

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών & Διοίκησης

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών: Διοίκηση Επιχειρήσεων
(MBA)**

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Το Φαινόμενο Της Διαφθοράς: Ένα Σύγχρονο Οικονομικό
Έγκλημα - Πρόληψη και Καταστολή από την Ελληνική
Φορολογική Διοίκηση**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

**Επιβλέπων Καθηγητής
ΑΝΤΡΕΑΣ ΑΣΣΙΩΤΗΣ**

**ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2016**

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών & Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών: Διοίκηση

Επιχειρήσεων (MBA)

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Το Φαινόμενο Της Διαφθοράς: Ένα Σύγχρονο Οικονομικό
Έγκλημα - Πρόληψη και Καταστολή από την Ελληνική
Φορολογική Διοίκηση**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

**Επιβλέπων Καθηγητής
ΑΝΤΡΕΑΣ ΑΣΣΙΩΤΗΣ**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών
Στη Διοίκηση Επιχειρήσεων
από τη Σχολή Οικονομικών & Κοινωνικών Επιστημών
του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

**ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2016**

Περίληψη

Σκοπός της διατριβής ήταν αρχικά η παρουσίαση και προσέγγιση του φαινομένου της διαφθοράς ως ένα νέο οικονομικό έγκλημα που επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα και με τρόπο επιβλαβή το κοινωνικό σύνολο, τόσο σε οικονομικό επίπεδο, όσο και σε ηθικό καθώς επίσης και η ανάδειξη των θεσμοθετημένων ελεγκτικών μηχανισμών κατά της διαφθοράς και των τρόπων δράσης τους στη μάχη για την καταπολέμησή της.

Η Έρευνα προσπάθησε να προσεγγίσει το φαινόμενο μέσα στους κόλπους της ελληνικής φορολογικής διοίκησης (εφορίες – τελωνεία), προκειμένου να αναδείξει το πώς αντιλαμβάνονται οι υπάλληλοι του Υπουργείου των Οικονομικών το συγκεκριμένο φαινόμενο και ποιες είναι οι προοπτικές αντιμετώπισής του. Η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν με την πραγματοποίηση δομημένων συνεντεύξεων στελεχών του Υπουργείου Οικονομικών που υπηρετούν σε εφορίες και τελωνεία της πόλης της Θεσσαλονίκης. Βασικά ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν ήταν: Παρατηρούνται φαινόμενα διαφθοράς στους κόλπους της ελληνικής φορολογικής διοίκησης; Επηρεάζει η διαφθορά τα Δημόσια Έσοδα του Κράτους και την οικονομική ανάπτυξη; Η εξυπηρέτηση του Πολίτη αποτελεί πυξίδα των ενεργειών της Υπηρεσίας; Πόσο κοστίζει στον επιχειρηματικό τομέα η διαφθορά; Πόσο επηρεάζει τον υγιή ανταγωνισμό; Αυξάνει το κόστος των επιχειρήσεων και των αγαθών; Ποια μέτρα προτείνονται για την πάταξη της διαφθοράς στην ελληνική φορολογική διοίκηση;

Από την Έρευνα που διενεργήθηκε εξήχθησαν χρήσιμα αποτελέσματα όσον αφορά τις επιπτώσεις της διαφθοράς στην Υπηρεσία, όσον αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις της διαφθοράς, όσον αφορά το νομικό & θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με τη διαφθορά, όσον αφορά την επίπτωση των εσωτερικών και εξωτερικών φορολογικών & τελωνειακών ελέγχων στα επίπεδα της διαφθοράς στην ελληνική φορολογική διοίκηση, όσον αφορά την ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων Υπηρεσιών και τελικά όσον αφορά την πρόληψη και ευαισθητοποίηση της Δημόσιας Ακεραιότητας.

Συμπερασματικά, ο σχεδιασμός της στρατηγικής καταπολέμησης της διαφθοράς της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης πρέπει να είναι προσανατολισμένος στην εθνική στρατηγική καταπολέμησης της διαφθοράς, μέσω της κατάρτισης ενός Στρατηγικού Σχεδίου καταπολέμησης της Διαφθοράς. Αποστολή της Φορολογικής & Τελωνειακής Διοίκησης είναι να παρέχει προς τους πολίτες, τις καλύτερες δυνατές υπηρεσίες, βοηθώντας τους να κατανοήσουν και να εκπληρώσουν τις φορολογικές και τελωνειακές τους υποχρεώσεις εφαρμόζοντας νόμους που προάγουν την αντικειμενικότητα και την ισονομία προς όλους. Για την υλοποίηση του οράματος, η ελληνική Φορολογική Διοίκηση πρέπει να δημιουργήσει και να εφαρμόσει ένα θετικό και ανθεκτικό κλίμα κατά της διαφθοράς, να επικοινωνήσει τις συνέπειες της διεφθαρμένης συμπεριφοράς και να ευαισθητοποιήσει το σύνολο του προσωπικού της.

Abstract

The aim of the thesis was originally the presentation and the approach of the phenomenon of corruption as a new economic crime that affects the community, directly or indirectly and with a harmful manner, both in economic and ethical level, as well as to pinpoint the institutionalized control mechanisms against corruption and their ways of action in the battle to fight it.

The survey attempted to approach the phenomenon within the set of the Greek tax administration (tax offices – customs), in order to highlight how the officials of the Ministry of Finance perceive this phenomenon and what are its dealing perspectives. The method that it was followed was by doing structured interviews with officials of the Ministry of Finance who serve in tax offices and customs in Thessaloniki. Key research questions were asked: Are phenomena of corruption observed within the Greek tax administration? Does corruption affect the Government Revenue and economic growth? Is the citizen's care o compass of the Bureau's actions? How much does the corruption cost to the business sector? How does it affect the fair competition? Does it increase the cost of business and goods? What measures are proposed to fight corruption in the Greek tax administration?

From the survey conducted, useful results were drawn regarding the impact of corruption in the Bureau, regarding the economic impact of corruption in the legal and institutional framework related to corruption, regarding the impact of internal and external tax and customs checks to the levels of corruption in the Greek tax authorities, regarding the need for cooperation among the competent Services and ultimately regarding the prevention and awareness of the Public Integrity.

In conclusion, the design of the strategic struggle against corruption of the tax and customs administration should be oriented at the national strategy to fight corruption through the establishment of a Strategic Plan to fight corruption. The mission of the Tax and Customs Administration is to provide the best possible services to the citizens by helping them understand and fulfill their tax and customs obligations by applying laws that promote objectivity and equity to all. To achieve this vision, the Greek Tax Administration should create and implement a positive and resistant climate against corruption, to communicate the consequences of corrupt behavior and to raise awareness of its personnel.

Ευχαριστώ,

Τη σύζυγό μου Έλενα Κουγιουμτζή για την υπομονή και την αμέριστη ηθική συμπαράστασή της σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Ευχαριστώ επίσης τον αδελφό μου Βασίλη και την Μαρία Κουγιουμτζή για την πολύτιμη τεχνική βοήθεια που μου προσέφεραν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ορισμοί Διαφθοράς – Μορφές Διαφθοράς – Νομοθετικό Πλαίσιο

1.1. Ορισμοί της διαφθοράς.....σελ.8	σελ.8
1.2. Ιστορική εξέλιξη της διαφθοράς.....σελ.10	σελ.10
1.3 Οικονομικά αποτελέσματα της διαφθοράς.....σελ.11	σελ.11
1.4 Μορφές εμφάνισης της διαφθοράς.....σελ.13	σελ.13
1.5 Καταστάσεις που ευνοούν τη διαφθοράσελ.15	σελ.15
1.6 Η διαφθορά στην Ελληνική κοινωνία.....σελ.15	σελ.15
1.7 Η Ελληνική νομοθεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς.....σελ.15	σελ.15
1.8 Η Ευρωπαϊκή και διεθνής νομοθεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράςσελ.16	σελ.16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Άξονες διαφθοράς: Πολιτική – Δημόσια Διοίκηση – Ιδιωτικός Τομέας

2.1. Άξονες της διαφθοράςσελ.18	σελ.18
2.2. Διαφθορά και Πολιτική.....σελ.19	σελ.19
2.3. Διαφθορά και Δημόσια Διοίκηση.....σελ.21	σελ.21
2.4. Διαφθορά και Ιδιωτικός Τομέας.....σελ.26	σελ.26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Οι φορείς καταπολέμησης διαφθοράς στην Ελλάδα, η δράση τους και το επίπεδο αποτελεσματικότητάς τους. Ελεγκτικά Σώματα και καταπολέμηση της διαφθοράς – Ο ρόλος του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης

3.1 Εισαγωγή.....σελ.28	σελ.28
3.2 Βασικές Αρχές Διοικητικής Δράσης.....σελ.28	σελ.28
3.3 Μέσα Ελέγχου της Διοικητικής Δράσης και Περιορισμού της Κακοδιοίκησης	
3.3.1.0 Κοινοβουλευτικός Έλεγχοςσελ.30	σελ.30
3.3.2. Ο Δικαστικός Έλεγχος.....σελ.30	σελ.30
3.3.3. Ο διοικητικός έλεγχος.....σελ.31	σελ.31
3.3.4. Αρχές Ελεγκτικής Δράσης.....σελ.32	σελ.32
3.4. Φορείς καταπολέμησης της διαφθοράς στην Ελλάδα	
3.4.1. Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησηςσελ.32	σελ.32
3.4.2. Ιδιαίτερα Όργανα & Υπηρεσίες Ελέγχου.....σελ.36	σελ.36
3.4.3. Ο Συνήγορος του Πολίτη.....σελ.42	σελ.42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΡΕΥΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

4.1 Σκοπός και προσδοκώμενα αποτελέσματα έρευνας.....σελ.43	σελ.43
4.2 Προτεινόμενη Μεθοδολογία.....σελ.43	σελ.43
4.3 Σχεδιασμός και περιγραφή ερωτηματολογίου.....σελ.44	σελ.44
4.4 Επιλογή Δείγματος – Πραγματοποίηση Δομημένων Συνεντεύξεωνσελ.45	σελ.45
4.5 Παρουσίαση – Ανάλυση Ευρημάτωνσελ.45	σελ.45
4.6 Συμπεράσματα – Προτάσεις.....σελ.66	σελ.66
4.7 Επίλογος.....σελ.68	σελ.68
Βιβλιογραφίασελ.70	σελ.70

Παράρτημασελ.73	σελ.73
------------------------------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ορισμοί διαφθοράς - Μορφές διαφθοράς - Νομοθετικό πλαίσιο

1.1. Ορισμοί της διαφθοράς

Η διαφθορά ορίζεται με πολλούς τρόπους, καθώς συστατικό της στοιχείο είναι ο προσπορισμός ωφελημάτων με άμεσο ή έμμεσο τρόπο ο οποίος είναι, άμεσα ή έμμεσα, επιβλαβής για το κοινωνικό σύνολο. Η διαφθορά έχει κοινά στοιχεία με την κλοπή, καθώς και στις δύο περιπτώσεις κάποια μέλη της κοινωνίας επιβουλεύονται την περιουσία άλλων μελών της ίδιας κοινωνίας. Και τα δύο φαινόμενα επηρεάζουν το βαθμό στον οποίο τα μέλη μίας κοινωνίας πιστεύουν ότι η περιουσία τους θα προστατευθεί, ώστε να επενδύσουν στη διατήρηση και τη βελτίωσή της, αλλά και να την αποδεχτούν ως αντικείμενο ιδιωτικής συναλλαγής. Τις δύο βασικές διαφορετικές έννοιες της διαφθοράς, διαφθορά ως φθορά των ηθών και αξιών και διαφθορά ως δωροδοκία, κληρονομήθηκαν από τη μεταφορά στην ελληνική γλώσσα του γαλλικού ή αγγλικού όρου «corruption».

Σε νομοθετικό επίπεδο, ο ορισμός της διαφθοράς φαίνεται να είναι εκείνος που έχει δοθεί στο άρθρο 2 της Ευρωπαϊκής Αστικής Σύμβασης κατά της διαφθοράς (Στρασβούργο 1999) και έχει ενταχθεί στην Ελληνική νομοθεσία μέσα από τον Ν. 2957/12-11-01 «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Αστικού Δικαίου περί διαφθοράς», σύμφωνα με τον οποίο, ως διαφθορά νοείται: κάθε επιδίωξη, προσφορά, παροχή ή αποδοχή, ευθέως ή πλαγίως, μιας παράνομης προμήθειας ή άλλου μη οφειλόμενου οφέλους, η οποία επηρεάζει την ομαλή άσκηση ενός λειτουργήματος ή την αναμενόμενη συμπεριφορά εκείνου που ωφελείται την παράνομη προμήθεια ή το μη οφειλόμενο όφελος ή την υπόσχεση ενός τέτοιου μη οφειλόμενου οφέλους. Όπως γίνεται φανερό, τον ορισμό τούτο, συνθέτουν τα εξής τρία στοιχεία:

- Κάθε πράξη επιδίωξης, προσφοράς, παροχής ή αποδοχής, ευθέως ή πλαγίως.
- Παράνομης προμήθειας ή άλλου μη οφειλόμενου οφέλους που επηρεάζει την ομαλή άσκηση ενός λειτουργήματος ή την αναμενόμενη συμπεριφορά εκείνου που ωφελείται την παράνομη προμήθεια ή το μη οφειλόμενο όφελος ή την υπόσχεση ενός τέτοιου μη οφειλόμενου οφέλους.

Στα πλαίσια του παραπάνω ορισμού δεν γίνεται αναφορά σε κυρώσεις, ενόψει του γεγονότος ότι πρόκειται για αστική σύμβαση (ιδιωτικού δικαίου) και δεν είναι νοητή επίσης η διασύνδεση του φαινομένου της διαφθοράς με την εγκληματική δραστηριότητα των εγκληματικών οργανώσεων. Η εξειδίκευση όμως του ορισμού και η αντίστοιχη εννοιολογική διασπορά του στα πεδία εκδήλωσης του φαινομένου, με την προσθήκη ενός κατάλληλου κυρωτικού οπλοστασίου, θα μπορούσε να αποδώσει σε ικανοποιητικό βαθμό τον εννοιολογικό προσδιορισμό της διαφθοράς.

Επίσης, σύμφωνα με το ορισμό που δίνει ο διεθνής οργανισμός Transparency International (TI) η διαφθορά ορίζεται ως η κατάχρηση της εξουσίας που έχουν εμπιστευθεί ο οι άνθρωποι σε κάποιους άλλους για ιδιωτικό όφελος. Επιπλέον, πρέπει να υπάρξει διαφοροποίηση μεταξύ της διαφθοράς «σύμφωνα με τον νόμο» και τη διαφθορά «ενάντια στον νόμο». Πληρωμές διευκόλυνσης, όπου υπάρχει χρηματισμός για να γίνει προτιμησιακή αντιμετώπιση για κάποιο πράγμα ή κατάσταση, όπου ο δέκτης του χρηματισμού πρέπει να το κάνει από τον νόμο, αφορούν στην πρώτη μορφή της διαφθοράς. Η δεύτερη, από την άλλη πλευρά, είναι ο χρηματισμός που γίνεται για την παροχή υπηρεσιών που ο δέκτης του χρηματισμού απαγορεύεται από το νόμο να δώσει.

Τέλος, σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει το Γραφείο Ηθικής Ακεραιότητας της Αστυνομίας (OPI) της Βικτώριας στην Αυστραλία, διαφθορά σημαίνει μια ανέντιμη σκόπιμη πράξη ή πράξεις, κατάχρηση της εμπιστοσύνης του κοινού, παράβαση του νόμου, ή κατάχρηση εξουσίας που υπονομεύει ή είναι εις βάρος των συμφερόντων της Αστυνομίας της Βικτώριας και είναι ασυμβίβαστη με την αμερόληπτη άσκηση των επίσημων καθηκόντων. Η διαφθορά συνήθως υποκινείται από ιδιοτέλεια, αλλά για να θεωρείται διεφθαρμένη δεν είναι ανάγκη μια ενέργεια να οδηγήσει σε προσωπικό όφελος. Για παράδειγμα, η διεφθαρμένη συμπεριφορά ενδέχεται να συμπεριλάβει την κατάχρηση εξουσίας ή αρχής για να αποκτήσει κάποιος με ακατάλληλο τρόπο οφέλη για κάποιον άλλο, ή θα μπορούσε να περιλαμβάνει την προστασία άλλων που έχουν εμπλακεί σε διεφθαρμένη ή εγκληματική συμπεριφορά.

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι η διαφθορά είναι η εκμετάλλευση της θέσης που κατέχει κάποιος ιδιώτης ή δημόσιος λειτουργός, με σκοπό να καρπωθεί τα οφέλη για τον εαυτό του, κατά παρέκκλιση ή παραβίαση των νόμων και νόμιμων διαδικασιών και λειτουργιών, ή αξιοποιώντας τις δυνατότητες ή αδυναμίες των νόμων ή των διαδικασιών, έτσι ώστε να έχει προσωπικό ιδιοτελές όφελος.

1.2. Ιστορική εξέλιξη της διαφθοράς

Το φαινόμενο της διαφθοράς και η διερεύνηση τρόπων, θεσμών και μηχανισμών για τον έλεγχο των κρατικών λειτουργιών κατά την άσκηση των νόμιμων καθηκόντων τους και την καταπολέμηση κρουσμάτων διαφθοράς στις σχέσεις κράτους - πολίτη, μέσα από οποιοδήποτε κοινωνικοοικονομικό και ιστορικό πλαίσιο, ήταν και παραμένει ένα ουσιώδες ζήτημα προς ανάλυση και συζήτηση, ιδιαίτερα στις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες. Η διαφθορά είναι η κατάχρηση της εξουσίας από υπαλλήλους του κράτους ή άλλους ιδιώτες ή δημόσιους λειτουργούς και η οποία έγκειται στην παράνομη, και συνήθως μυστική, απόκτηση ιδιωτικής περιουσίας. Η κατάχρηση της κυβερνητικής δύναμης για άλλους λόγους, όπως η καταστολή των πολιτικών αντιπάλων και η βιαιότητα της αστυνομίας, δε θεωρείται διαφθορά. Γενικά και τουλάχιστον σε φραστικό επίπεδο, όλες οι μορφές κυβερνήσεων είναι ευαίσθητες στη διαφθορά και την πολιτική δωροδοκία. Οι μορφές διαφθοράς ποικίλλουν και περιλαμβάνουν τη δωροδοκία, τον εκβιασμό, το νεποτισμό, την υπεξαίρεση χρημάτων, την δωροληψία και την κατάχρηση. Ενώ η διαφθορά μπορεί να διευκολύνει την εγκληματική επιχειρηματικότητα όπως την εμπορία ναρκωτικών, τα «ξεπλυμένα» χρήματα, και την παράνομη διακίνηση προϊόντων, δεν περιορίζεται μονάχα σε κυβερνητικούς υπαλλήλους, αλλά επεκτείνεται και σε οργανώσεις που ασχολούνται ή εμπλέκονται σε εγκληματικές δραστηριότητες. Σε μερικά έθνη η διαφθορά είναι τόσο κοινή, που αναμένεται όταν έρχονται σε συνδιαλλαγή οι επιχειρήσεις ή οι πολίτες με τους κυβερνητικούς ανώτερους υπαλλήλους.

Η διαφθορά διαφέρει ανάλογα με τη χώρα ή την εξουσία. Ορισμένες πολιτικές πρακτικές χρηματοδότησης που είναι νόμιμες σε μια χώρα μπορούν να είναι παράνομες σε άλλη. Σε μερικές χώρες, οι κυβερνητικοί ανώτεροι υπάλληλοι έχουν τόσο ευρείες δυνάμεις, που τα όρια μεταξύ του νόμιμου και του παράνομου είναι αρκετά δύσκολο να ορισθούν. Παρόλα αυτά, η διαφθορά ως έννοια και πρακτική είναι κατακριτέες και καταδικαστέες σε όλες τις χώρες, άσχετα από τα μέτρα που λαμβάνονται από τις εκάστοτε κυβερνήσεις και φαινομένων διαφθοράς.

1.3 Οικονομικά αποτελέσματα της διαφθοράς

Η διαφθορά υπονομεύει την οικονομική ανάπτυξη με την οικονομική ανεπάρκεια. Στον ιδιωτικό τομέα, η διαφθορά αυξάνει το κόστος της επιχείρησης μέσω του ύψους των παράνομων πληρωμών, το διοικητικό και λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων, καθώς και τον κίνδυνο αποκάλυψης παράνομων συμφωνιών και συναλλαγών. Η διαπλοκή μεταξύ κρατικών υπαλλήλων και ιδιωτικών επιχειρήσεων ή ελευθέρων επαγγελματιών, μπορεί να δημιουργήσει διαδικασίες με υψηλό διοικητικό ή οικονομικό κόστος και να επιβαρύνει πλασματικά τις δημόσιες δαπάνες ή το κόστος των υπηρεσιών που παρέχει το δημόσιο, όπως είναι το ύψος της δαπάνης προμηθειών υλικών, μηχανημάτων, αναλωσίμων, εμπορευμάτων, κ.λπ. από τον ιδιωτικό τομέα. Οι παραπάνω οικονομικές και παράνομες παρεκκλίσεις, ουσιαστικά βαραίνουν το σύνολο του πληθυσμού μιας χώρας και μειώνουν τις δαπάνες για κοινωνικές υπηρεσίες, για υγεία, παιδεία, πρόνοια και ασφάλεια, υπονομεύοντας την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας.

Η διαφθορά παράγει οικονομικές διαστρεβλώσεις στο δημόσιο τομέα, με την παρέκκλιση της δημόσιας επένδυσης στα δημόσια έργα, όπου οι δωροδοκίες και οι ανταποδόσεις είναι πιο συχνές. Οι ανώτεροι υπάλληλοι μπορούν να αυξήσουν την τεχνική πολυπλοκότητα των προγραμμάτων του δημοσίου τομέα, για να κρύψουν ή να προετοιμάσουν το έδαφος για τέτοιες συναλλαγές, με συνέπεια την περαιτέρω διαστρέβλωση των επενδύσεων. Η διαφθορά χαλαρώνει επίσης τη συμμόρφωση των επιχειρηματιών με τις κατασκευές, την προστασία του περιβάλλοντος και την ορθή εφαρμογή των νόμων και διατάξεων, μειώνει την ποιότητα των κυβερνητικών υπηρεσιών και αυξάνει τις δημοσιονομικές πιέσεις στην κυβέρνηση.

Η διαφθορά έχει άμεση σχέση με την «κρυφή» οικονομία ή την παραοικονομία. Με την έννοια «παραοικονομία» νοούνται εκείνες οι νόμιμες ή παράνομες οικονομικές δραστηριότητες που έχουν ως στόχο την αποφυγή πληρωμής των φόρων ή την πληρωμή χρηματικών ποσών για να διεκπεραιωθεί μια διαδικασία, ενώ αυτό δεν απαιτείται.

Η ύπαρξη της παραοικονομίας, επιβαρύνει το ΑΕΠ μιας χώρας με το να μειώνει το πραγματικά παραχθέν εισόδημα και να μην το εμφανίζει στα επίσημα στατιστικά στοιχεία της χώρας. Ουσιαστικά η παραοικονομία παρουσιάζει πλασματική την εικόνα μιας χώρας και καταγράφει απώλεια δημοσίων εσόδων τα οποία επιβαρύνουν

μεσοπρόθεσμα όλους τους πολίτες μέσα από την αύξηση της άμεσης φορολογίας, τις έκτακτες φορολογικές επιβαρύνσεις, την αύξηση των οικογενειακών δαπανών για υγεία, πρόνοια, παιδεία και κοινωνική προστασία και τη διολίσθηση του επιπέδου ποιότητας και ποσότητας αυτών των υπηρεσιών, όταν αυτές παρέχονται από το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Η έκταση της παραοικονομίας στην Ελλάδα και η σύνδεσή της με τη διαφθορά έχει δημιουργήσει ένα μη αποτελεσματικό κράτος, ένα προβληματικό και μη παραγωγικό ιδιωτικό τομέα και μια κοινωνία που έχει εθιστεί στη διαπλοκή και στα διαπλεκόμενα συμφέροντα και φαίνεται να θεωρεί ότι ο μόνος τρόπος για να επιβιώσει μια μέση οικογένεια είναι με το να αποκρύψει εισοδήματα από το κράτος και να εμπλακεί σε ενέργειες χρηματισμού και παράνομων οικονομικών συναλλαγών για να διεκπεραιωθεί μια υπόθεση, να εκτελεσθεί εμπρόθεσμα μια υπηρεσία, κ.λπ. Η παραοικονομία και η διαφθορά εμφανίζονται στην Ελληνική κοινωνία μέσα από πολλά πρόσωπα: Το «φακελάκι» στο γιατρό για να γίνει μια εγχείριση κατά προτεραιότητα, αλλά ακόμη και για την επέμβαση αυτή καθ' εαυτή, ο χρηματισμός του μηχανικού για να εγκρίνει, να μην ελέγξει ή να κάνει τα «στραβά μάτια» σε μια άδεια παράνομης οικοδόμησης ή σε οικοδομικές παρεμβάσεις και παρατυπίες (ακάλυπτοι χώροι, παρεμβάσεις στον αιγιαλό κ.λπ.), το «γρηγορόσημο» στον εφοριακό, στον τελωνειακό και στον οποιοδήποτε δημόσιο υπάλληλο για να διεκπεραιωθεί εμπρόθεσμα ή γρήγορα μια διοικητική διαδικασία, ο χρηματισμός του υπαλλήλου των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών για να μην ελεγχθεί μια επιχείρηση ή ένας ελεύθερος επαγγελματίας ή να «σβηστεί» μια παράβαση ή ένα πρόστιμο ή να εκδοθεί απαλλακτική απόφαση, ο χρηματισμός του δικαστικού για να εκδοθεί αθωωτική ή απαλλακτική απόφαση ή βούλευμα ή να εκδικαστεί μια υπόθεση όταν υπάρχει ευνοϊκή σύνθεση στο δικαστήριο, ο χρηματισμός του αστυνομικού για να αφήσει ελεύθερο, να μην τιμωρήσει, ελέγξει ή συλλάβει έναν παράνομο επιχειρηματία, λαθρομετανάστη, απατεώνα, ο χρηματισμός του υπαλλήλου της τοπικής αυτοδιοίκησης για εκδώσει μια άδεια σε κατάσταση υγειονομικού ενδιαφέροντος ή να μην ελέγξει παρανομίες σχετικές με καταστήματα που άπτονται της αρμοδιότητάς του, κ.λπ. Η διαφθορά και η παραοικονομία αναπτύσσονται παράλληλα, τροφοδοτώντας η μια την άλλη και ενισχύοντας τις μορφές και τους μηχανισμούς με τους οποίους εμφανίζονται. Όσο η πρώτη αναπτύσσεται, τόσο η δεύτερη γιγαντώνει, τόσο οι υπηρεσίες του κράτους προς το σύνολο της κοινωνίας μειώνονται ή υποβαθμίζονται και τόσο η οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία

υποδαυλίζονται. Η διαφθορά και η παραοικονομία είναι μια βραδυφλεγής βόμβα στα θεμέλια της δημοκρατίας και του κοινωνικού κράτους.

1.4 Μορφές εμφάνισης της διαφθοράς

Παρακάτω καταγράφονται επιγραμματικά οι βασικές και συχνότερα εμφανιζόμενες μορφές διαφθοράς σε μια σύγχρονη κοινωνία.

Δωροδοκία

Για την προσφορά και την αποδοχή δωροδοκιών απαιτούνται δύο πρόσωπα. Σε μερικές χώρες η δωροδοκία επεκτείνεται σε κάθε πτυχή της δημόσιας ζωής, καθιστώντας εξαιρετικά δύσκολη την λειτουργία των επιχειρήσεων χωρίς να υπάρχει η δωροδοκία (που τα προσχήματα την παρουσιάζουν ως φιλοδώρημα). Οι δωροδοκίες μπορούν να απαιτηθούν από έναν ανώτερο υπάλληλο ώστε να κάνει κάτι που πληρώνεται ήδη για να το κάνει. Μπορούν επίσης να απαιτηθούν φιλοδώρηματα προκειμένου να παρακαμφθούν οι νόμοι και οι κανονισμοί.

Χρηματισμός

Ο χρηματισμός είναι η αθέμιτη εκμετάλλευση ενός αξιώματος για προσπορισμό κερδών. Ενώ το «φιλοδώρημα» βασίζεται σε προσχήματα τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα το προσωπικό κέρδος το οποίο με τη σειρά του είναι δύσκολο να αποδειχθεί ότι πρόκειται για αθέμιτο κέρδος, ο χρηματισμός καθορίζει ότι ο ανώτερος υπάλληλος κερδίζει κάποιο αγαθό αξίας κατά τη διάρκεια της εργασίας του. Τα μεγάλα «δώρα» είναι κατάλληλα ως χρηματισμός, και οι περισσότερες χώρες έχουν νόμους εναντίον τους. Για παράδειγμα, οποιοδήποτε δώρο μεγαλύτερης αξίας από \$200 στον Πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών θεωρείται δώρο στο αξίωμα της προεδρίας και στο γραφείο του Προέδρου και όχι στον Πρόεδρο αυτόν καθ' εαυτόν. Ο αποχωρών Πρόεδρος πρέπει να το αγοράσει, εάν θέλει να το πάρει μαζί του. Ένα άλλο παράδειγμα χρηματισμού είναι όταν ένας πολιτικός χρησιμοποιεί την γνώση που μπορεί να έχει για να αγοράσει έδαφος που ξέρει ότι προγραμματίζεται για οικονομική ή οικιστική ανάπτυξη, προτού γίνει αυτό γνωστό δημοσίως, έτσι ώστε να το πουλήσει αργότερα με σημαντικό κέρδος. Επίσης, σχετική έννοια με τον χρηματισμό είναι το λεγόμενο «φακελάκι».

Εκβιασμός και ληστεία

Ενώ οι δωροδοκίες απαιτούνται προκειμένου να γίνει κάτι, ο χρηματισμός απαιτείται από τους διεφθαρμένους ανώτερους υπαλλήλους, που ειδάλλως απειλούν να κάνουν

παράνομη χρήση της κρατικής δύναμης προκειμένου να επιβληθεί ζημιά. Αυτό είναι παρόμοιο και ισάξιο με τον εκβιασμό από τις οργανωμένες ομάδες εγκλήματος. Η παράνομη χρήση της κρατικής δύναμης μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την ληστεία. Αυτό εμφανίζεται συνήθως στα ασταθή κράτη με την έλλειψη του ελέγχου του στρατού και της αστυνομίας.

Προτίμηση πελατών

Η προτίμηση πελατών αναφέρεται κύρια στην κυβερνητική απασχόληση. Αυτό μπορεί να είναι νόμιμο όταν μια πρόσφατα εκλεγμένη κυβέρνηση αλλάζει τους ανώτερους δημοσίους υπαλλήλους στη διοίκηση προκειμένου να εφαρμοστεί αποτελεσματικότερα η πολιτική της. Μπορεί να θεωρηθεί ως διαφθορά, εάν αναρμόδια πρόσωπα επιλέγονται αντί ικανοτέρων για την υποστήριξη του καθεστώτος. Σε πολλές χώρες κυβερνητικοί ανώτεροι υπάλληλοι επιλέγονται κύρια για την πίστη τους στην κυβέρνηση παρά για τις ικανότητές τους. Μπορούν σχεδόν αποκλειστικά να επιλεγθούν από μια συγκεκριμένη ομάδα (π.χ., μία ομάδα Αράβων στο Ιράκ επιλεγμένους από τον Saddam Hussein, η νομενκλατούρα στην πρώην Σοβιετική Ένωση, ή οι Junkers στην προπολεμική Γερμανία) που υποστηρίζουν το καθεστώς σε αντάλλαγμα την ευνοϊκή μεταχείριση και την εκδούλευση. Επίσης, σχετική έννοια με τα παραπάνω είναι το «ρουσφέτι».

Νεποτισμός

Η εύνοια των συγγενών (νεποτισμός) ή των προσωπικών φίλων, σε βάρος των υπολοίπων, είναι διαφθορά. Αυτό μπορεί να συνδυαστεί με τη δωροδοκία, παραδείγματος χάριν, όταν μια επιχείρηση απαιτεί την πρόσληψη ενός συγγενή ο οποίος δεν ειδικεύεται πουθενά και δεν είναι χρήσιμος, με αποτέλεσμα η πρόσληψή του να έχει επιπτώσεις στην επιχείρηση, αλλά παρόλα αυτά να προσλαμβάνεται. Το πιο ακραίο παράδειγμα είναι όταν ένα ολόκληρο κράτος κληρονομείται, όπως στη Βόρεια Κορέα ή στην Συρία.

Πλαστογραφία

Η κατάρτιση πλαστού ή νοθευμένου εγγράφου με σκοπό την παραπλάνηση με τη χρήση ενός άλλου είναι πλαστογραφία. Η πλαστογραφία μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περιπτώσεις όπου εμπλέκεται διεφθαρμένος δημόσιος λειτουργός, αλλά και σε περιπτώσεις όπου συνεργάζεται ο κρατικός υπάλληλος με τον ιδιώτη ή την επιχείρηση

ή και σε περιπτώσεις που ο ιδιώτης πλαστογραφεί έγγραφα σε άγνοια του κρατικού λειτουργού.

1.5 Καταστάσεις που ευνοούν τη διαφθορά

Γενικά υποστηρίζεται ότι οι καταστάσεις που ευνοούν τη διαφθορά είναι η έλλειψη πληροφοριών, η έλλειψη κυβερνητικής διαφάνειας, η έλλειψη νόμιμης ελευθερίας πρόσβασης στις πληροφορίες, η περιφρόνηση στην άσκηση ελευθερίας του λόγου και ελευθερίας του τύπου, η έλλειψη ελέγχου και υπευθυνότητας της κυβέρνησης, η έλλειψη αξιολόγησης της εργασίας και της σύγκρισής της με άλλους που κάνουν παρόμοια πράγματα. Επίσης καταστάσεις που ευνοούν τη διαφθορά είναι οι κακοπληρωμένοι κυβερνητικοί ανώτεροι υπάλληλοι, η μακροπρόθεσμη εργασία στην ίδια πολιτική θέση που δημιουργεί σχέσεις μεταξύ κυβέρνησης και κοινωνίας, οι δαπανηρές πολιτικές εκστρατείες με δαπάνες που υπερβαίνουν τις κανονικές πηγές πολιτικής χρηματοδότησης, καθώς επίσης και η έλλειψη βασικής εκπαίδευσης, και γενικά εκπαίδευσης μεταξύ του πληθυσμού.

1.6 Η διαφθορά στην Ελληνική κοινωνία

Η πεποίθηση που έχει διαμορφωθεί στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια για τις πάσης φύσεως δημόσιες υπηρεσίες είναι ότι στην Ελλάδα για να γίνει σωστά μια δουλειά και κυρίως στην ώρα της πρέπει να πληρώσεις κάτι παραπάνω. Παρόλο που οι εκάστοτε κυβερνήσεις και το σύνολο των πολιτικών κοινοβουλευτικών κομμάτων εναντιώνονται στα φαινόμενα διαφθοράς και καταγγέλλουν με ένταση και συστηματικά κρούσματα διαφθοράς που «βγαίνουν» στο φως της δημοσιότητας, τα λεγόμενα γρηγορόσημα και φακελάκια κάθε άλλο παρά μειώνονται χρόνο με τον χρόνο. Οι πολίτες πιστεύουν ότι οι παρανομούντες - είτε είναι εφοριακοί, είτε υπάλληλοι της πολεοδομίας, είτε γιατροί, είτε ακόμη και τραπεζικοί - ζητούν παρανόμως όλο και περισσότερα χρήματα απλά και μόνον για να κάνουν το καθήκον τους. Γεγονός που πιστοποιεί ότι λειτουργούν σε καθεστώς παντελούς έλλειψης ελέγχου και πλήρους ασυδοσίας.

1.7 Η Ελληνική νομοθεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς

Η νομική αντιμετώπιση της διαφθοράς αναφέρει ότι διαφθορά είναι η ενέργεια που γίνεται με την πρόθεση για δοθεί κάποιο πλεονέκτημα ασύμβατο με τα υπηρεσιακά καθήκοντα και

αρμοδιότητες των άλλων. Αυτή η ενέργεια συμπεριλαμβάνει τη δωροδοκία, τη δωροληψία και τον χρηματισμό, αλλά είναι περισσότερο περιεκτική, καθώς μια ενέργεια μπορεί να γίνει με τρόπο διεφθαρμένο, παρόλα αυτά, το πλεονέκτημα που να προκύπτει από αυτήν, να μην προσφέρεται από κάποιον άλλον. Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ της διατριβής παρουσιάζεται η αντιμετώπιση των φαινομένων της διαφθοράς από την Ελληνική Νομοθεσία.

1.8 Η Ευρωπαϊκή και διεθνής νομοθεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς

Η διαφθορά είναι η κατάχρηση εξουσίας για ιδιωτικό όφελος. Η Ε.Ε. καθόρισε τα κύρια σημεία της πολιτικής της για την καταπολέμηση της διαφθοράς, όπως:

Τα κράτη μέλη πρέπει να αναπτύξουν και να βελτιώσουν τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και να κατανείμουν περισσότερο εξειδικευμένο προσωπικό για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Επίσης, τα κράτη μέλη και οι φορείς και οργανισμοί της Ε.Ε. πρέπει να διπλασιάσουν τις προσπάθειές τους για την καταπολέμηση της διαφθοράς, καθώς αυτή προκαλεί ζημιά στα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Επιπρόσθετα πρέπει να καθιερωθούν κοινά πρότυπα ακεραιότητας για όλες τις δημόσιες διοικήσεις στην Ε.Ε., πρέπει να υποστηριχθούν οι προσπάθειες του ιδιωτικού τομέα για να αυξήσει την ακεραιότητα και την εταιρική ευθύνη και τέλος πρέπει να προχωρήσει ο πόλεμος ενάντια στην πολιτική διαφθορά και την παράνομη χρηματοδότηση των κοινωνικών εταίρων και των ομάδων συμφερόντων. Η Ε.Ε. πρέπει να συνεχίσει να πολεμάει τη διαφθορά και αυτό να είναι συστατικό κομμάτι της εξωτερικής και εμπορικής πολιτικής της. Πρέπει να αναπτυχθεί μια κουλτούρα ενάντια στη διαφθορά σε όλους τους θεσμούς της Ε.Ε. Προς αυτή την κατεύθυνση είναι και η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Γραφείου Ενάντια στην Απάτη (OLAF). Μετά από τη δημιουργία του Γραφείου Ερευνών και Πειθαρχικού (IDOC) το 2002, σήμερα αναδύεται η ανάγκη για μια συμφωνία που θα οριοθετεί και θεσμοθετεί τις σχέσεις μεταξύ IDOC και OLAF. Οι υπηρεσίες για την καταπολέμηση της διαφθοράς πρέπει να είναι ανεξάρτητες, αυτόνομες και να τους προσφέρονται όλα εκείνα τα απαραίτητα μέσα για να συλλέγουν αποδεικτικό υλικό και να προστατεύουν όλους εκείνους που τις βοηθούν στο έργο τους. Επιπλέον, πρέπει να ενθαρρύνεται η συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών και οι κοινές έρευνες (joint investigation teams - JIT).

Μηχανισμοί καταπολέμησης της διαφθοράς

Η Ε.Ε. καθιέρωσε τους δικούς της μηχανισμούς για την καταπολέμηση της διαφθοράς:

α) Δύο συμβάσεις για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και την καταπολέμηση φαινομένων διαφθοράς στους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των υπαλλήλων των κρατών μελών της Ε.Ε. Στην Ελλάδα έχει ψηφιστεί ο Ν. 2803/00 «Κύρωση της Σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των συναφών με αυτήν Πρωτοκόλλων», β) Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ενόπτη (OLAF) που ιδρύθηκε το 1999 και έχει εξουσίες έρευνας σε όλους τους οργανισμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Άξονες της διαφθοράς: Πολιτική - Δημόσια Διοίκηση - Ιδιωτικός Τομέας

2.1. Άξονες της διαφθοράς

Ο τομέας της έρευνας και μελέτης του φαινομένου και των μορφών της διαφθοράς αναπτύχθηκε εντυπωσιακά τα τελευταία 15 χρόνια, ενισχυόμενος από τις μετρήσεις και τα αποτελέσματα με παγκόσμια προβολή και δημοσιότητα και αφορούσαν στα στοιχεία που παρουσίαζε η μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική διεθνής οργάνωση «Διεθνής Διαφάνεια» (Transparency International). Ταυτόχρονα, η οικονομική και κοινωνική ζημιά, η ανάπτυξη έκνομων σχέσεων και δραστηριοτήτων και η δημιουργία δεσμών μεταξύ των φαινομένων της διαφθοράς, της βίας και του οικονομικού εγκλήματος και της απάτης, οδήγησε τους διεθνείς οργανισμούς και τα κράτη να λάβουν αυστηρά μέτρα και να προωθήσουν δράσεις και πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση της καταπολέμησης της διαφθοράς ή να ληφθούν μέτρα αντι- διαφθοράς (anti-corruption measures). Τα παραδείγματα διαφθοράς σε διάφορες χώρες του κόσμου και η εμπλοκή ανθρώπων και οργανισμών του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, έδειξαν ότι η διαφθορά είναι ένα έγκλημα υπολογισμού και όχι έγκλημα πάθους. Ορίζοντας την έννοια της «διαφθοράς» (corruption) είναι η κατάχρηση εξουσίας και δύναμης για τον προσπορισμό παράνομου οφέλους (Heywood & Krastev, 2006: 2).

Η διαφθορά υπάρχει στις σύγχρονες κοινωνίες και στα κοινωνικά στρώματα και η κυριαρχία της στο διεθνή διάλογο δεν είναι άσχετη από την κυριαρχία των νεοφιλελεύθερων αξιών. Με άλλα λόγια, η ενασχόληση με το ζήτημα της καταπολέμησης

της διαφθοράς και την ύπαρξη ενός «κατεστημένου» που ασχολείται με αυτή σχετίζεται με αξιακά θέματα. Όπως όλοι οι διάλογοι και οι συζητήσεις, η αντι-διαφθορά δεν εμφανίζεται ως ένα θεσμικό κενό που καλείται να το καλύψει, αλλά χρησιμοποιείται και αναπτύσσεται από συγκεκριμένους παίκτες και παρουσιάζει συγκεκριμένες πρακτικές (Harrison, 2007: 675).

Η καταπολέμηση της διαφθοράς έχει αναχθεί σε μέγιστο ζήτημα στις Δυτικές κοινωνίες και έχει λάβει θεσμική μορφή, καθώς πέραν από την ύπαρξη νόμων που αφορούν στα ζητήματα διαφθοράς και διαφάνειας (εθνικών και διεθνών), παγκόσμιοι φορείς, π. χ., Ηνωμένα Έθνη, Παγκόσμια Τράπεζα, κ. ά., ασχολούνται συστηματικά διατυπώνοντας και διαμορφώνοντας μέτρα για τον περιορισμό και την καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς.

2.2. Διαφθορά και Πολιτική

Η σχέση της πολιτικής με τη διαφθορά είναι αλληλένδετες και γι' αυτό το λόγο έχει εμφανισθεί η έννοια της «Πολιτικής Διαφθοράς» (Political corruption). Ως διεφθαρμένες δραστηριότητες είναι όλες εκείνες οι ενέργειες που αφορούν είτε στη δημόσια σφαίρα είτε στη διαπλοκή δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας. Με την έννοια των «διεφθαρμένων δραστηριοτήτων» ουσιαστικά αναφερόμαστε σε συγκεκριμένες ενέργειες από φορείς που κάνουν κατάχρηση της εξουσίας, της δημόσιας θέσης που κατέχουν ή των πηγών και δύναμης που έχουν για το ιδιωτικό-ίδιον τους (όχι όμως και απαραίτητα το ατομικό) όφελος (Klitgaard, 1988: 22). Η ανάπτυξη της πολιτικής διαφθοράς έχει να κάνει με την αδιαφάνεια στους νόμους, αποφάσεις και διοικητικές διαδικασίες, στην ύπαρξη σύνθετων και πολύπλοκων νόμων και κανονισμών (οι οποίοι αφήνουν «ανοικτά παράθυρα» για ερμηνείες, επεξηγήσεις και διαφορετικές αντιλήψεις) και στην ανυπαρξία της λογοδοσίας από τους ανθρώπους ή φορείς που καλούνται είτε να νομοθετούν είτε να υλοποιούν πολιτικές αποφάσεις. Επίσης, η ανάπτυξη των φαινομένων διαφθοράς έχει να κάνει με την ανάθεση ή όχι αρμοδιοτήτων και εξουσιών από την κεντρική πολιτική εξουσία στην περιφερειακή και τοπική πολιτική εξουσία.

Η διαφθορά αδυνατίζει την νομιμότητα μιας εκλεγμένης κυβέρνησης με δύο τρόπους: Πρώτον, υψηλά επίπεδα διαφθοράς διαβρώνουν τις διαδικαστικές πηγές της νομιμότητας. Η νομιμότητα εμφανίζεται ως μια σχετική έννοια και η εφαρμογή της ερμηνεύεται διττά ή συγκεχυμένα, με αποτέλεσμα η εφαρμογή της νομιμότητας από

την εκτελεστική εξουσία να είναι σχετική και αμφιβόλου φερεγγυότητας. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι η νομοθέτηση αποφάσεων και διαδικασιών από την νομοθετική εξουσία, όπου η ερμηνεία και εφαρμογή τους είναι πολλαπλή, ασαφής και επιτηδευμένα περίπλοκη. Δεύτερον, η διαφθορά έχει αρνητική επίπτωση στην οικονομική ανάπτυξη, περιορίζοντας τις πηγές της νομιμότητας που βασίζονται στα αποτελέσματα (Blake & Martin, 2006). Η δημοκρατία και η οικονομική ευημερία μπορούν να μειώσουν τη διαφθορά σε εύρος χρόνου, αλλά βραχυπρόθεσμα εμφανίζουν δυσκολίες στην επίτευξη του στόχου, εξαιτίας των σημαντικών επιπέδων και βαθμού διαφθοράς. Ουσιαστικά, διαμορφώνεται ένας φαύλος κύκλος: η διαφθορά επηρεάζει το επίπεδο και την έκταση της δημοκρατίας και την οικονομικής ανάπτυξης, η στασιμότητα και η αδιαφάνεια ενισχύουν τα φαινόμενα διαφθοράς και αυτά με την σειρά τους υποθηκεύουν το μέλλον της δημοκρατίας και της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας μιας χώρας. Δεν είναι συμπτωματικό ότι η μεγέθυνση της διαφθοράς είναι άμεσα σχετιζόμενη με τα οικονομικά προβλήματα και το έλλειμμα στη δημοκρατία και στις δημοκρατικές διαδικασίες και θεσμούς.

Ο έλεγχος της διαφθοράς δεν σημαίνει μόνο μείωση της ανάθεσης αρμοδιοτήτων και μεταβίβασης εξουσίας σε υφιστάμενα ή περιφερειακά κλιμάκια, καθώς θα μπορούσαν να υπάρξουν και άλλοι τρόποι για τη βελτίωση της λογοδοσίας. Επίσης, ενδεχόμενα να υπάρξουν υψηλά κόστη εάν οι αρχές προσανατολισθούν αποκλειστικά στην αύξηση της αποτελεσματικότητας, χωρίς να λάβουν υπόψη τους ζητήματα που αφορούν στη λογοδοσία. Είναι απαραίτητο να υπάρχουν μηχανισμοί ελέγχου *ex ante* (μηχανισμοί προδράσης) σε περιόδους σημαντικών και γενικευμένων αλλαγών ή κρίσεων, μέχρι να διαμορφωθούν και προσαρμοστούν στην πολιτική και κοινωνία οι μηχανισμοί ελέγχου *ex post* (μηχανισμοί μετάδρασης). Η διαμόρφωση και ύπαρξη του σωστού επιπέδου ισορροπίας μεταξύ αυτών των μηχανισμών ελέγχου δεν είναι εύκολο, αλλά η μείωση των μηχανισμών ελέγχου, τόσο των *ex ante* όσο και των *ex post* ταυτόχρονα, είναι μια ενέργεια που ενέχει μεγάλο βαθμό επικινδυνότητας. Όταν οι διαδικασίες και ο σκοπός της ανάθεσης και μεταβίβασης αρμοδιοτήτων και εξουσιών αλλάξουν, οι μηχανισμοί λογοδοσίας πρέπει παράλληλα να ακολουθήσουν. Επιπρόσθετα, παρόλο που οι έλεγχοι, οι εκ των υστέρων έλεγχοι και οι εποπτείες έχουν οικονομικό κόστος, η απουσία τους μπορεί να αποβεί ακόμη περισσότερο δαπανηρή (Andersson & Bergman, 2009: 61-62). Παραδείγματος χάριν, η πολιτική επιλογή ανάθεσης όλο και περισσότερων αρμοδιοτήτων στην τοπική αυτοδιοίκηση είναι μια σημαντική και αναγκαία επιλογή, τόσο σε επίπεδο δημοκρατικής ανάπτυξης, όσο και σε επίπεδο αύξησης της πολιτικής

αποτελεσματικότητας. Η ανάθεση αρμοδιοτήτων όμως πρέπει να ακολουθείται από την αύξηση της χρηματοδότησης ή την αύξηση των οικονομικών πόρων των τοπικών κυβερνήσεων για να μπορέσουν να λαμβάνουν πολιτικές αποφάσεις και να παράγουν έργο προς όφελος της τοπικής κοινωνίας και των κοινωνικών ομάδων. Η πρώτη επιλογή σημαίνει μια εξάρτηση σε σημαντικό βαθμό της τοπικής αυτοδιοίκησης από την κεντρική διοίκηση και τα υπουργεία που έχουν την αρμοδιότητα και την ευθύνη της λήψης αποφάσεων χρηματοδότησης των αιρετών ή μη τοπικών κυβερνήσεων. Αυτή η επιλογή ενδεχόμενα μπορεί να δημιουργήσει προϋποθέσεις ανάπτυξης μορφών διαφθοράς που σχετίζονται με την πολιτική εξουσία. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Ελλάδα η λέξη η οποία καλύτερα αντιπροσωπεύει την άνομη σχέση κεντρικής και τοπικής εξουσίας ή την άνομη σχέση πολιτικών με άτομα ή ομάδες, είναι η *διαπλοκή* και όχι η διαφθορά.

Από την άλλη πλευρά, η επιλογή της εύρεσης οικονομικών πόρων για την τοπική αυτοδιοίκηση και της αύξησης της οικονομικής τους αυτοτέλειας, οδηγεί σε λύσεις που έχουν να κάνουν με την ανάληψη της ευθύνης και αρμοδιότητας από την πλευρά των τοπικών κυβερνήσεων να εισπράττουν πέραν από ανταποδοτικά τέλη και πρόστιμα για παραβάσεις πολιτών ή επιχειρήσεων, αλλά και να εισπράττουν άμεσους φόρους των πολιτών που διαβιούν στα γεωγραφικά όρια τους. Αυτό σημαίνει ύπαρξη καλά οργανωμένων μηχανισμών είσπραξης και ελέγχου, έτσι ώστε να είναι δύσκολη η προσπάθεια φοροαποφυγής των πολιτών. Ενώ αυτή η επιλογή βοηθάει στην οικονομική αυτοτέλεια και απεξάρτηση των τοπικών αυτοδιοικήσεων από την κεντρική εξουσία και την μείωση των φαινομένων πολιτικής διαφθοράς, δημιουργεί προϋποθέσεις εμφάνισης άλλων μορφών διαφθοράς σε επίπεδο της μικρο-κοινωνίας και του τοπικού περιβάλλοντος, καθώς οι διαπροσωπικές σχέσεις και οι πιθανές εξαρτήσεις των τοπικών πολιτικών παραγόντων από ιδιοτελή συμφέροντα και ομάδες πίεσης που αναπτύσσονται στην τοπική κοινωνία, επηρεάζουν ή δημιουργούν άτυπες προνομιακές σχέσεις με τους τοπικούς πολιτευτές.

2.3. Διαφθορά και Δημόσια Διοίκηση

Η διαφθορά στη δημόσια διοίκηση είναι μια από τις συνηθέστερες μορφές διαφθοράς και έχει απασχολήσει σε μέγιστο βαθμό τόσο τους εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς, όσο και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τους ίδιους τους πολίτες και την κοινωνία στο σύνολό της. Βέβαια η εμφάνιση φαινομένων διαφθοράς προϋποθέτει την ύπαρξη δύο «παικτών»: αυτού που είναι διατεθειμένος να διαφθαρεί ή ενσυνείδητα και

υπολογιστικά εμπλέκεται σε αυτό το «παιχνίδι» και εκείνου που επιθυμεί ή υποχρεούται ή εξαναγκάζεται ή αδιαφορεί εάν συναινέσει στη διαφθορά, αρκεί να εξυπηρετηθεί κατά προτεραιότητα, κατά παράβαση, κατά παρέκκλιση ή τέλος, παράνομα. Οπότε στην σχέση διαφθοράς και δημόσιας διοίκησης, περίπτωση διαφθοράς είναι το λεγόμενο «γρηγορόσημο», όπως και ο «χρηματισμός». Ουσιαστικά, για την πλευρά του δημοσίου υπαλλήλου, η διαφθορά είναι μια βαθιά ενσυνείδητη, σκόπιμη και καλά υπολογισμένη επιλογή, επιλογή που μπορεί να είναι προσχεδιασμένη, αλλά και να έχει αποφασισθεί κατά τη διάρκεια της σχέσης ή συναναστροφής με τον πολίτη ή την επιχείρηση.

Πότε ο υπολογισμός για την εμφάνιση μορφών διαφθοράς βαίνει προς όφελος του δημοσίου υπαλλήλου (Azfar, Lee, & Swamy, 2001: 51):

1. Όταν τα εν δυνάμει οφέλη από τη διαφθορά είναι υψηλά (π.χ., ο υπάλληλος έχει αποκλειστική αρμοδιότητα ή δυνατότητα να εγκρίνει ένα αίτημα, να διενεργήσει ένα έλεγχο ή να λάβει μια απόφαση)
2. Η πιθανότητα να συλληφθεί είναι μικρή
3. Ο μισθός του υπαλλήλου είναι μικρός

Είναι αυτονόητο, ότι η αλλαγή του τρόπου αδειοδοτήσεων, εγκρίσεων ή ελέγχων, με εμπλοκή περισσότερων υπαλλήλων και ιεραρχικών επιπέδων, η μεγαλύτερη διαφάνεια και πιθανότητα σύλληψης του επίορκου υπαλλήλου και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας, των εργασιακών σχέσεων και του μισθού του υπαλλήλου, μειώνει τα υπολογιστικά οφέλη από την διενέργεια μιας κίνησης που εμπίπτει στην έννοια της διαφθοράς.

Οι Kingshott και Dincer (2008) υποστηρίζουν ότι οι διαμορφωτές των πολιτικών στις Δυτικές κοινωνίες πρέπει να διευρύνουν το σκεπτικό τους για το πώς θα αντιμετωπίσουν τη διαφθορά, καθώς οι μισθοί από μόνοι τους δεν είναι το μοναδικό κίνητρο σε ένα δημόσιο υπάλληλο. Οι εργαζόμενοι μέσα από την εργασιακή τους σχέση προσπαθούν να ικανοποιήσουν ποικίλα και διαφορετικά ζητήματα και ανάγκες. Η ύπαρξη ξεκάθαρου ψυχολογικού συμβολαίου, το οποίο είναι μια σειρά προσδοκιών, μια σειρά από αποτελέσματα που επιθυμεί να δει, εφόσον εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις με τον οργανισμό, μια σχέση μεταξύ των προσωπικών αναγκών που θέλει να ικανοποιήσει και των ενεργειών και δυνάμεων που θα πρέπει να καταβάλει, για να αποδώσει τα αναμενόμενα για τον εργοδότη του (Μάρκοβιτς, 2002), ενισχύει την αποφυγή φαινομένων διαφθοράς των δημοσίων υπαλλήλων. Μια πρόσφατη μελέτη

στη Μεγάλη Βρετανία και συγκεκριμένα σε δημοσίους υπαλλήλους (Emmott, 2001) έδειξε ότι υπάρχει χάσμα μεταξύ των προθέσεων και της υλοποίησης των πολιτικών από τη δημόσια διοίκηση. Ενώ η πλειοψηφία των ερωτώμενων εισέπραξε αμοιβές που σχετίζονταν με την παραγωγικότητα, ελάχιστοι θεώρησαν ότι η αξιολόγηση ήταν αντικειμενική. Επιπλέον υποστηρίχθηκε ότι, ενώ υπήρξαν διακηρύξεις για δίκαιη αντιμετώπιση των δημοσίων υπαλλήλων από την κεντρική διοίκηση, οι περισσότεροι είχαν την άποψη ότι αυτές δεν υλοποιήθηκαν. Τέτοια παραδείγματα δημιουργούν τα κατάλληλα κίνητρα για την εμφάνιση φαινομένων διαφθοράς. Γενικά, η ύπαρξη ψυχολογικών συμβολαίων, η αθέτησή τους και η εργασιακή σχέση των υπαλλήλων σε μια δημόσια υπηρεσία σε συνάρτηση με τη μορφή άσκησης διοίκησης και εξουσίας από την υπηρεσιακή ιεραρχία, επηρεάζουν τη Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού και δημιουργούν προϋποθέσεις εμφάνισης παραβατικών συμπεριφορών που καταλήγουν σε εμφάνιση φαινομένων διαφθοράς και διαπλοκής. Κατά τον Handy (1981) υπάρχει σχέση μεταξύ των ψυχολογικών συμβολαίων και των μορφών εξουσίας. Τα αυταρχικά συμβόλαια εφαρμόζονται σε χώρους όπου η εξουσία είναι αυτή της ανταμοιβής και της επιβολής. Τα υπολογιστικά συμβόλαια εμφανίζονται, όταν υπάρχει η νόμιμη εξουσία, και τα συμμετοχικά, όταν υφίσταται η εξουσία του ειδικού και η παραπεμπόμενη εξουσία. Σε μια δημόσια υπηρεσία όπου το κυρίαρχο ψυχολογικό συμβόλαιο είναι το υπολογιστικό και η εξουσία που ασκείται η νόμιμη, η διοίκηση επηρεάζει τους υφισταμένους στηριζόμενη στους κανόνες, στις αποφάσεις και στις διαταγές. Οι δε υφιστάμενοι προσαρμόζονται, γιατί εσωτερικεύουν τη σχέση τους με τη δημόσια διοίκηση και κοινωνικοποιούνται μέσω της κατάρτισης και της εκπαίδευσης. Η ύπαρξη συγκεκριμένων κανόνων, επίσημων που διαμορφώνονται από την προϊσταμένη αρχή και ανεπίσημων που υπάρχουν μέσα στην οργάνωση, στη λειτουργία και στις διαπροσωπικές σχέσεις και επικοινωνία των δημοσίων υπαλλήλων, βοηθάνε το άτομο να εσωτερικεύσει τη σχέση του με τον εργασιακό χώρο και να προσαρμοσθεί σε αυτόν. Ουσιαστικό ρόλο, για να γίνει αυτό, παίζει η εκπαίδευση και η κατάρτιση των νεοπροσληφθέντων δημοσίων υπαλλήλων. Μέσα από την κατάρτιση μαθαίνουν όχι μόνο τους κανόνες που περιβάλλουν την εργασιακή τους κατάσταση με το Δημόσιο, αλλά και τι σημαίνει γι' αυτούς η νέα τους ταυτότητα εργασίας και ζωής (δηλαδή «δημόσιος υπάλληλος»), η οποία είναι ξεχωριστή από εκείνη των υπολοίπων εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα (Μάρκοβιτς, 2002).

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της διαφθοράς στη Δημόσια Διοίκηση, αναπτύσσονται μια σειρά από δράσεις μέσα από το πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση», όπως

είναι η δράση «Προώθηση των αρχών της διαφάνειας και της λογοδοσίας». Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων είναι οι δράσεις εκσυγχρονισμού του συστήματος προϋπολογισμού και δημοσιονομικής διαχείρισης, η ενσωμάτωση των πορισμάτων των ελεγκτικών σωμάτων και του Συνηγόρου του Πολίτη στις οικείες πολιτικές προκειμένου να επέλθουν ρυθμιστικές και οργανωτικές αλλαγές που οδηγούν στην αντιμετώπιση της διαφθοράς, η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων και των ΜΚΟ, καθώς και οι Δράσεις αναβάθμισης της διοικητικής ικανότητας των Δικαστηρίων. Επίσης, η δημιουργία των ΚΕΠ και η μεταβίβαση ή ανάθεση αρμοδιοτήτων και διεκπεραίωσης διοικητικών υποθέσεων των πολιτών με τη Δημόσια Διοίκηση, ενισχύθηκαν με την έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων για τη διοικητική διαδικασία. Επίσης, η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών στη Δημόσια Διοίκηση είναι η συνεχής και συστηματική αναθεώρηση των νομοθετικών και γενικότερα των κανονιστικών ρυθμίσεων καθώς και των διοικητικών πρακτικών που καθορίζουν διοικητικές διαδικασίες, ώστε να είναι συμβατές με τις αρχές αποτελεσματικής νομοθέτησης και της αποτελεσματικής - αποδοτικής λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών με βάση την οπτική της εξυπηρέτησης του πολίτη τον οποίο αφορούν. Κριτήρια που πρέπει να πληροί μια διαδικασία είναι η φιλικότητα, η οικονομικότητα, η αναγκαιότητα, η αποτελεσματικότητα-αποδοτικότητα, η εφαρμοσιμότητα και η διαφάνεια. Το κριτήριο της διαφάνειας στην απόφαση απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών αφορά στην εξέταση εάν μια διαδικασία έχει καθοριστεί μετά από κοινωνικό διάλογο ή επιβλήθηκε εκ των άνω και αν είναι καταγεγραμμένη και έχει λάβει δημοσιότητα. Μια διαδικασία που έχει καθοριστεί μετά από διάλογο με τους ενδιαφερομένους διαθέτει, στις περισσότερες περιπτώσεις, μεγαλύτερο βαθμό εφαρμοσιμότητας, φιλικότητας, καταλληλότητας, αναγκαιότητας και αποδοχής. Με βάση το ίδιο κριτήριο εξετάζεται επίσης αν η διαδικασία ενθαρρύνει φαινόμενα παρατυπιών, αδιαφάνειας κλπ. Μια διαδικασία πολύπλοκη, μη κωδικοποιημένη ή έστω καταγεγραμμένη, ασαφής από την τήρηση ή μη της οποίας διακυβεύονται συμφέροντα, είναι πολύ πιθανόν ότι θα ενθαρρύνει φαινόμενα παρατυπίας και αδιαφάνειας κ.ά. Στο πλαίσιο αυτό έχει εκδοθεί η αρ. πρωτ. ΔΙΣΚΠΟ/Φ.8/οικ. 4851/20-2-2008 εγκύκλιος με θέμα: «Διαφάνεια στις προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης», όπου καλούνται όλα τα Υπουργεία καθώς και τα εποπτευόμενα από αυτά ΝΠΔΔ να δημοσιοποιούν, εφεξής, με ηλεκτρονικά μέσα και συγκεκριμένα να αναρτούν στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας τους όλες τις συμβάσεις που αφορούν στην προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών. Το μέτρο

αυτό στοχεύει στη διαφύλαξη της νομιμότητας και της διαφάνειας στις ενέργειες των δημοσίων υπηρεσιών, καθώς και στην ενίσχυση της αξιοπιστίας, της αντικειμενικότητας και του αδιάβλητου των ενεργειών τους.

Επίσης, στη προσπάθεια ενίσχυσης και ανάπτυξης των θεσμών και πρωτοβουλιών διαφάνειας και μείωσης των φαινομένων διαφθοράς είναι η εφαρμογή ανοικτών διαδικασιών προσβάσιμων στους πολίτες, τις κοινωνικές ομάδες, τους φορείς και οργανισμούς.

Με το νόμο 3861/13-7-2010 (ΦΕΚ Α' 11) περί Ενίσχυσης της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο "Πρόγραμμα Διαύγεια " και άλλες διατάξεις, θεσπίστηκε από την ελληνική δημόσια διοίκηση η εισαγωγή της υποχρέωσης ανάρτησης των νόμων, των προεδρικών διαταγμάτων και των πράξεων που εκδίδουν τα αναφερόμενα στο άρθρο 2 του παρόντος νόμου, πρόσωπα και όργανα, στο Διαδίκτυο και η δημιουργία προϋποθέσεων και διαδικασιών για τη διασφάλιση ευρύτατης δημοσιότητας αυτών. Οι ρυθμίσεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται σε νόμους, προεδρικά διατάγματα, αποφάσεις και πράξεις που εκδίδουν ο Πρωθυπουργός, το Υπουργικό Συμβούλιο και τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα, οι Υπουργοί, οι Αναπληρωτές Υπουργοί, Υφυπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων και Περιφερειών, Ειδικοί Γραμματείς Υπουργείων, τα όργανα διοίκησης νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι ανεξάρτητες και ρυθμιστικές αρχές, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, τα όργανα διοίκησης φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Σύμφωνα με το νόμο περί Διαύγειας, στο Διαδίκτυο αναρτώνται: νόμοι που εκδίδονται και δημοσιεύονται κατά το σύνταγμα, πράξεις νομοθετικού περιεχομένου του αρ. 44 παρ.1 του Συντάγματος, τα προεδρικά διατάγματα κανονιστικού χαρακτήρα, λοιπές πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα, ερμηνευτικές εγκύκλιοι εφαρμογής νομοθεσίας, πράξεις διορισμού, πράξεις συγκρότησης αμειβόμενων επιτροπών και ομάδων, προκηρύξεις πλήρωσης θέσεων με διαγωνισμό ή με επιλογή, πίνακες επιτυχόντων, διοριστέων και επιλαχόντων, περιλήψεις πράξεων διορισμού, μετάταξης, διαθεσιμότητας, παραίτησης, περιλήψεις διακηρύξεων, πράξεις δωρεών προς το ελληνικό Δημόσιο, γνωμοδοτήσεις το Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Οι πράξεις που αναφέρονται στο αρ. 2 του παρόντος νόμου, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Διαδίκτυο με μέριμνα του οργάνου που τις εξέδωσε. Η μη ανάρτηση ή η μη έγκαιρη ανάρτηση στο διαδίκτυο των πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 2 του παρόντος νόμου συνιστά

πειθαρχικό παράπτωμα για το όργανο που την εξέδωσε ή για τον υπάλληλο που έχει την ευθύνη για την ανάρτηση.

2.4. Διαφθορά και Ιδιωτικός Τομέας

Γιατί πρέπει να ασχοληθούμε με την σχέση διαφθοράς και Ιδιωτικού Τομέα;

Η διαφθορά στον ιδιωτικό τομέα επηρεάζει το δημόσιο συμφέρον. Ουσιαστικά στο τέλος το δημόσιο είναι αυτό που υποφέρει. Για να προκληθούν επενδύσεις, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι το επιχειρηματικό κόστος είναι χαμηλό, αλλά η διαφθορά είτε εμφανίζεται στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα αυξάνει τις επιχειρηματικές δαπάνες. Ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας εμπλέκονται ο ένας στον άλλον. Όσο περισσότερες ενέργειες και δράσεις του κράτους εκχωρούνται στον ιδιωτικό τομέα, τόσο ο ιδιωτικός τομέας αναπτύσσεται σε χώρους όπου κυριαρχούσε το δημόσιο και τα οφέλη που έχει ενθαρρύνουν τις προσπάθειες για παραβατικές συμπεριφορές.

Τι θα μπορούσε να γίνει έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν και να μειωθούν τα φαινόμενα διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα (Webster, 2002: 24);

Ενίσχυση της αποκέντρωσης και της δημοσιονομικής λογοδοσίας. Δημιουργία συστημάτων και θεσμών που ενισχύουν και ενθαρρύνουν τη δημόσια διαβούλευση και συμμετοχή στη διαμόρφωση και εφαρμογή των δημοσίων πολιτικών. Δημιουργία περισσότερο διαφανών δημοσίων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο. Ενίσχυση των επιχειρηματικών ενώσεων ως υποστηρικτές των αλλαγών στην αγορά. Ενίσχυση των πολιτικών φιλελευθεροποίησης και ανταγωνιστικότητας στην αγορά. Ενίσχυση της λογοδοσίας και της αποτελεσματικότητας στις αγορές κεφαλαίου. Ενίσχυση και εφαρμογή διαφανών και αποτελεσματικών προγραμμάτων, όπου το δημόσιο αναλαμβάνει να υλοποιήσει υπηρεσίες από τον ιδιωτικό τομέα και αντίστροφα. Ενίσχυση επιχειρήσεων σε ένα κλάδο να αποκτήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στις παγκόσμιες αγορές. Διαφάνεια και βελτίωση στις νομοθετικές διαδικασίες. Ανάπτυξη ανεξάρτητων μέσων, εκπαιδευμένων για θέματα διαφθοράς και των επιπτώσεων της στην οικονομία.

Πιθανά μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση είναι τα παρακάτω (Webster, 2002: 25):

Δημιουργία από την τοπική αυτοδιοίκηση υπηρεσιών μιας στάσης, όπου θα υπάρχουν διαδικασίες για να ανατροφοδοτήσει σχετικά με την ποιότητα των παρεχομένων

υπηρεσιών μεταξύ των πολιτών και του κράτους. Δημοσίευση από το κράτος, τους φορείς και τους ανεξάρτητους οργανισμούς περιπτώσεων όπου έχουν καταγραφεί φαινόμενα διαφθοράς και έρευνες σχετικά με την κατάσταση της διαφθοράς στην κοινωνία και στην οικονομία. Δημιουργία προγράμματος διαφθοράς που θα είναι επικεντρωμένο στις δαπάνες για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και της οικονομίας, έτσι ώστε να μπορούν να εκπαιδευθούν σε αυτό οι δημόσιοι υπάλληλοι και ευρύτερες κοινωνικές ομάδες. Δημιουργία αξιολογήσεων αποτελεσματικότητας δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για τη διαπίστωση φαινομένων διαφθοράς και ανάληψης διορθωτικών κινήσεων. Υποστήριξη προγραμμάτων εκπαίδευσης για αλλαγή νοοτροπίας και στάσης απέναντι στη διαφθορά. Ενίσχυση προγραμμάτων καλής διακυβέρνησης και κωδίκων συμπεριφοράς στις σχέσεις κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Οι φορείς καταπολέμησης διαφθοράς στην Ελλάδα, η δράση τους και το επίπεδο αποτελεσματικότητάς τους. Ελεγκτικά Σώματα και καταπολέμηση της διαφθοράς - Ο ρόλος του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης

3.1 Εισαγωγή

Η καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς επιτυγχάνεται στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης μέσω του ελέγχου της δράσης της. Ειδικότερα, αντικείμενο ελέγχου μπορεί να αποτελέσουν οι πράξεις που εκδίδουν τα όργανα της διοίκησης στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων τους, η συμπεριφορά των υπαλλήλων, αλλά και ο τρόπος οργάνωσης των υπηρεσιών. Κριτήρια του ελέγχου αποτελεί οπωσδήποτε η τήρηση βασικών αρχών διοικητικής δράσης εκ των οποίων η σημαντικότερη είναι η αρχή της νομιμότητας.

3.2 Βασικές αρχές διοικητικής δράσης

Η αρχή της νομιμότητας είναι θεμελιώδης αρχή του δημοσίου δικαίου και αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται όλο το πλαίσιο των ενεργειών και της λειτουργίας της διοίκησης. Διατρέχει συνολικά όλη της τη δράση, καθορίζοντας με ακρίβεια κάθε φορά τι μπορεί και τι δεν μπορεί να πράξει η τελευταία. Κατά την έννοια

αυτή, είναι σημαντικότερη αρχή, η οποία αφορά όλους ανεξαιρέτως τους τομείς δράσης της δημόσιας διοίκησης, αλλά και όλα ανεξαιρέτως τα διοικητικά όργανα, ανεξάρτητα με τα πραγματικά τους καθήκοντα, τα οποία φυσικά μπορεί να διαφέρουν σημαντικά, αφού η Διοίκηση ενεργοποιείται και παρεμβαίνει σε ένα ευρύτατο πεδίο της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής των πολιτών.

Σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας η δράση της δημόσιας διοίκησης ρυθμίζεται όχι μόνο από το νόμο, όπως άλλωστε προκύπτει από την ετυμολογική επεξεργασία του όρου «νομιμότητα», αλλά από ένα σύνολο κανόνων δικαίου όπως είναι οι κανόνες του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου που έχουν άμεση εφαρμογή, οι Συνταγματικοί κανόνες, οι νομοθετικές πράξεις, καθώς και από κάθε κανόνα ανώτερης ή ισοδύναμης προς τους κανόνες αυτούς τυπικής ισχύος. Διατυπώνεται δε και εφαρμόζεται κατά ένα τόσο απόλυτο τρόπο που αποκτά δύο, αλληλένδετες και αλληλοσυμπληρούμενες - αν και εννοιολογικά - αντίθετες έννοιες: μία Θετική (+) και μία Αρνητική (-). Κατά την πρώτη έννοια, οι ενέργειες των διοικητικών οργάνων πρέπει να είναι σύμφωνες με τους προαναφερόμενους κανόνες δικαίου, δηλαδή, σχηματικά θα μπορούσε να πει κανείς ότι «η Διοίκηση μπορεί να πράξει μόνον ό,τι προβλέπεται». Κατά τη δεύτερη έννοια, οι ενέργειες των οργάνων των δημοσίων νομικών προσώπων πρέπει να μην είναι αντίθετες με το σύνολο των παραπάνω κανόνων, συλλογιστική η οποία θα μπορούσε να αποτυπωθεί στη φράση «η Διοίκηση δεν μπορεί να πράξει κάτι που απαγορεύεται». Με τον τρόπο αυτό διατυπώνεται με αυστηρό και απόλυτο τρόπο η αρχή της νομιμότητας περιορίζοντας και προσδιορίζοντας επακριβώς τα όρια δράσης της Δημόσιας Διοίκησης.

Η αρχή της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος αποτελεί επίσης μια μερικότερη αρχή διοικητικής δράσης, η οποία δεσμεύει τα όργανα της διοίκησης, η δε παραβίασή της αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα των φαινομένων διαφθοράς και κακοδιοίκησης. Σύμφωνα με την αρχή αυτή η δραστηριότητα που ασκεί η δημόσια διοίκηση πρέπει πάντοτε να έχει σκοπό την άμεση ή έμμεση ικανοποίηση του δημοσίου συμφέροντος.

Η αρχή της διαφανούς δράσης της διοίκησης επιβάλλει την εξωστρεφή άσκηση δημόσιας εξουσίας, η δε τήρησή της εξασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό την αποφυγή παράνομων συμπεριφορών και τον ευχερέστερο έλεγχο της διοικητικής δράσης.

Στο πλαίσιο του ελέγχου της διοικητικής δράσης διερευνάται και η τήρηση πολλών άλλων μερικότερων αρχών που είτε επιβάλλονται ρητά είτε συνάγονται από την

ερμηνεία των συνταγματικών διατάξεων, των εσωτερικών νομοθετικών πράξεων και των κανόνων του ευρωπαϊκού δικαίου: η **αρχή της χρηστής διοίκησης** που επιβάλλει στα αρμόδια όργανα να ασκούν τις αρμοδιότητές τους σύμφωνα με το αίσθημα δικαίου που επικρατεί και να ενεργεί ή να παραλείπει σύμφωνα με την καλή πίστη και τα χρηστά ήθη, η **αρχή της αποτελεσματικότητας της διοικητικής δράσης** αναφέρεται στη δράση που εκδηλώνεται έγκαιρα και κατατείνει στη θεραπεία του δημοσίου συμφέροντος και ακόμη η **απαγόρευση της καταχρηστικής άσκησης εξουσίας**, η **αρχή της αμεροληψίας** και η **αρχή της πολιτικής ουδετερότητα**. Η απαρίθμηση των ειδικότερων αρχών διοικητικής δράσης δεν είναι εξαντλητική καθώς σε κάθε περίπτωση μπορεί να εφαρμόζονται και άλλες αρχές που προσιδιάζουν με τη φύση και το αντικείμενο εργασίας της ελεγχόμενης υπηρεσίας ή η την ιδιότητα του ελεγχόμενου δημοσίου λειτουργού.

3.3 Μέσα ελέγχου της διοικητικής δράσης και περιορισμού της κακοδιοίκησης

3.3.1. Ο Κοινοβουλευτικός Έλεγχος

Ο έλεγχος της διοικητικής δράσης από μέρος της Βουλής ασκείται, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Σύνταγμα και στον Κανονισμό της Βουλής, από: Τις Διαρκείς Επιτροπές της Βουλής, οι οποίες αντιστοιχούν σε μεγάλους τομείς της κρατικής δράσης και περιλαμβάνουν στο έργο τους και τις τακτικές ακροάσεις μελών της κυβέρνησης, κρατικών λειτουργών, εμπειρογνομόνων και ιδιωτών (Σ. 66.3 και Καν. Β. 38 και 41 Α), αλλά και τη διατύπωση γνώμης για την καταλληλότητα των προτεινομένων από την κυβέρνηση υποψηφίων διοικητών δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών («Επιτροπή Ακροάσεων της Βουλής», Καν. Β. 49Α). Ακόμη, κοινοβουλευτικός έλεγχος διενεργείται (κατά τον Καν. Β. άρθρα 124 επ.) με τις αναφορές, τις ερωτήσεις (απλές και επίκαιρες), τις ερωτήσεις προς τον Πρωθυπουργό (Καν. Β. 128Α), τις αιτήσεις κατάθεσης εγγράφων, τις επερωτήσεις (που επίσης διακρίνονται σε απλές και επίκαιρες), τη σύσταση εξεταστικών επιτροπών (Σ. 68.2 και Καν. Β. 144 επ.), που αποτελεί γνήσιο ελεγκτικό δικαίωμα της εκάστοτε μειοψηφίας στη Βουλή.

3.3.2.0 Δικαστικός Έλεγχος

Ο δικαστικός έλεγχος της νομιμότητας της διοικητικής δράσης ασκείται στο πλαίσιο της ελληνικής έννομης τάξης από το οργανωμένο σύστημα της διοικητικής δικαιοσύνης, στην κορυφή του οποίου βρίσκονται το Συμβούλιο της Επικρατείας και το Ελεγκτικό

Συνέδριο. Έχει οπωσδήποτε πρωτεύουσα σημασία, η οποία επιβεβαιώνεται και διασφαλίζεται με συνταγματική κατοχύρωση του, εξασφαλίζει δε, αμερόληπτη και αντικειμενική κρίση, η οποία, σε περίπτωση που τα δικαστήρια αποφανθούν τελεσίδικα και αμετάκλητα, δεν υπόκειται σε καμία άλλη κρίση ή εμπόδιο ή πρόσκομμα για την εφαρμογή της. Το αντίθετο άλλωστε, θα αποτελούσε ευθεία παραβίαση της αρχής διάκρισης των λειτουργιών και επομένως θα συνιστούσε κατάλυση κάθε έννοιας του κράτους δικαίου.

Παρά την γενικά παραδεκτή υπεροχή της δικαστικής προστασίας, δεν λείπουν και ορισμένα μειονεκτήματα, τα οποία συνοπτικά είναι οι χρονοβόρες διαδικασίες απονομής της δικαιοσύνης, το σημαντικό οικονομικό κόστος, η ηθική ταλαιπωρία διεξαγωγής μιας δικαστικής διαμάχης, οι περίπλοκες δικονομικές διαδικασίες, που καθιστούν αναγκαία την εξειδικευμένη νομική συνδρομή, καθώς και το γεγονός ότι η διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων αποτελεί συνήθως το τελευταίο στάδιο μιας σύγκρουσης, πράγμα που οπωσδήποτε δεν συμβάλλει στη συνεννόηση και τη συνεργασία για την ειρηνική διευθέτηση της διαφοράς. Ακόμη, «αδυναμία» της δικαστικής προστασίας αποτελεί το γεγονός ότι μια σειρά από επί μέρους εκφάνσεις και μορφές της κακοδιοίκησης, όπως οι καθυστερήσεις, η κωλυσιεργία, οι παραλείψεις, η μεροληψία, η κακή άσκηση της διακριτικής ευχέρειας, η παραβίαση της χρηστής διοίκησης, η κακή οργάνωση, η ανάρμοστη συμπεριφορά και η πλημμελής εξυπηρέτηση του πολίτη, δύσκολα ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων, αλλά και η συχνή και αδικαιολόγητη άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί με τις δυσάρεστες σε αυτή δικαστικές αποφάσεις, παρά τη ρητή συνταγματική διάταξη του άρθρου 95.5, η οποία προβλέπει ότι «Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις..... Σύμφωνα με το άρθρο αυτό η Διοίκηση υποχρεούται να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις όλων των δικαστηρίων, όχι μόνο των διοικητικών όπως προέβλεπε το παλαιότερο Σ/μα 1975/86, και προβλέπεται μηχανισμός που διασφαλίζει την πρακτική εφαρμογή και απειλεί με κυρώσεις.

3.3.3. Ο διοικητικός έλεγχος

Ο διοικητικός έλεγχος συνιστά ένα από τα πλέον παραδοσιακά μέσα διαφύλαξης της αρχής της νομιμότητας και ασκείται είτε μέσω του ιεραρχικού ελέγχου, είτε μέσω της διοικητικής εποπτείας.

Ο ιεραρχικός έλεγχος ασκείται εντός των κόλπων του ίδιου νομικού προσώπου, από τον προϊστάμενο στον υφιστάμενο, περιλαμβάνει τόσο το σκέλος της νομιμότητας όσο

και της ουσιαστικής εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών, μπορεί να είναι προληπτικός και κατασταλτικός, οδηγεί δε στην ακύρωση της ελεγχόμενης πράξης όχι όμως και στην ιεραρχική υποκατάσταση του ελεγχόμενου οργάνου. Ο ιεραρχικός έλεγχος απορρέει από την ιεραρχική σχέση και θεμελιώνεται στο ελληνικό Σύνταγμα. Επομένως, δεν είναι αναγκαία η νομοθετική πρόβλεψή του.

Αντιθέτως, η διοικητική εποπτεία, ασκείται από ένα νομικό πρόσωπο (συνήθως το Κράτος) σε άλλο νομικό πρόσωπο δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, πρέπει να προβλέπεται από διάταξη του Συντάγματος ή νόμου, περιλαμβάνει δε έλεγχο νομιμότητας και όχι ουσίας εκτός αν, κατ' εξαίρεση, προβλέπεται κάτι διαφορετικό από το νόμο. Κατά τα λοιπά, και η διοικητική εποπτεία μπορεί να είναι προληπτική ή κατασταλτική, επάγεται δε τα ίδια αποτελέσματα με τον ιεραρχικό έλεγχο.

Ο διοικητικός έλεγχος μπορεί να αποβεί εξαιρετικά αποτελεσματικός, αν ασκηθεί με την προσήκουσα αμεροληψία και επιμέλεια, δηλαδή με απόλυτη προσήλωση στη νομιμότητα.

3.3.4. Αρχές ελεγκτικής δράσης

Κατά τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου οι ελέγχοντες (ελεγκτές, επιθεωρητές, ειδικές επιστήμονες και γενικά εντεταλμένοι υπάλληλοι) οφείλουν να τηρούν αφενός τις υποχρεώσεις και τους κανόνες που απορρέουν από τους οικείους κώδικες και οργανισμούς (τήρηση του Συντάγματος και των νόμων, αμεροληψία, επαγγελματικότητα και ευσυνειδησία κατά την εκτέλεση του καθήκοντος, τήρηση της ιεραρχίας κλπ) αφετέρου τις αρχές της ακεραιότητας, της εχεμύθειας και της ουδετερότητας (άρθρο 3 παρ. 2 εδ. β' π.δ. 77/2005 «Προϋποθέσεις και τρόπος διενέργειας του ελέγχου - Οργάνωση και λειτουργία του Γραφείου του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης).

3.4. Φορείς καταπολέμησης της διαφθοράς στην Ελλάδα

3.4.1. Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης

Ο θεσμός του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης (ΓΕΔΔ) καθιερώθηκε με το ν.3074/2002 σε συμμόρφωση με τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας για τη θέσπιση

επιτελικού συντονιστικού οργάνου της δράσης των Σωμάτων και των Υπηρεσιών Επιθεώρησης και Ελέγχου της δημόσιας διοίκησης. Αποστολή του ΓΕΔΔ είναι:

α) η διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της διοίκησης, β) η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του έργου των ελεγκτικών μηχανισμών της δημόσιας διοίκησης, γ) ο εντοπισμός των φαινομένων της διαφθοράς και κακοδιοίκησης (άρθρο 1 ν.3074/2002) που έχει ως συνέπεια την άσκηση πειθαρχικών και ποινικών διώξεων κατά των υπαλλήλων οι οποίοι υπέπεσαν σε πειθαρχικά και ποινικά αδικήματα. Σημαντικό εργαλείο για τον αποτελεσματικό πειθαρχικό έλεγχο των υπαλλήλων αποτελεί και η αρμοδιότητα του ΓΕΔΔ να ασκεί ένδικα μέσα κατά αποφάσεων μονομελών ή συλλογικών πειθαρχικών οργάνων σε ανώτερο βαθμό. Το πεδίο δράσης του ΓΕΔΔ περιλαμβάνει τον δημόσιο τομέα όπως προσδιορίζεται από το ν.3074/2002, δηλαδή τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, τις δημοτικές επιχειρήσεις και τις δημόσιες επιχειρήσεις ή τις επιχειρήσεις τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος και συνίσταται στον έλεγχο όλων των δραστηριοτήτων αυτών. Οι αρμοδιότητές του δεν είναι μόνο κατασταλτικές αλλά και προληπτικές με την έννοια των παρεμβάσεων προς τη Διοίκηση για τη λήψη διορθωτικών διοικητικών μέτρων και την άσκηση πειθαρχικών ελέγχων και προς την Κυβέρνηση για νομοθετικές ρυθμίσεις με στόχο την καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς και κακοδιοίκησης που έχουν διαπιστωθεί.

Η αρμοδιότητες του ΓΕΔΔ, ο τρόπος άσκησής τους και η λειτουργία του Γραφείου ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.3074/2002 όπως αυτές έχουν συμπληρωθεί και τροποποιηθεί με τις διατάξεις των άρθρων 14 του ν. 3801/2009, 26 του ν.3536/2007, 3 του ν.3613/2007, 6 του ν. 3491/2006, 14 του ν.3345/2005, 26 του ν.3200/2003, 5 του ν.3146/2003 και 9 του ν.3094/2003. Με τις διατάξεις του π.δ.77/05 (ΦΕΚ Α' 118/20.05.2005) ορίζονται οι προϋποθέσεις και ο τρόπος διενέργειας των ελέγχων από τον ΓΕΔΔ, καθώς και η οργάνωση και η λειτουργία του γραφείου του. Το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας του θεσμού συμπληρώνουν οι διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 3448/2006 που αφορά στην περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα.

Η πολυμορφικότητα των ελεγκτικών μέσων που διαθέτει ο ΓΕΔΔ σε περισσότερους του ενός τομέα διοικητικής δράσης, του επιτρέπει την διεξόδυσή του σε πολλαπλά πεδία

εφαρμογής και άσκησης διοικητικής δράσης, αναδεικνύοντας και αντίστοιχα πολλαπλούς ρόλους :

I. ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ :

Ο ΓΕΔΔ κατά την άσκηση των αμιγώς ελεγκτικών του καθηκόντων μπορεί να: Διεξάγει επιθεωρήσεις, ελέγχους, επανελέγχους και έρευνες ή να διατάσσει τη διενέργειά τους από τα Σώματα και τις υπάρχουσες Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου στο Δημόσιο, στα ΝΠΔΔ, στους ΟΤΑ πρώτου και δευτέρου βαθμού, στις επιχειρήσεις τους, στα κρατικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και στις δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις, τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος. Εξετάζει καταγγελίες ή αναφορές που υποβάλλονται στο γραφείο του. Ασκεί από τους ελεγχόμενους φορείς, των προβλεπόμενων από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δικαιωμάτων του πολιτικώς ενάγοντος (παράσταση πολιτικής αγωγής) για την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που μπορεί να τους έχει προκαλέσει, με αξιόποινες πράξεις του, οποιοσδήποτε υπάλληλος, λειτουργός ή όργανό τους. Αίρει το τραπεζικό, φορολογικό και χρηματιστηριακό απόρρητο των ελεγχόμενων Προσώπων. Μπορεί να ζητά τον διορισμό εμπειρογνομόνων, δημοσίων υπαλλήλων ή λειτουργών ή και ιδιωτών, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο. Μπορεί να ζητά τη συγκρότηση μικτού κλιμακίου ελέγχου αποτελούμενου από επιθεωρητές-ελεγκτές δύο ή περισσότερων σωμάτων ή υπηρεσιών επιθεώρησης και ελέγχου. Η συνεργασία με τον ΓΕΔΔ ή με τα ελεγκτικά σώματα ή υπηρεσίες, στις οποίες έχει αναθέσει ελεγκτικό έργο, είναι υποχρεωτική για τους υπαλλήλους και λειτουργούς των ελεγχόμενων φορέων, η δε άρνηση των τελευταίων να συμπράξουν, να συνεργασθούν ή να χορηγήσουν στοιχεία κατά τον έλεγχο συνιστά αυτοτελές πειθαρχικό παράπτωμα. Η διαπίστωση πειθαρχικών παραπτωμάτων υπαλλήλων ή λειτουργών των ελεγχόμενων φορέων στο πλαίσιο ελέγχου ή επιθεώρησης που διενεργείται από τον ΓΕΔΔ ή κατ' εντολή του, δεσμεύει τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα για την άσκηση πειθαρχική δίωξης.

Όλοι οι έλεγχοι που διενεργούνται από τον ΓΕΔΔ ή κατ' εντολή του, στοχεύουν στην αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς και στον καταμερισμό τυχόν ευθυνών, στον έλεγχο της διαχείρισης του δημοσίου χρήματος και στον εντοπισμό των τομέων της δημόσιας διοίκησης που χρειάζονται βελτίωση με σκοπό την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις αρχές της ακεραιότητας, της εχεμύθειας και της ουδετερότητας. Εξάλλου, κατά τη διενέργεια του

ελέγχου όλοι οι εμπλεκόμενοι οφείλουν να ενεργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 περί προστασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

II. ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ :

Ο ΓΕΔΔ μπορεί να ασκεί ή να διατάσσει την άσκηση πειθαρχικής δίωξης ή τη λήψη άλλων διοικητικών μέτρων σε βάρος δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών και να διενεργεί ένορκες διοικητικές εξετάσεις, να εξετάζει αποφάσεις πειθαρχικών οργάνων και να τις παραπέμπει στο ανώτερο κατά περίπτωση πειθαρχικό όργανο ασκώντας τα προβλεπόμενα από τον νόμο ένδικα μέσα και να προσφεύγει ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά όλων των τελεσίδικων αποφάσεων όλων των πειθαρχικών συμβουλίων των προαναφερόμενων φορέων για πειθαρχικά αδικήματα που επισύρουν την ποινή της παύσης ή του υποβιβασμού, καθώς και ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου κατά όλων των άλλων τελεσίδικων αποφάσεων μονομελών ή πειθαρχικών οργάνων.

III. ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ

Στην αρμοδιότητα του ΓΕΔΔ περιλαμβάνεται:

Η σύγκληση και η προεδρία του Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου. Η εποπτεία της δράσης και η αξιολόγηση του έργου των Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου.

I.V. ΑΛΛΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Στον ΓΕΔΔ έχει ανατεθεί επίσης:

Ο έλεγχος των ετήσιων δηλώσεων οικονομικής κατάστασης (πόθεν έσχες) όλων των μελών των Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου. Ο έλεγχος των ετήσιων δηλώσεων οικονομικής κατάστασης όλων των προϊσταμένων των Δημοσίων Οικονομικών Υπηρεσιών και των λοιπών ελεγκτικών υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και των υπαλλήλων (ελεγκτών) που υπηρετούν σε αυτές καθώς και των προϊσταμένων και των υπαλλήλων των πολεοδομικών γραφείων και υπηρεσιών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Η εξέταση προσφυγών κατά αποφάσεων φορέων του δημόσιου τομέα με τις οποίες απορρίπτονται, στο σύνολό τους ή εν μέρει, αιτήσεις χορήγησης δημοσίων εγγράφων για περαιτέρω χρήση. Η υποβολή νομοθετικών και οργανωτικών προτάσεων για την πάταξη της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης στην ελληνική δημόσια διοίκηση.

3.4.2. Ιδιαίτερα όργανα και υπηρεσίες ελέγχου

Παρακάτω παρουσιάζονται τα σημαντικότερα σώματα και υπηρεσίες ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης.

Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων του Υπουργείου Οικονομικών

Στο πλαίσιο καταπολέμησης της διαφθοράς στο Υπουργείο Οικονομικών αρχικά και ειδικότερα των υπαλλήλων των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων όπως ανακαθορίστηκε με την αρ. Δ61058824ΕΞ2014 Απόφαση της Γενικής Γραμματέως Δημοσίων Εσόδων, συστάθηκε η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων προκειμένου, μεταξύ των λοιπών μέτρων που λαμβάνονται, ως εξειδικευμένη Διεύθυνση του Υπουργείου Οικονομικών να αποτελέσει έναν από τους μηχανισμούς δίωξης της διαφθοράς, με την ουσιαστική διείσδυση στο φαινόμενο, την εμβάθυνση και τα αίτια συντήρησης και εξάπλωσής του. Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων έχει ως αποστολή τον εντοπισμό, τη διερεύνηση και εξιχνίαση υποθέσεων διαφθοράς σε ποινικά αδικήματα και πειθαρχικά παραπτώματα καθώς και τη διασφάλιση της νόμιμης συμπεριφοράς των υπαλλήλων των υπηρεσιών της Γ.Γ.Δ.Ε. Επίσης, ο ρόλος της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων δεν είναι να ενεργεί μόνο κατασταλτικά και αφού έχει συμβεί ήδη το γεγονός, αλλά και προληπτικός ώστε να προλαμβάνει γενικά την εμφάνιση παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον, για να διασφαλίζονται τα συμφέροντα του ελληνικού Δημοσίου και να είναι ικανοποιημένο το συναλλασσόμενο κοινό ότι υπάρχει ένας θεσμός που προστατεύει τα νόμιμα συμφέροντά του και ενεργεί ως θεματοφύλακας του δικαίου. Ο έλεγχος της περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων της Γ.Γ.Δ.Ε., αποτελεί πρωτεύον θέμα, εντασσόμενο στα μέτρα προληπτικού χαρακτήρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Αποστολή της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων του Υπουργείου Οικονομικών είναι:

Α) η διερεύνηση και εξιχνίαση σε όλη την Επικράτεια των ποινικών αδικημάτων και πειθαρχικών παραπτωμάτων που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά υπάλληλοι της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Οικονομικών και συγκεκριμένα:

1) Των ποινικών αδικημάτων

Που προβλέπονται από τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα:

- 216-218 (πλαστογραφία)
- 220 (υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης)
- 222 (υπεξαγωγή εγγράφων)
- 235-237 (δωροδοκία)

- 239-244 (κατάχρηση εξουσίας, ψευδής βεβαίωση, νόθευση, καταπίεση)
 - 252 (παραβίαση υπηρεσιακού απορρήτου)
 - 254-259 (αποσιώπηση λόγου εξαιρέσεως, αθέμιτος συμμετοχή, απιστία προς την υπηρεσία, υπεξαίρεση στην υπηρεσία, παράβαση καθήκοντος)
 - 261 (παρότρυνση υφισταμένων και ανοχή)
 - Των ποινικών αδικημάτων που προβλέπονται από τις διατάξεις της φορολογικής, δημοσιονομικής και τελωνειακής νομοθεσίας
 - Των ποινικών αδικημάτων που προβλέπονται από το πειθαρχικό δίκαιο.
- 2) Των πειθαρχικών παραπτωμάτων
- Σε περιπτώσεις φαινομένων χρηματισμού μετά από αυτόφωρη σύλληψη ή από συλλογή εμπειριστατωμένων καταγγελιών και
 - Σοβαρών υποθέσεων που έχουν ως συνέπεια απώλεια εσόδων του κράτους.

Β) η διενέργεια ελέγχων περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων (εν ενεργεία ή συνταξιούχων) της Γ.Γ.Δ.Ε., οι οποίοι είναι:

- είτε στοχευμένοι, είτε δειγματοληπτικοί και πραγματοποιούνται σε ετήσια βάση
- είτε σε υπαλλήλους για τους οποίους περιέρχεται στη Διεύθυνση οποιαδήποτε πληροφορία που περιέχει στοιχεία που δύναται να προκαλέσουν βάσιμες υπόνοιες αδικαιολόγητης μεταβολής της υφιστάμενης περιουσιακής τους κατάστασης.
- είτε σε υπαλλήλους για τους οποίους διενεργείται έρευνα, προκαταρκτική εξέταση, προανάκριση ή ΕΔΕ από τη Διεύθυνση.

Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (ΣΕΕΔΔ)

Σκοπός του ΣΕΕΔΔ, η λειτουργία του οποίου διέπεται από τον Ν.3074/2002 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, είναι η διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης. Το ΣΕΕΔΔ μεριμνά ιδίως για την επισήμανση φαινομένων διαφθοράς, κακοδιοίκησης, αδιαφανών διαδικασιών, αναποτελεσματικότητας, χαμηλής παραγωγικότητας και χαμηλής ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών.

Αρμοδιότητες του ΣΕΕΔΔ είναι η διενέργεια επιθεωρήσεων - ελέγχων και ερευνών, η διενέργεια προανακρίσεων και προκαταρκτικών εξετάσεων μετά από παραγγελία του αρμοδίου εισαγγελέα, η συγκέντρωση του απαιτούμενου αποδεικτικού υλικού προκειμένου να διαβιβαστεί στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή η σχετική αναφορά για ορισμένα ποινικά αδικήματα που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά δημόσιοι

υπάλληλοι, η διενέργεια Ένορκων Διοικητικών Εξετάσεων κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας των επιθεωρήσεων-ελέγχων για τη διαπίστωση διάπραξης πειθαρχικών αδικημάτων και ο έλεγχος της περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων των φορέων που ελέγχονται από το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ..

Πεδίο Ελεγκτικής Δράσης του ΣΕΕΔΔ:

Στην αρμοδιότητα του ΣΕΕΔΔ ανήκει ο έλεγχος των υπηρεσιών:

- α) του Δημοσίου,
- β) των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, καθώς και των επιχειρήσεων τους,
- γ) των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και
- δ) των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου ή δημόσιων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος.

Το ΣΕΕΔΔ δεν επιλαμβάνεται θεμάτων σχετικών με τη λειτουργία των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών και την υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων.

Το ΣΕΕΔΔ δεν εξετάζει υποθέσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα: της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Γραφείου Εσωτερικών Υποθέσεων του Υπ. Εμπορικής Ναυτιλίας, της Οικονομικής Επιθεώρησης και των Συντονιστών-Δημοσιονομικών Ελεγκτών του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας

Το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας Πρόνοιας συστάθηκε με τον Ν.2920/2001, για τη διενέργεια συστηματικών επιθεωρήσεων, ελέγχων και ερευνών και παρεμβαίνει σε :α) Κεντρικές περιφερειακές ή αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, β) Υπηρεσίες Υγείας και Πρόνοιας των ΟΤΑ και των ασφαλιστικών φορέων, γ) Νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου που δραστηριοποιούνται στους τομείς υγείας και πρόνοιας και εποπτεύονται από τον Υπουργό Υγείας, δ) Φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας του ιδιωτικού τομέα που εποπτεύονται από τον Υπουργό Υγείας, ε) Νοσοκομεία και ιδιωτικά φαρμακεία, φαρμακαποθήκες, εργαστήρια, ινστιτούτα αδυνατίσματος και αισθητικής, εργαστήρια εμφιάλωσης νερού και ιαματικές πηγές, στ) Ιδιωτικούς φορείς που έχουν ως αντικείμενο τη διάθεση προϊόντων που χρησιμοποιούνται άμεσα στην παροχή

υπηρεσιών υγείας, ζ) Διενέργεια πειθαρχικών ανακρίσεων, όταν κρίνεται αναγκαίο από το Κεντρικό Πειθαρχικό Συμβούλιο Ιατρών ΕΣΥ.

Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών (ΣΕΕΥΜΕ)

Το νομοθετικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του ΣΕΕΥΜΕ καθορίζεται από το άρθρο 19 του ν. 2671/98. Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο του ΣΕΕΥΜΕ, σκοπός των επιθεωρήσεων, ελέγχων και ερευνών που διεξάγει είναι η διασφάλιση της νομιμότητας και της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας των Υπηρεσιών που παρέχουν έργο δικαιοδοσίας του ΥΜΕ, η εξασφάλιση της συνοχής της έννομης τάξης, η τήρηση των κειμένων διατάξεων - κοινοτικών νομοθετημάτων, νόμων, προεδρικών διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων, ο εντοπισμός φαινομένων αδιαφάνειας, διαφθοράς και αναποτελεσματικότητας, η πρόληψη της διαφθοράς και η καταστολή καταστάσεων που αντίκεινται στο δημόσιο συμφέρον, η αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, η καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη και, γενικότερα, η προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος. Το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών του ΥΜΕ, είναι αρμόδιο για τη διενέργεια τακτικών και έκτακτων ελέγχων, επιθεωρήσεων και ερευνών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 19 του ν. 2671/98 (ΦΕΚ Α 289), όπως αυτό ισχύει σήμερα, στις Υπηρεσίες του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, στις Υπηρεσίες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, καθώς και στους εποπτευόμενους από το ΥΜΕ φορείς, που παρέχουν υπηρεσίες ευθύνης του ΥΜΕ.

Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (ΣΕΔΕ)

Για τη διαρκή (περιοδική και έκτακτη) επιθεώρηση των έργων που εκτελούνται από τους φορείς του Δημόσιου τομέα, όπως αυτός κάθε φορά ορίζεται, έχει συσταθεί το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (Σ.Ε.Δ.Ε.), που υπάγεται απ' ευθείας στον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Την ως άνω σύσταση του Σ.Ε.Δ.Ε. προβλέπει το άρθρο 177 του Ν. 3669/18-7-2008(ΦΕΚ116Α/18-6-2008).

Οι Επιθεωρητές Δημοσίων Έργων, που ορίζονται με ανάληψη καθηκόντων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 177 του Ν. 3669/18-7-2008(ΦΕΚ116Α/18-6-2008) έχουν τις αρμοδιότητες που περιγράφει ο από 9-6-1986 Κανονισμός Επιθεωρήσεων Δημοσίων Έργων και αφορούν στη διενέργεια επιθεωρήσεων στα έργα των Φορέων του Δημόσιου Τομέα, όπως κάθε φορά ορίζεται.

Σύμφωνα με την παρ.7 του άρθρου 177 του Ν.3669/2008: «Το έργο της επιθεώρησης κατευθύνεται, παρακολουθείται, ελέγχεται και γενικά εποπτεύεται από Εποπτικό Συμβούλιο που απαρτίζεται από το Γενικό Γραμματέα της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ως Πρόεδρο και τρία μέλη Επιθεωρητές Δημοσίων Έργων, που ορίζονται από τον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και ασκούν τα καθήκοντά τους αυτά παράλληλα με το έργο της Επιθεώρησης, το οποίο αναλαμβάνουν ως Επιθεωρητές Δημοσίων Έργων».

Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Ελληνικής Αστυνομίας

Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, συστήθηκε με τον Ν. 2713/1999. Αποτελεί ειδική αυτοτελή αστυνομική υπηρεσία, υπαγόμενη απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας. Η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων έχει ως αποστολή τη διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη σε όλη την επικράτεια:

α. Των εγκλημάτων που διαπράττουν ή στα οποία συμμετέχουν αστυνομικοί όλων των βαθμών, συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί και προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 134-137Δ, 216-222, 235-246, 252-263Α, 322-324, 336-353, 372-399 και 402-406 του Ποινικού Κώδικα και της νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, τα παίγνια, τα όπλα, τις αρχαιότητες, τη λαθρεμπορία και τους αλλοδαπούς.

β. Των εγκλημάτων των άρθρων 235, 236 και 385 (παθητική και ενεργητική δωροδοκία, εκβίαση) του Ποινικού Κώδικα που διαπράττουν ή στα οποία συμμετέχουν υπάλληλοι και λειτουργοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως καθορίσθηκε με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α'), πλην του προσωπικού του Λιμενικού Σώματος όλων των βαθμών και των πολιτικών υπαλλήλων του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και των εποπτευόμενων από αυτό νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, για τους οποίους εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 49-54 του Ν. 2935/2001 (ΦΕΚ 162 Α'), (καθώς και το αγρονομικό προσωπικό της Ελληνικής Αγροφυλακής όλων των βαθμών).

γ. Παραλαμβάνει και ελέγχει τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης του αστυνομικού προσωπικού, των συνοριακών φυλάκων και ειδικών φρουρών και των συζύγων αυτών, καθώς και του αγρονομικού προσωπικού όλων των βαθμών. Η τοπική αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων εκτείνεται σε όλη την ελληνική επικράτεια και έχει έδρα τον Νομό Αττικής. Παράρτημα της Υπηρεσίας λειτουργεί στη Βόρεια Ελλάδα,

με έδρα τον Νομό Θεσσαλονίκης και ονομάζεται "Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Βόρειας Ελλάδας".

Γραφείο Εσωτερικών Υποθέσεων Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

Με το ν. 2935/2001 (Α 162), έχει συσταθεί στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής ειδική Υπηρεσία, που υπάγεται διοικητικά στον κ. Γενικό Γραμματέα, η οποία ονομάζεται «Γραφείο Εσωτερικών Υποθέσεων του ΥΕΝΑΝΠ». Η Υπηρεσία αυτή έχει ως αποστολή τη διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη εγκλημάτων, που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά στελέχη ΛΣ ή πολιτικοί υπάλληλοι του ΥΕΝΑΝΠ και των εποπτευόμενων από αυτό ΝΠΔΔ Τα εγκλήματα αυτά προσδιορίζονται και αναφέρονται ρητά στην παράγραφο 2 του άρθρου 49 του ν. 2935/2001.

Για την οργάνωση, διάρθρωση, λειτουργία και τον καθορισμό των καθηκόντων των στελεχών του Γραφείου Εσωτερικών Υποθέσεων ΥΕΝ εκδόθηκε το πδ 32/2002 (Α 34), διατάξεις του οποίου τροποποιήθηκαν με το πδ 35/2004 (Α 29). Επίσης, στην παράγραφο 3 του άρθρου 8 του ν. 3213/2003 (Α 309) προβλέφθηκε, ότι οι δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης του προσωπικού του Λιμενικού Σώματος, των συζύγων και των τέκνων τους υποβάλλονται στο Γραφείο Εσωτερικών Υποθέσεων του ΥΕΝ, από το οποίο και ελέγχονται.

Εκτός από τα παραπάνω υφίστανται ακόμη και άλλα σώματα και υπηρεσίες επιθεώρησης και ελέγχου στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Κάποια από αυτά έχουν συγκεκριμένο και αναπόφευκτα περιορισμένο αντικείμενο όπως η Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΥΠΕΔΥΦΚΑ), η αρμοδιότητα όμως της οποίας αφορά στη διερεύνηση κρίσιμων περιστατικών ορθής διαχείρισης και ίσως και διασπάθισης δημοσίου χρήματος, ενδεχομένως δε και διαφθοράς. Στην ίδια κατηγορία εντάσσεται ασφαλώς η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ) που ασχολείται με την εκτέλεση των χρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση προγραμμάτων. Περιορισμένο αντικείμενο έχει και το Σώμα Ελέγχου Σωφρονιστικών Καταστημάτων, η δραστηριότητα του οποίου δεν δικαιολογεί μέχρι σήμερα ιδιαίτερη αναφορά. Κάποια σώματα που συμμετέχουν μάλιστα και στο ΣΟΕΕ διερευνούν υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται ιδιώτες και εμμέσως δημόσιοι φορείς, όπως η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ) και το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας (ΣΕΠΕ). Η ΕΥΕΠ αρκετές φορές καταλήγει σε διαπιστώσεις που αφορούν σε δυσλειτουργίες των

εμπλεκόμενων υπηρεσιών οι οποίες υποκρύπτουν περιπτώσεις χρηματισμού υπαλλήλων, για τη διερεύνηση των οποίων επιλαμβάνονται στη συνέχεια άλλα ελεγκτικά σώματα ή οι εισαγγελικές αρχές.

3.4.3. Ο Συνήγορος του Πολίτη

Ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣτΠ) είναι ανεξάρτητη αρχή κατοχυρωμένη στο Σύνταγμα. Ξεκίνησε τη λειτουργία του την 1η Οκτωβρίου 1998 και παρέχει τις υπηρεσίες του σε όλους τους πολίτες δωρεάν. Η οργάνωση, η στελέχωση και η λειτουργία του ΣτΠ καθορίζονται στον Ν.3094/2003 και στον Κανονισμό Λειτουργίας του (ΠΔ 273/1999), στο πλαίσιο που θέτουν οι διατάξεις του Συντάγματος μετά την αναθεώρησή του το 2001. Αποστολή του ΣτΠ είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ της δημόσιας διοίκησης και των πολιτών για την προστασία των δικαιωμάτων τους, την τήρηση της νομιμότητας και την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Ο ΣτΠ ασχολείται επίσης με την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Το 2004 εντάχθηκε στον ΣτΠ και ο νέος θεσμός του Συνηγόρου της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Επίσης, με την ψήφιση του Ν. 3304/2005 για την «εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού», αποστολή της Αρχής αποτελεί πλέον και η προώθηση της ίσης μεταχείρισης στις δημόσιες υπηρεσίες. Ως διαμεσολαβητής, ο ΣτΠ διατυπώνει συστάσεις και προτάσεις προς τη δημόσια διοίκηση. Δεν επιβάλλει κυρώσεις ούτε ακυρώνει τις παράνομες πράξεις της δημόσιας διοίκησης. Ο ΣτΠ παρεμβαίνει σε προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πολίτης στην επαφή του με τη δημόσια διοίκηση. Ενδεικτικά: ελλιπής παροχή ή άρνηση παροχής πληροφοριών, υπερβολική καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτημάτων, παράβαση νόμου ή εφαρμογή παράνομης διαδικασίας και αθέμιτες διακρίσεις εις βάρος πολιτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Έρευνα Σχετικά Με Την Πρόληψη Και Καταστολή Της Διαφθοράς Στην Ελληνική Φορολογική Διοίκηση

4.1 Σκοπός και προσδοκώμενα αποτελέσματα έρευνας

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία που επιλέχθηκε να ακολουθηθεί στην παρούσα έρευνα για την προσέγγιση του φαινομένου της διαφθοράς στους κόλπους της ελληνικής φορολογικής διοίκησης (εφορίες – τελωνεία). Η παρούσα έρευνα διεξήχθη προκειμένου να αναδείξει το πώς αντιλαμβάνονται τα στελέχη του ελληνικού Υπουργείου Οικονομικών το συγκεκριμένο φαινόμενο, το πώς αυτό επηρεάζει τα δημόσια έσοδα, τις σχέσεις των πολιτών με τη διοίκηση, τις σχέσεις των στελεχών μεταξύ τους και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και τέλος να προταθούν συγκεκριμένοι τρόποι αντιμετώπισής του.

4.2 Προτεινόμενη μεθοδολογία

Για τη διερεύνηση των παραπάνω στόχων αποφασίστηκε η εκπόνηση έρευνας με τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων μέσω Δομημένων Συνεντεύξεων – Ερωτηματολογίου.

Η διαδικασία πραγματοποίησης της δημοσκόπησης περιέλαβε το σχεδιασμό του ερωτηματολογίου, τη διανομή του, τη συμπλήρωση και την ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν.

Στη συνέχεια επιλέχθηκε ο τρόπος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου μέσω προσωπικών συνεντεύξεων. Στις προσωπικές συνεντεύξεις ο ερευνητής βρίσκεται πρόσωπο με πρόσωπο και ο ερωτώμενος συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο. Οι συνεντεύξεις ήταν προγραμματισμένες (που σημαίνει ότι ο ερωτώμενος είχε ήδη συμφωνήσει να απαντήσει στο ερωτηματολόγιο).

Τα πλεονεκτήματα που χαρακτηρίζουν την προσωπική συνέντευξη είναι τα εξής:

- 1) Έχει μεγαλύτερο ποσοστό συμπληρωμένων ερωτήσεων
- 2) Επιτρέπει τη χρήση οποιασδήποτε μορφής ερωτήσεων
- 3) Έχει τη δυνατότητα προσαρμογής
- 4) Επιτρέπει τη διευκρίνηση ασαφών ερωτήσεων
- 5) Είναι δυνατή η χρήση οπτικών εικόνων

Τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει είναι τα εξής:

- 6) Η συνέντευξη είναι πολύ σύντομη
- 7) Το δείγμα είναι μη πιθανότητας (μη αντιπροσωπευτικό)

Στην παρούσα έρευνα ο πιο κατάλληλος τρόπος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου ήταν η προσωπική συνέντευξη υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών που εργάζονται σε Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) και Τελωνεία της πόλης της Θεσσαλονίκης.

4.3 Σχεδιασμός και περιγραφή του ερωτηματολογίου

Ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου στηρίχθηκε στη χρήση όσο το δυνατόν πιο απλών λέξεων, στην αποφυγή λέξεων με αμφίβολη – ασαφή έννοια, στην αποφυγή ερωτήσεων που οδηγούν στην ανεπιθύμητη απάντηση και τέλος στην αποφυγή υποθέσεων με σκοπό την εξάλειψη των πιθανοτήτων ο ερωτώμενος να απαντήσει λανθασμένα, επειδή δεν κατανόησε την ερώτηση ή να μην απαντήσει καθόλου. Επίσης προσπαθήσαμε η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου να γίνεται σε σύντομο χρονικό διάστημα. Χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα LIKERT με την οποία ερωτώμενος καλείται να δηλώσει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας του στις τιθέμενες ερωτήσεις

Το ερωτηματολόγιο χωρίστηκε σε έξι (6) Θεματικές Ενότητες:

- 1) ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
- 2) ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
- 3) ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ & ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ
- 4) ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ) ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
- 5) ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΠΡΟΛΗΨΗ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
- 6) ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

4.4 Επιλογή του δείγματος - Πραγματοποίηση Δομημένων Συνεντεύξεων

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από στελέχη (Διευθυντές, Τμηματάρχες, υπάλληλοι) Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.) και Τελωνεία της Θεσσαλονίκης. Επιλέχθηκε η μέθοδος της μη τυχαίας δειγματοληψίας (προσωπική συνέντευξη). Συνολικά επιλέχθηκαν πενήντα τέσσερα (54) στελέχη του Υπουργείου Οικονομικών.

Η παρούσα έρευνα διεξήχθη στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Η συγκέντρωση του Ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε κατά τη χρονική περίοδο Μαρτίου 2016. Η κάθε συνέντευξη διαρκούσε περίπου 8-10 λεπτά, ενώ κάποιες δυσκολίες που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας, επικεντρώθηκαν σε κάποιες ερωτήσεις στις οποίες οι ερωτηθέντες χρειάζονταν περαιτέρω επεξηγήσεις για την κατανόησή τους.

4.5 Παρουσίαση - Ανάλυση ευρημάτων

Στις συνεντεύξεις της έρευνας έλαβαν μέρος με τις απαντήσεις τους στο ερωτηματολόγιο, τριάντα τρεις (33) τελωνειακοί υπάλληλοι και είκοσι ένας (21) εφοριακοί υπάλληλοι. Από τους τελωνειακούς υπαλλήλους, 11 ήταν άνδρες και 22 γυναίκες, ενώ από τους εφοριακούς υπαλλήλους, 12 ήταν άνδρες και 9 γυναίκες. Θέση ευθύνης κατείχαν 9 τελωνειακοί υπάλληλοι και 3 εφοριακοί υπάλληλοι. 8 υπάλληλοι από το συνολικό δείγμα είχαν προϋπηρεσία έως 10 έτη, 25 υπάλληλοι είχαν προϋπηρεσία από 10 έως 20 έτη, εννέα υπάλληλοι είχαν προϋπηρεσία από 20 έως 30 έτη και 12 υπάλληλοι είχαν προϋπηρεσία άνω των 30 ετών.

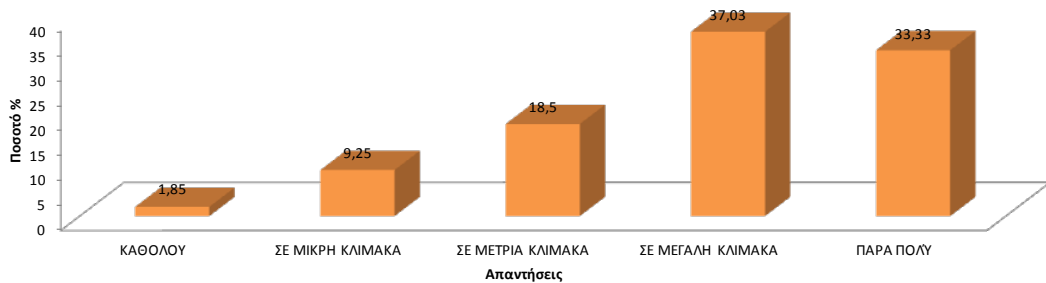
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 1

ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1: Παρατηρούνται φαινόμενα διαφθοράς στους κόλπους της ελληνικής φορολογικής διοίκησης;

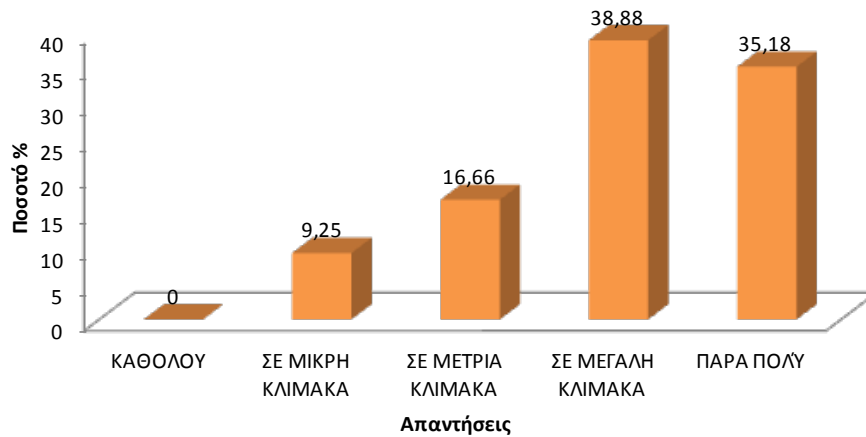
Στο ερώτημα αυτό, 1 υπάλληλος απάντησε ΚΑΘΟΛΟΥ (1,85%), 16 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (29,62%), 19 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (35,18%), 18 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (33,33%) και 0 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (0%).

Παρατηρούμε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των υπαλλήλων πιστεύει ότι υπάρχει σε μικρή έως μεγάλη κλίμακα, διαφθορά στους κόλπους της ελληνικής φορολογικής διοίκησης, ενώ ελάχιστο ποσοστό πιστεύει ότι δεν υπάρχει. Επίσης είναι χαρακτηριστικό ότι κανένας υπάλληλος δεν πιστεύει ότι υπάρχει διαφθορά στην ελληνική φορολογική διοίκηση σε πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2: Επηρεάζει η διαφθορά τα Δημόσια Έσοδα του Κράτους και την οικονομική ανάπτυξη της Χώρας;

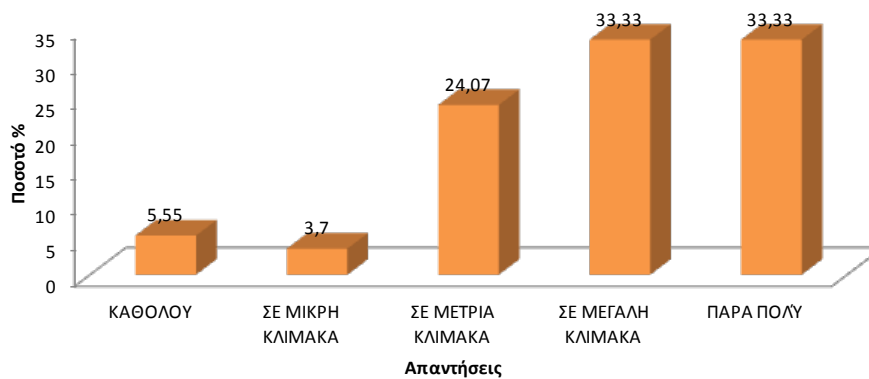
Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 4 υπάλληλοι απάντησαν ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (9,25%), 9 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (16,66%), 21 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (38,88%), και 19 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (35,18%).

Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των υπαλλήλων θεωρεί ότι η διαφθορά επηρεάζει τα δημόσια έσοδα του κράτους και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας από μέτριο έως πολύ μεγάλο βαθμό.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3: Εφαρμόζεται ο κανόνας δικαίου στην Υπηρεσία σας;

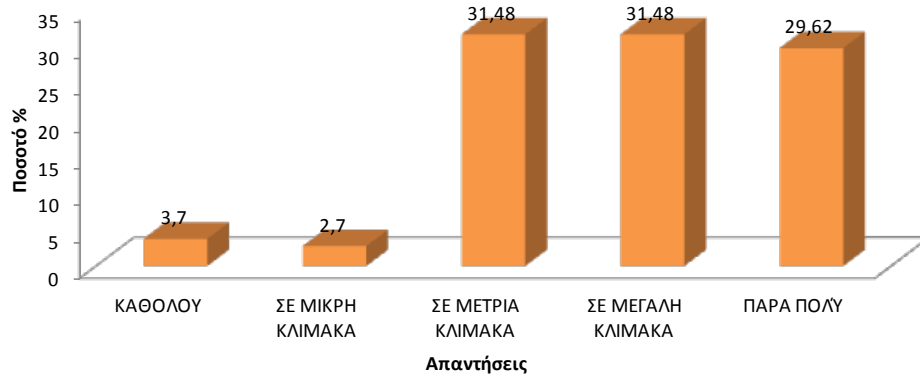
Στο ερώτημα αυτό, 3 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (5,55%), 2 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (3,70%), 13 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (24,07%), 18 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (33,33%) και 18 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (33,33%).

Η πλειοψηφία των υπαλλήλων (90,73%) πιστεύει ότι εφαρμόζεται ο κανόνας δικαίου στην Υπηρεσία τους από μέτριο έως πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4: Εφαρμόζονται ορθές πρακτικές στην Υπηρεσία σας;

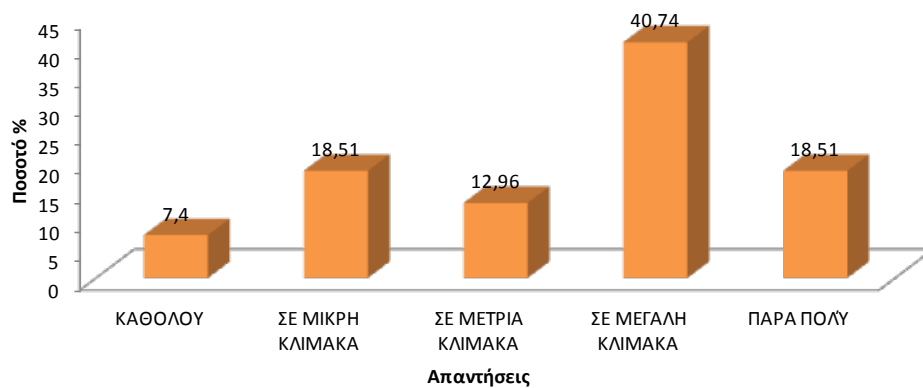
Στο ερώτημα αυτό, 2 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (3,70%), 2 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (2,70%), 17 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (31,48%), 17 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (31,48%) και 16 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (29,62%).

Το ποσοστό των υπαλλήλων που απάντησαν ότι δεν εφαρμόζονται οι ορθές πρακτικές στην Υπηρεσία τους ή εφαρμόζονται σε μικρή κλίμακα, είναι πολύ μικρό (6,40%). Το υπόλοιπο ποσοστό των υπαλλήλων πιστεύει ότι από μέτριο έως πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, εφαρμόζονται ορθές πρακτικές στην Υπηρεσία τους.

ΕΡΩΤΗΜΑ 5: Υιοθετούνται και εφαρμόζονται μέτρα καταστολής αιτιών διαφθοράς στην Υπηρεσία σας;

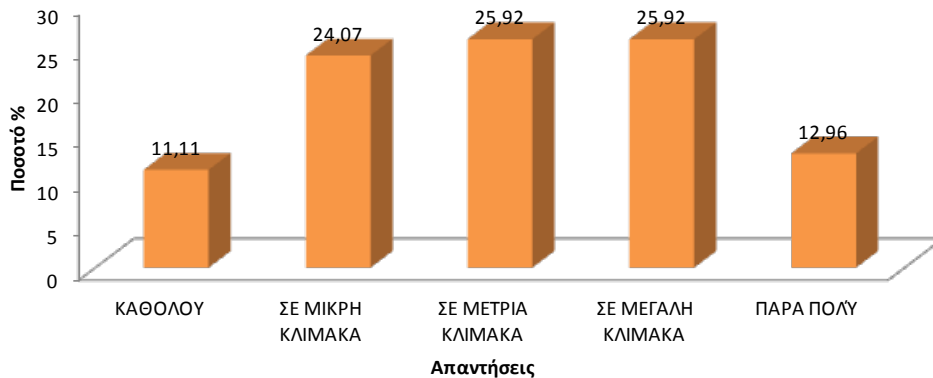
Στο ερώτημα αυτό, 4 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (7,40%), 10 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (18,51%), 7 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (12,96%), 22 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (40,74%) και 10 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (18,51%).

Το ποσοστό των υπαλλήλων που απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση ότι υιοθετούνται και εφαρμόζονται μέτρα καταστολής αιτιών διαφθοράς στην Υπηρεσία σε μεγάλη κλίμακα, ανέρχεται στο 40,74%. Αθροιζόμενο με το 18,51% που πιστεύει ότι υιοθετούνται και εφαρμόζονται μέτρα καταστολής αιτιών διαφθοράς στην υπηρεσία τους σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, φθάνουμε στο ποσοστό του 59,25% των υπαλλήλων του δείγματος.

ΕΡΩΤΗΜΑ 6: Προτείνονται και εφαρμόζονται μέτρα επίτευξης αποτελεσμάτων στην καταπολέμηση της διαφθοράς στην Υπηρεσία σας;

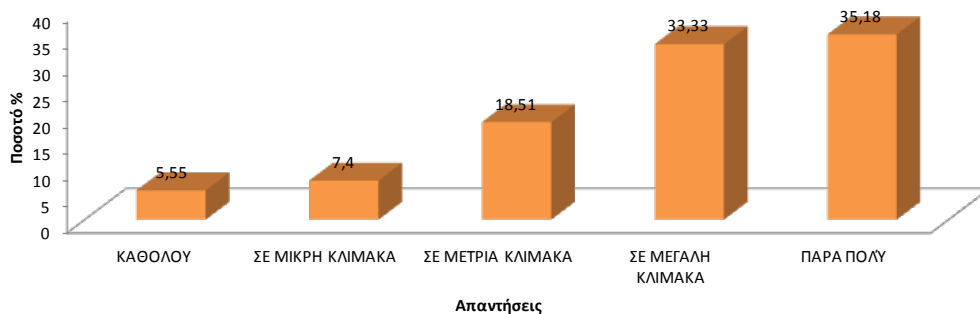
Στο ερώτημα αυτό, 6 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (11,11%), 13 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (24,07%), 14 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (25,92%), 14 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (25,92%) και 7 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (12,96%).

Στην ερώτηση αυτή οι απαντήσεις των υπαλλήλων, δίστανται. Σημαντικό ποσοστό 61,10% πιστεύει από καθόλου έως σε μέτρια κλίμακα ότι προτείνονται και εφαρμόζονται μέτρα επίτευξης αποτελεσμάτων στην καταπολέμηση της διαφθοράς στην Υπηρεσία

ΕΡΩΤΗΜΑ 7: Εφαρμόζεται η αρχή της διαφάνειας κατά τη λήψη αποφάσεων από την Υπηρεσία;

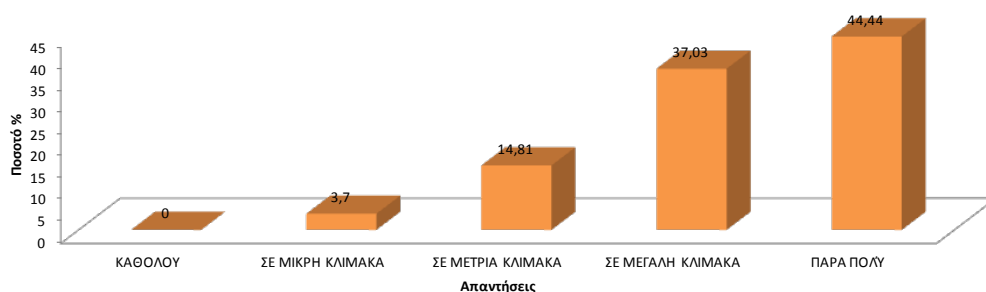
Στο ερώτημα αυτό, 3 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (5,55%), 4 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (7,40%), 10 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (18,51%), 18 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (33,33%) και 19 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (35,18%).

Μεγάλο μέρος του δείγματος (68,51%) πιστεύει ότι σε μεγάλη και πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα, εφαρμόζεται η αρχή της διαφάνειας κατά τη λήψη αποφάσεων από την Υπηρεσία τους.

ΕΡΩΤΗΜΑ 8: Η εξυπηρέτηση του Πολίτη αποτελεί πυξίδα των ενεργειών της Υπηρεσίας σας;

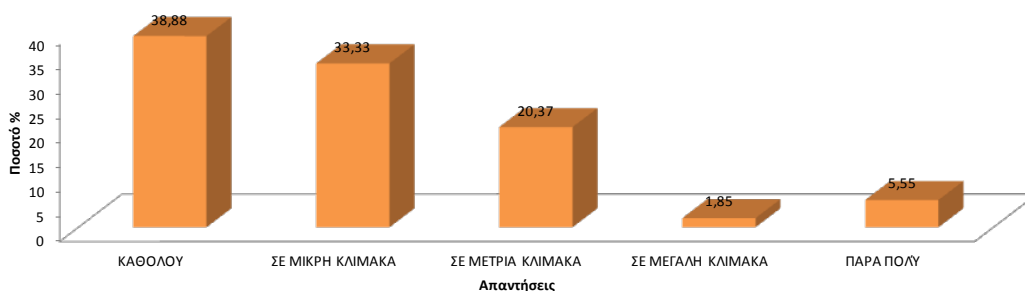
Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 2 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (3,70%), 8 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (14,81%), 20 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (37,03%), 24 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (44,44%).

Μεγάλο μέρος του δείγματος (81,47%) πιστεύει ότι σε μεγάλη και πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα, η εξυπηρέτηση του Πολίτη αποτελεί πυξίδα των ενεργειών της Υπηρεσίας τους.

ΕΡΩΤΗΜΑ 9: Υπάρχει σύστημα αυτοαξιολόγησης στην Υπηρεσία σας;

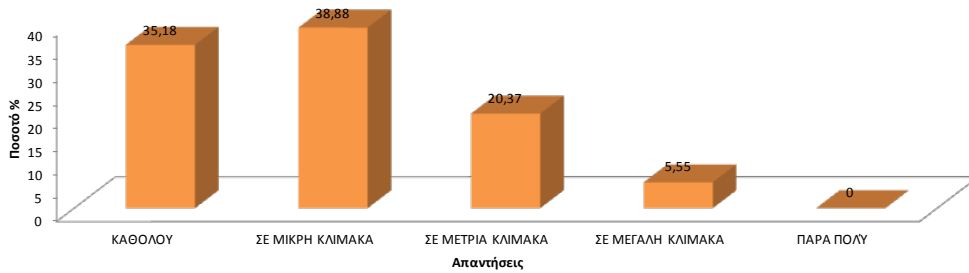
Στο ερώτημα αυτό, 21 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (38,88%), 18 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (33,33%), 11 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (20,37%), 1 υπάλληλος απάντησε ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (1,85%) και 3 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (5,55%).

Χαρακτηριστικά σε αυτό το ερώτημα απάντησαν αρνητικά και σε μικρή κλίμακα σε ποσοστό 72,21%, ενώ σε μεγάλη και πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα, μόλις 7,4%.

ΕΡΩΤΗΜΑ 10: Η μείωση των μονάδων στις Υπηρεσίες βοηθά στον περιορισμό των παραβατικών συμπεριφορών;

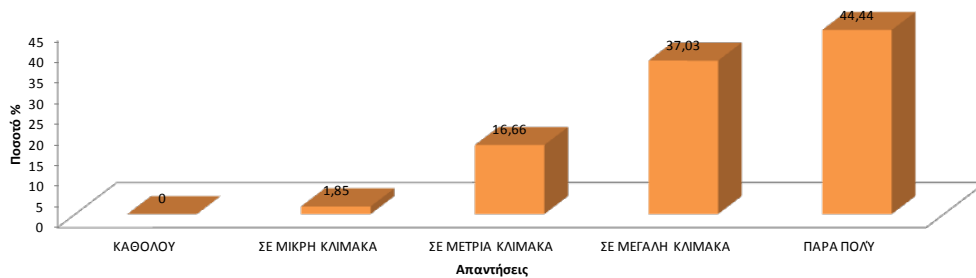
Στο ερώτημα αυτό, 19 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (35,18%), 21 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (38,88%), 11 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (20,37%), 3 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (5,55%) και 0 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (0%).

Οι απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα δείχνουν ότι η πλειοψηφία των υπαλλήλων (74,06%) πιστεύει από καθόλου έως σε μικρή κλίμακα, ότι η μείωση των μονάδων στις Υπηρεσίες δε βοηθά στον περιορισμό των παραβατικών συμπεριφορών.

ΕΡΩΤΗΜΑ 11: Πιστεύετε ότι απαιτείται η εφαρμογή ενός στρατηγικού σχεδίου καταπολέμησης της Διαφθοράς στην φορολογική διοίκηση;

Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 1 υπάλληλος απάντησε ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (1,85%), 9 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (16,66%), 20 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (37,03%) και 24 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (44,44%).

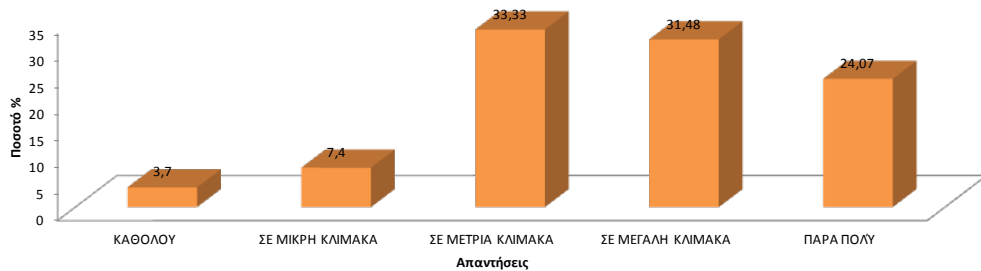
Η συντριπτική πλειοψηφία των υπαλλήλων απάντησε σε ποσοστό 81,47% σε μεγάλη και πάρα πολύ μεγάλη κλίμακα ότι απαιτείται η εφαρμογή ενός στρατηγικού σχεδίου καταπολέμησης της Διαφθοράς στην φορολογική διοίκηση.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 2

ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1: Πόσο "κοστίζει" στον επιχειρηματικό τομέα η διαφθορά;

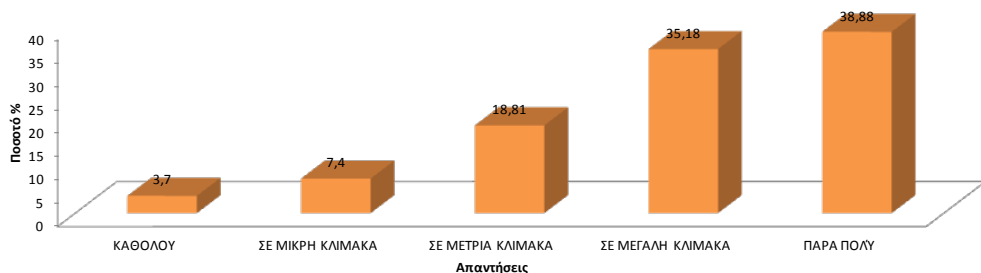
Στο ερώτημα αυτό, 2 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (3,70%), 4 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (7,40%), 18 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (33,33%), 17 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (31,48%) και 13 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (24,07%).

Σε ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, οι υπάλληλοι απάντησαν σε ποσοστό 88,88% ότι η διαφθορά κοστίζει στον επιχειρηματικό τομέα.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2: Πόσο επηρεάζει η διαφθορά τον υγιή ανταγωνισμό;

Στο ερώτημα αυτό, 2 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (3,70%), 4 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (7,40%), 8 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (18,81%), 19 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (35,18%) και 21 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (38,88%).

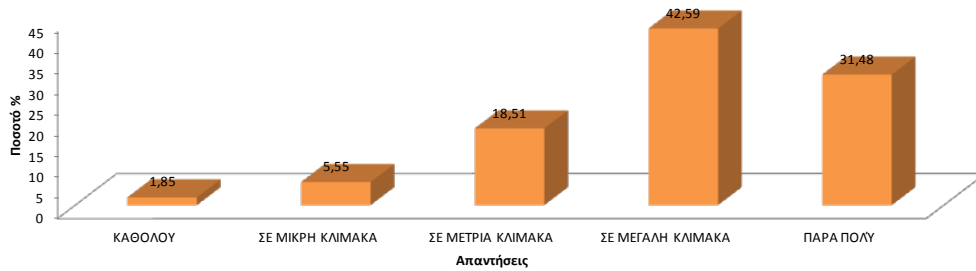

Σε ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, οι υπάλληλοι απάντησαν σε συνολικό ποσοστό 74,06% ότι η διαφθορά επηρεάζει τον υγιή ανταγωνισμό.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3: Παράγει η διαφθορά οικονομικές στρεβλώσεις;

Στο ερώτημα αυτό, 1 υπάλληλος απάντησε ΚΑΘΟΛΟΥ (1,85%), 3 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (5,55%), 10 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ

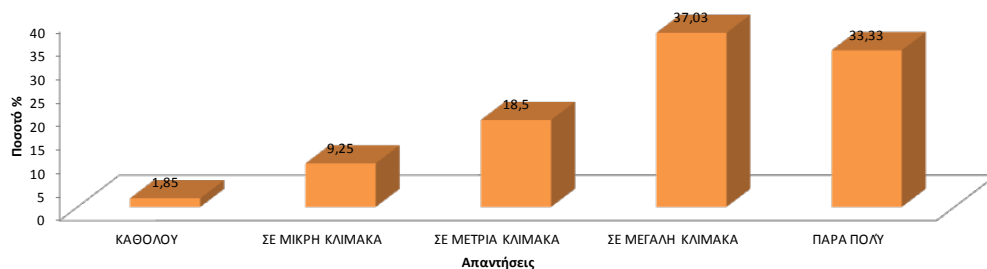
ΚΛΙΜΑΚΑ (18,51%), 23 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (42,59%) και 17 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (31,48%).

Σε αυτό το ερώτημα οι υπάλληλοι απάντησαν σε ποσοστό 74,07% ότι η διαφθορά παράγει οικονομικές στρεβλώσεις σε ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4: Τονίζει η διαφθορά τις κοινωνικές ανισότητες;

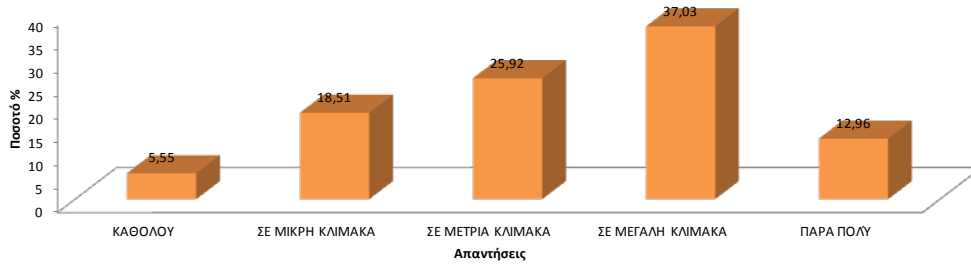
Στο ερώτημα αυτό, 1 υπάλληλος απάντησε ΚΑΘΟΛΟΥ (1,85%), 5 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (9,25%), 10 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (18,50%), 20 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (37,03%) και 18 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (33,33%).

Στο ερώτημα αυτό οι υπάλληλοι απάντησαν σε ποσοστό 70,36% ότι η διαφθορά τονίζει τις κοινωνικές ανισότητες ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 5: Σε ποιο ποσοστό αυξάνει η διαφθορά το κόστος των επιχειρήσεων και κατά συνέπεια των αγαθών;

Στο ερώτημα αυτό, 3 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (5,55%), 10 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (18,51%), 14 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (25,92%), 20 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (37,03%) και 7 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (12,96%).

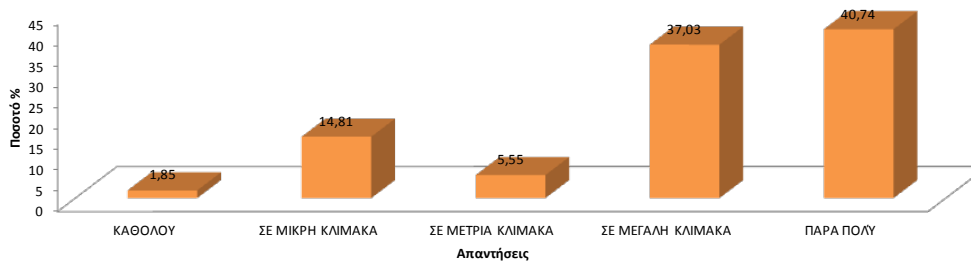
Σε αυτό το ερώτημα οι υπάλληλοι απάντησαν ότι η διαφθορά αυξάνει το κόστος των επιχειρήσεων σε μέτριο ως μεγάλο βαθμό καθώς οι απαντήσεις από ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ ανήλθαν στο 81,46%.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 3

ΝΟΜΙΚΟ & ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1: Η απλοποίηση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;

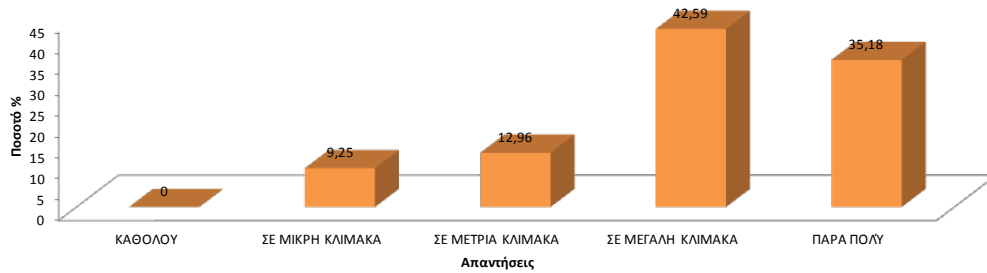
Στο ερώτημα αυτό, 1 υπάλληλος απάντησε ΚΑΘΟΛΟΥ (1,85%), 8 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (14,81%), 3 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (5,55%), 20 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (37,03%) και 22 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (40,74%).

Η πλειοψηφία των υπαλλήλων 77,77% πιστεύει σε ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ότι η απλοποίηση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2: Η απλοποίηση του Κώδικα Φόρου Προστιθεμένης Αξίας, συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;

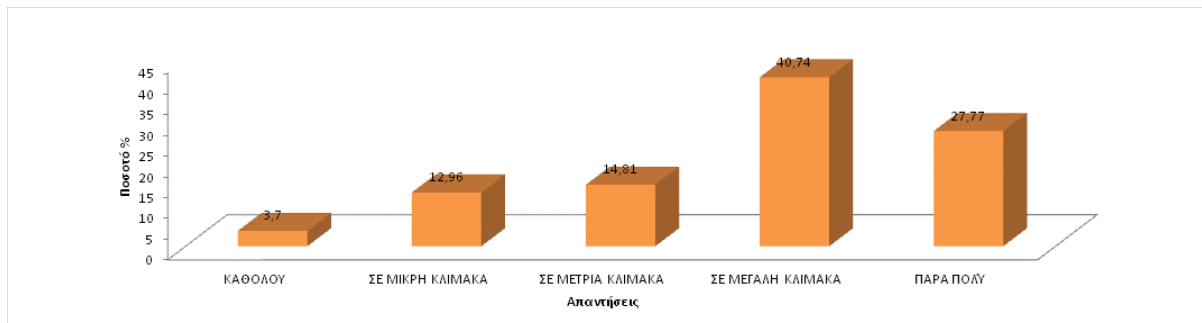
Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 5 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (9,25%), 7 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (12,96%), 23 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (42,59%) και 19 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (35,18%).

Η πλειοψηφία των υπαλλήλων 77,77% πιστεύει σε ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ότι η απλοποίηση του Κώδικα Φόρου Προστιθεμένης Αξίας, συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3: Η αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας στη διαδικασία επιστροφών (ΦΠΑ, Φόρου Εισοδήματος, λοιπών φόρων) συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;

Στο ερώτημα αυτό, 2 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (3,70%), 7 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (12,96%), 8 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (14,81%), 22 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (40,74%) και 15 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (27,77%).

Η πλειοψηφία των υπαλλήλων 68,51% πιστεύει σε ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ότι η αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας στη διαδικασία επιστροφών (ΦΠΑ, Φόρου Εισοδήματος, λοιπών φόρων) συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς, συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4: Η Ρύθμιση των προστίμων των φορολογικών και τελωνειακών παραβάσεων συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;

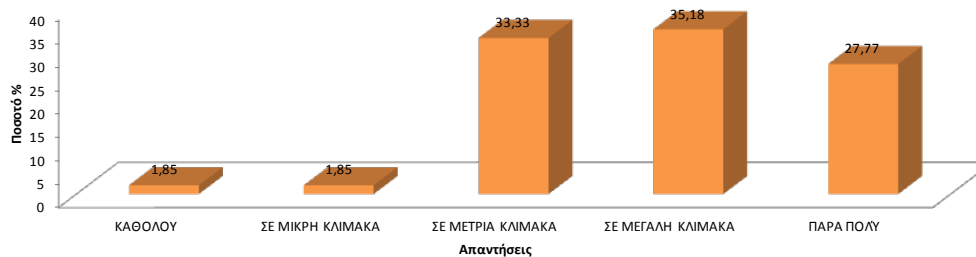
Στο ερώτημα αυτό, 6 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (11,11%), 12 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (22,22%), 13 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (24,07%), 17 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (31,48%) και 6 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (11,11%).

Σε αυτό το ερώτημα οι απαντήσεις των υπαλλήλων ήταν μοιρασμένες, καθώς ποσοστό 33,33% πιστεύει από ΚΑΘΟΛΟΥ έως ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ ότι η ρύθμιση των προστίμων των φορολογικών και τελωνειακών παραβάσεων συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Ποσοστό 24,07% πιστεύει ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ και ποσοστό 42,59% πιστεύει ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 5: Η θεσμοθέτηση διαφανών διαδικασιών πειθαρχικής αντιμετώπισης των υπάλληλων του Υπουργείου Οικονομικών, συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;

Στο ερώτημα αυτό, 1 υπάλληλος απάντησε ΚΑΘΟΛΟΥ (1,85%), 1 υπάλληλος απάντησε ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (1,85%), 18 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (33,33%), 19 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (35,18%) και 15 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (27,77%).

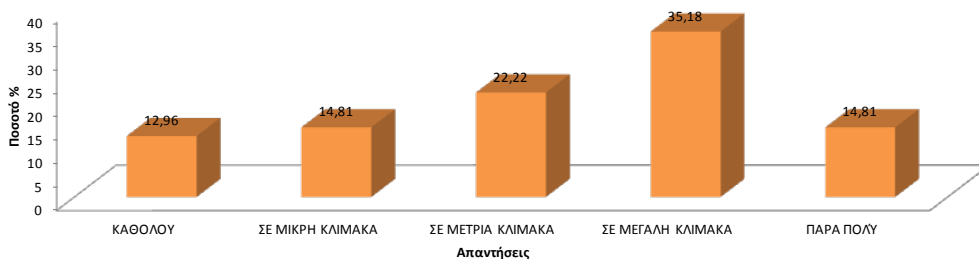

ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ οι υπάλληλοι απάντησαν σε ποσοστό 96,28% ότι η θεσμοθέτηση διαφανών διαδικασιών πειθαρχικής αντιμετώπισης των υπάλληλων του Υπουργείου Οικονομικών, συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

ΕΡΩΤΗΜΑ 6: Η αυστηροποίηση του πειθαρχικού ποινολογίου συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;

Στο ερώτημα αυτό, 7 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (12,96%), 8 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (14,81%), 12 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ

ΚΛΙΜΑΚΑ (22,22%), 19 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (35,18%) και 8 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (14,81%).

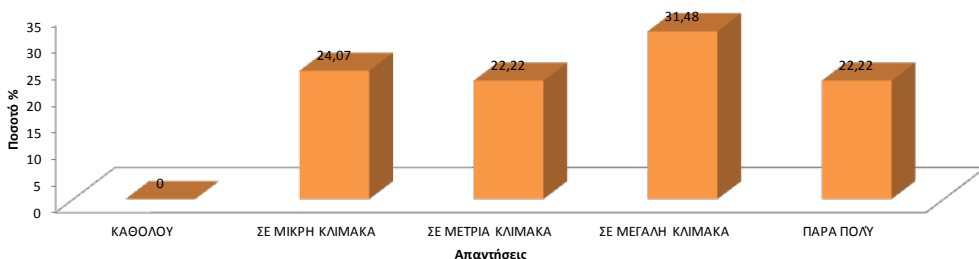
Σε αυτό το ερώτημα οι απαντήσεις των υπαλλήλων ήταν μοιρασμένες, καθώς ποσοστό 27,77% πιστεύει από ΚΑΘΟΛΟΥ έως ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ ότι η αυστηροποίηση του πειθαρχικού ποινολογίου συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Ποσοστό 22,22% πιστεύει ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ και ποσοστό 49,99% πιστεύει ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 4

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ & ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1: Ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλει στην ορθή λειτουργία των εφοριών και τελωνείων;

Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 13 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (24,07%), 12 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (22,22%), 17 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (31,48%) και 12 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (22,22%).

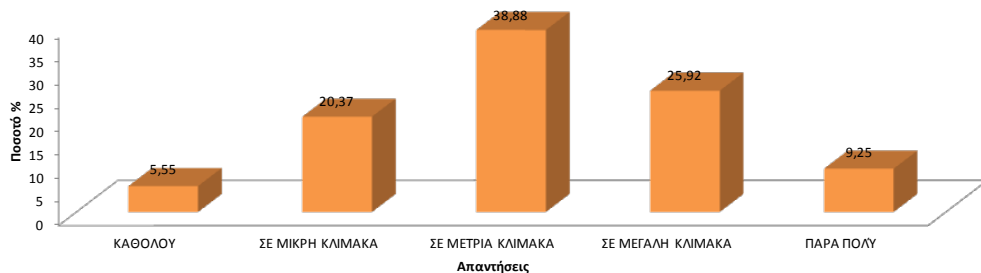

Σε αυτή την ερώτηση κανένας υπάλληλος δεν απάντησε ότι ο εσωτερικός έλεγχος δεν συμβάλει ΚΑΘΟΛΟΥ στην ορθή λειτουργία των εφοριών και τελωνείων. Οι λοιπές απαντήσεις ήταν μοιρασμένες καθώς ποσοστό 46,29 απάντησε από ΜΙΚΡΗ έως

ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ και ποσοστό 53,70% απάντησε από ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2: Η λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων δρα αποτρεπτικά σε φαινόμενα διαφθοράς;

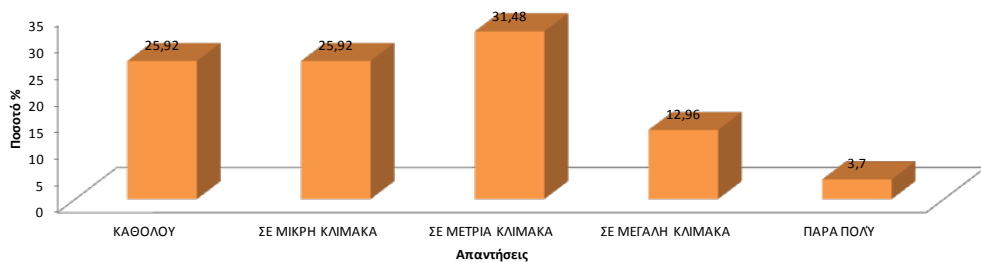
Στο ερώτημα αυτό, 3 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (5,55%), 11 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (20,37%), 21 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (38,88%), 14 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (25,92%) και 5 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (9,25%).

Το μεγαλύτερο ποσοστό 38,88% των υπαλλήλων απάντησε ότι ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ η λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων δρα αποτρεπτικά σε φαινόμενα διαφθοράς.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3: Η κατάργηση της Οικονομικής Επιθεώρησης ως ανώτατης εποπτικής αρχής, έχει επιπτώσεις στην αύξηση της παραβατικότητας των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών;

Στο ερώτημα αυτό, 14 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (25,92%), 14 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (25,92%), 17 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (31,48%), 7 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (12,96%) και 2 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (3,70%).

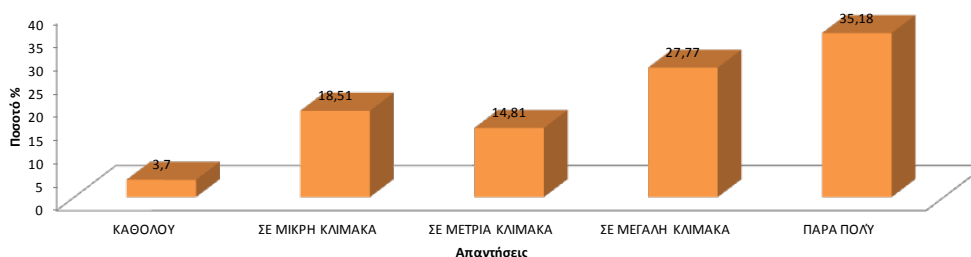

Χαρακτηριστικά 25,92% των υπαλλήλων απάντησε ότι η κατάργηση της Οικονομικής Επιθεώρησης ως ανώτατης εποπτικής αρχής, δεν έχει ΚΑΘΟΛΟΥ επιπτώσεις στην

αύξηση της παραβατικότητας των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών. Επίσης ποσοστό 57,40% απάντησε από ΜΙΚΡΗ έως ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4: Η ειδική εκπαίδευση και τα σεμινάρια προς τους υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών θα συμβάλει στην πάταξη της διαφθοράς;

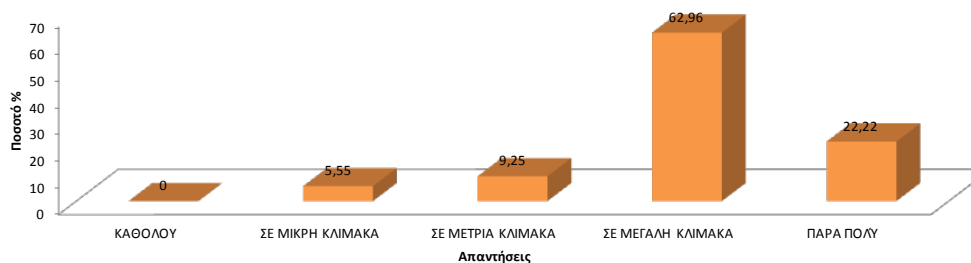
Στο ερώτημα αυτό, 2 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (3,70%), 10 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (18,51%), 8 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (14,81%), 15 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (27,77%) και 19 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (35,18%).

Ποσοστό 62,95% των υπαλλήλων πιστεύει ότι η ειδική εκπαίδευση και τα σεμινάρια προς τους υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών θα συμβάλει στην πάταξη της διαφθοράς ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 5: Κρίνετε απαραίτητη την ανάπτυξη συστημάτων αξιολόγησης και διαχείρισης κινδύνων στη φορολογική και τελωνειακή διοίκηση;

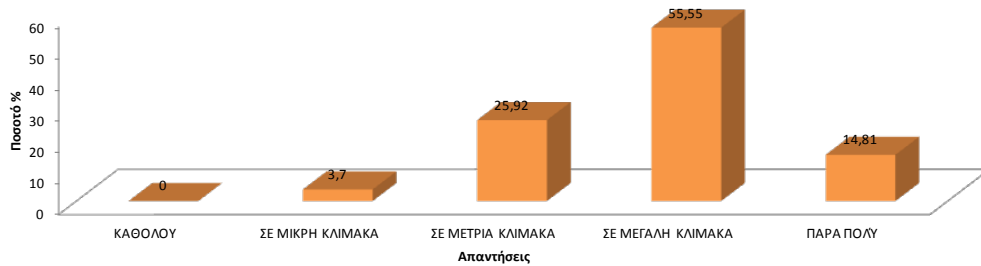
Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 3 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (5,55%), 5 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (9,25%), 34 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (62,96%) και 12 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (22,22%).

Ποσοστό 85,18% των υπαλλήλων κρίνει απαραίτητη την ανάπτυξη συστημάτων αξιολόγησης και διαχείρισης κινδύνων στη φορολογική και τελωνειακή διοίκηση ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 6: Η επιλογή των υποθέσεων για τον έλεγχο των φορολογουμένων πρέπει να πραγματοποιείται βάσει επικινδυνότητας;

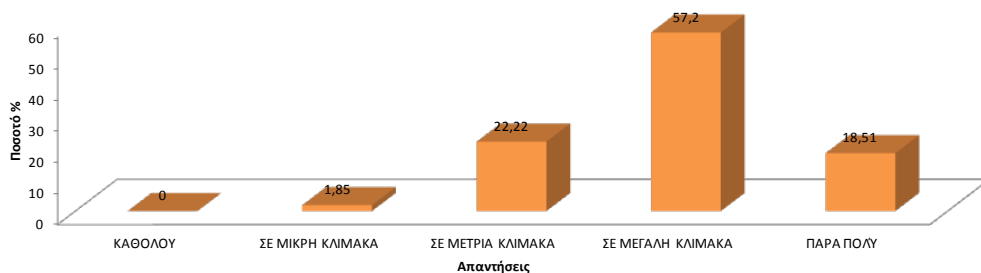
Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 2 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (3,70%), 14 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (25,92%), 30 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (55,55%) και 8 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (14,81%).

Ποσοστό 55,55% πιστεύει ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ ότι η επιλογή των υποθέσεων για τον έλεγχο των φορολογουμένων πρέπει να πραγματοποιείται βάσει επικινδυνότητας.

ΕΡΩΤΗΜΑ 7: Η Εφαρμογή ελεγκτικών προτύπων για τους φορολογικούς και τελωνειακούς ελέγχους συμβάλει στο διαφανή τρόπο πραγματοποίησής τους;

Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 1 υπάλληλος απάντησε ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (1,85%), 12 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (22,22%), 31 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (57,20%) και 10 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (18,51%).

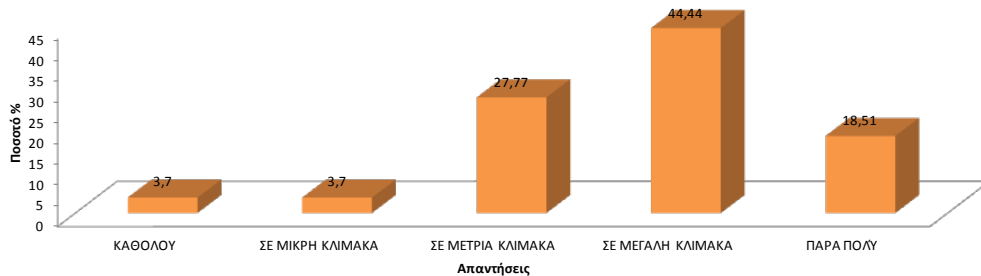
Ποσοστό 57,02% κρίνει ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ ότι η Εφαρμογή ελεγκτικών προτύπων για τους φορολογικούς και τελωνειακούς ελέγχους συμβάλει στο διαφανή τρόπο πραγματοποίησής τους.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 5

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ) ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1: Η συνεργασία της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων με το Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, τους αρμόδιους Εισαγγελείς και την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, θα συμβάλλει στην πάταξη της Διαφθοράς;

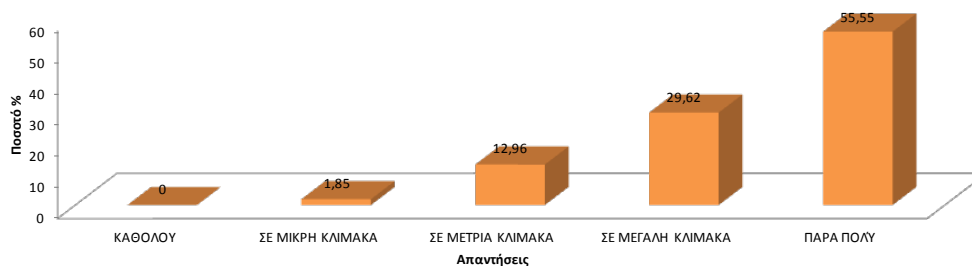
Στο ερώτημα αυτό, 2 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (3,70%), 2 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (3,70%), 15 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (27,77%), 24 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (44,44%) και 10 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (18,51%).

Ποσοστό 62,95% κρίνει ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ότι η συνεργασία της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων με το Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, τους αρμόδιους Εισαγγελείς και την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, θα συμβάλλει στην πάταξη της Διαφθοράς.

Ερώτημα 2: Κρίνετε απαραίτητη την ενίσχυση και επέκταση δυνατότητας διασταύρωσης στοιχείων από τρίτες πηγές και άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζει η ΓΓΠΣ αναφορικά με την on line λήψη στοιχείων από τρίτους;

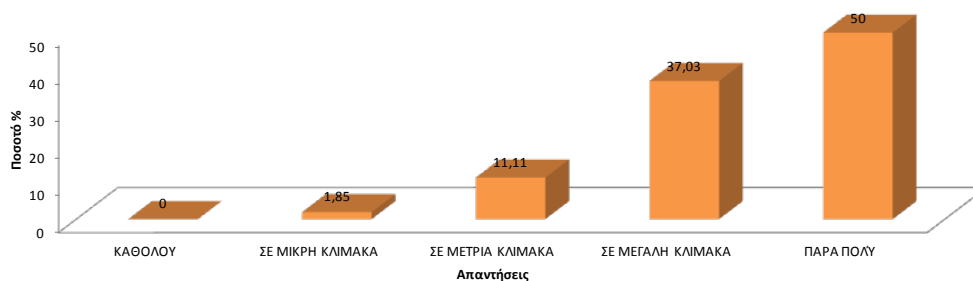
Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 1 υπάλληλος απάντησε ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (1,85%), 7 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (12,96%), 16 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (29,62%) και 30 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (55,55%).

Ποσοστό 85,17% κρίνει ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ως απαραίτητη την ενίσχυση και επέκταση δυνατότητας διασταύρωσης στοιχείων από τρίτες πηγές και άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζει η ΓΓΠΣ αναφορικά με την on line λήψη στοιχείων από τρίτους.

Ερώτημα 3: Η αξιοποίηση των πληροφοριακών στοιχείων του Υπουργείου Οικονομικών διευρύνει τις δυνατότητες πραγματοποίησης ελέγχων;

Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 1 υπάλληλος απάντησε ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (1,85%), 6 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (11,11%), 20 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (37,03%) και 27 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (50,00%).

Ποσοστό 87,03% κρίνει ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ότι η αξιοποίηση των πληροφοριακών στοιχείων του Υπουργείου Οικονομικών διευρύνει τις δυνατότητες πραγματοποίησης ελέγχων.

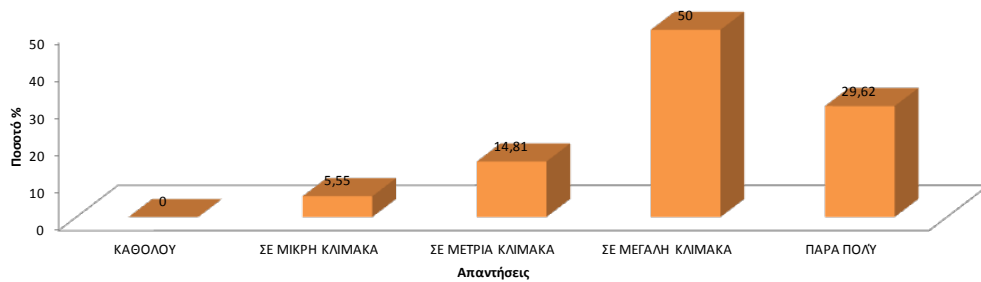
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 6

ΠΡΟΛΗΨΗ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Ερώτημα 1: Η μείωση της γραφειοκρατίας συμβάλλει στον περιορισμό της διαφθοράς;

Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 3 υπάλληλοι απάντησε ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (5,55%), 8 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (14,81%), 27

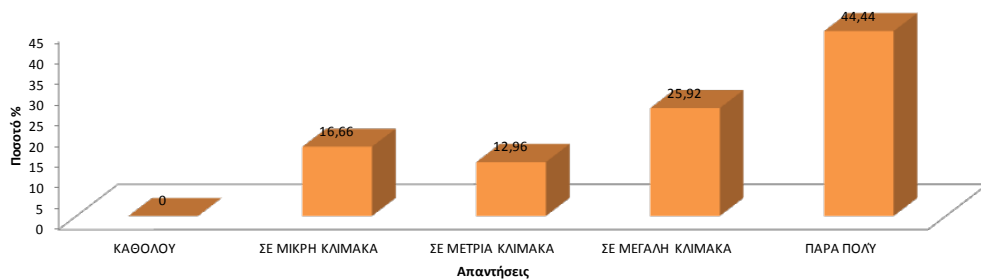
υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (50,00%) και 16 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (29,62%).

Ποσοστό 79,62% κρίνει ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ότι η μείωση της γραφειοκρατίας συμβάλλει στον περιορισμό της διαφθοράς.

Ερώτημα 2: Θα καταγγέλλατε φαινόμενα διαφθοράς;

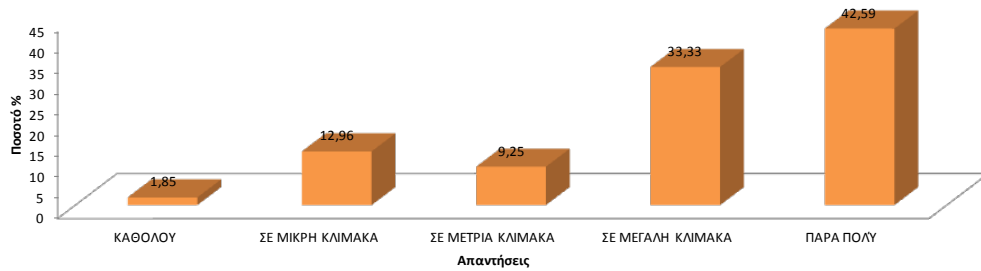
Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 9 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (16,66%), 7 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (12,96%), 14 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (25,92%) και 24 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (44,44%).

Ποσοστό 70,36% των υπαλλήλων ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, θα κατήγγειλε φαινόμενα διαφθοράς.

Ερώτημα 3: Προτείνετε τη θέσπιση βραβείων και κινήτρων για καινοτόμες λύσεις μείωσης της διαφθοράς;

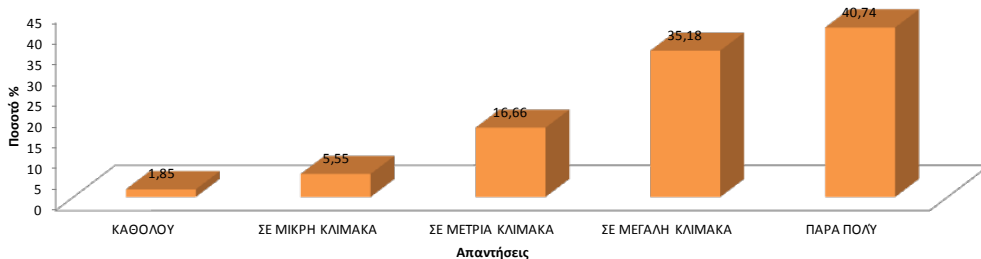
Στο ερώτημα αυτό, 1 υπάλληλος απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (1,85%), 7 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (12,96%), 5 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (9,25%), 18 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (33,33%) και 23 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (42,59%).

Ποσοστό 75,92% των υπαλλήλων ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ προτείνει τη θέσπιση βραβείων και κινήτρων για καινοτόμες λύσεις μείωσης της διαφθοράς.

Ερώτημα 4: Η καθιέρωση μαθημάτων στα σχολεία σε θέματα ακεραιότητας θα συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση των μαθητών αναφορικά με τις επιζήμιες επιπτώσεις της διαφθοράς;

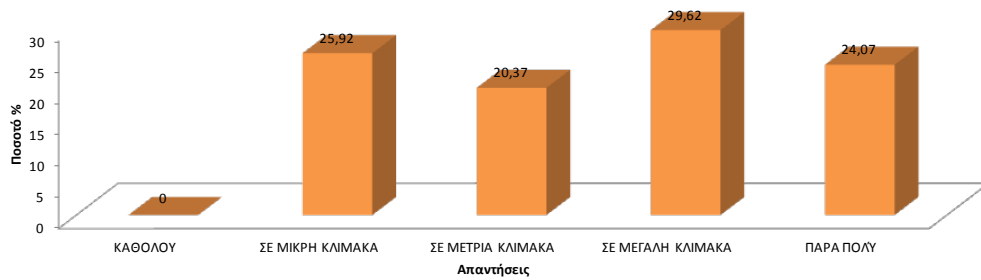
Στο ερώτημα αυτό, 1 υπάλληλος απάντησε ΚΑΘΟΛΟΥ (1,85%), 3 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (5,55%), 9 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (16,66%), 19 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (35,18%) και 22 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (40,74%).

Ποσοστό 75,92% των υπαλλήλων ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ πιστεύει ότι η καθιέρωση μαθημάτων στα σχολεία σε θέματα ακεραιότητας, θα συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση των μαθητών αναφορικά με τις επιζήμιες επιπτώσεις της διαφθοράς.

Ερώτημα 5: Η δημιουργία κώδικα επαγγελματικής Δεοντολογίας για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών θα συμβάλλει στον ακεραίο τρόπο λειτουργίας τους;

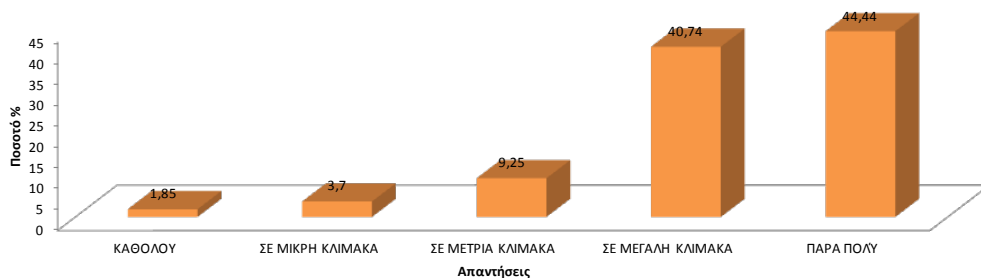
Στο ερώτημα αυτό, 0 υπάλληλοι απάντησαν ΚΑΘΟΛΟΥ (0%), 14 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (25,92%), 11 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (20,37%), 16 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (29,62%) και 13 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (24,07%).

Χαρακτηριστικά, κανένας υπάλληλος δεν απάντησε ότι η δημιουργία κώδικα επαγγελματικής Δεοντολογίας για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών δε θα συμβάλει ΚΑΘΟΛΟΥ στον ακέραιο τρόπο λειτουργίας τους. Οι υπόλοιπες απαντήσεις ήταν μοιρασμένες.

Ερώτημα 6: Η ενίσχυση της ενημέρωσης μέσω διαδικτυακής πύλης και παροχή νομοθεσίας, ερμηνείας νόμων, διαδικασιών και παροχής συμβουλών και απαντήσεων σε ερωτήματα, θα συμβάλει στη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες και του αισθήματος εμπιστοσύνης προς τις φορολογικές αρχές;

Στο ερώτημα αυτό, 1 υπάλληλος απάντησε ΚΑΘΟΛΟΥ (1,85%), 2 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (3,70%), 5 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ (9,25%), 22 υπάλληλοι απάντησαν ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ (40,74%) και 24 υπάλληλοι απάντησαν ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ (44,44%).

Ποσοστό 85,18% των υπαλλήλων ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ έως ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ πιστεύει ότι η ενίσχυση της ενημέρωσης μέσω διαδικτυακής πύλης και παροχή νομοθεσίας, ερμηνείας νόμων, διαδικασιών και παροχής συμβουλών και απαντήσεων σε ερωτήματα, θα συμβάλει στη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες και του αισθήματος εμπιστοσύνης προς τις φορολογικές αρχές.

4.6 Συμπεράσματα - Προτάσεις

Όσον αφορά τις επιπτώσεις της διαφθοράς στην Υπηρεσία, η συντριπτική πλειοψηφία των υπαλλήλων της έρευνας, πιστεύει ότι υπάρχει σε μικρή έως μεγάλη κλίμακα, διαφθορά στους κόλπους της ελληνικής φορολογικής διοίκησης. Η πλειοψηφία επίσης των ερωτώμενων υπαλλήλων θεωρεί ότι η διαφθορά επηρεάζει σημαντικά και σε αρνητικό βαθμό, τα δημόσια έσοδα του κράτους και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Σύμφωνα με τις πλειοψηφικές απαντήσεις, εφαρμόζεται ο κανόνας δικαίου, καθώς επίσης και ορθές πρακτικές στις Υπηρεσίες των εργαζομένων σε μεγάλη κλίμακα. Επίσης, υιοθετούνται μέτρα καταστολής των αιτιών διαφθοράς σε μεγάλο βαθμό, ενώ προτείνονται και εφαρμόζονται μέτρα επίτευξης αποτελεσμάτων καταπολέμησης της διαφθοράς σε μέτριο βαθμό. Εφαρμόζεται η αρχή της διαφάνειας κατά τη λήψη των αποφάσεων και η εξυπηρέτηση του πολίτη αποτελεί πυξίδα των ενεργειών, σύμφωνα με την πλειοψηφία των ερωτώμενων. Σύστημα αυτοαξιολόγησης υπάρχει σε πολύ μικρή κλίμακα και η μείωση των μονάδων στις Υπηρεσίες, σύμφωνα με την πλειοψηφία των ερωτώμενων δε βοηθά στον περιορισμό των παραβατικών συμπεριφορών. Σχεδόν στο σύνολό τους οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι απαιτείται η εφαρμογή ενός στρατηγικού σχεδίου καταπολέμησης της Διαφθοράς στην ελληνική φορολογική διοίκηση.

Όσον αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις της διαφθοράς, το κόστος στον επιχειρηματικό τομέα, σύμφωνα με τις απαντήσεις είναι πολύ μεγάλο, καθώς επίσης επηρεάζει έντονα τον υγιή ανταγωνισμό και παράγει σημαντικές οικονομικές στρεβλώσεις. Τέλος η διαφθορά αυξάνει, σύμφωνα με τις απαντήσεις, σε σχετικά μεγάλο βαθμό το κόστος των επιχειρήσεων και κατά συνέπεια το κόστος των αγαθών, τονίζοντας έτσι υπερθετικά και τις κοινωνικές ανισότητες.

Όσον αφορά το νομικό & θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με τη διαφθορά, η απλοποίηση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος και Φόρου Προστιθεμένης Αξίας, καθώς επίσης η αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας στη διαδικασία επιστροφών (ΦΠΑ, Φόρου εισοδήματος & λοιπών φόρων) σύμφωνα με την πλειοψηφία των ερωτώμενων, θα συμβάλλου σε μεγάλη κλίμακα στην καταπολέμηση της διαφθοράς, ενώ η ρύθμιση των προστίμων των φορολογικών και τελωνειακών παραβάσεων, η θεσμοθέτηση διαφανών διαδικασιών πειθαρχικής αντιμετώπισης και η αυστηροποίηση

του πειθαρχικού ποινολογίου, θα συμβάλλουν σε μέτριο βαθμό στην πάταξη της διαφθοράς.

Όσον αφορά την επίπτωση των εσωτερικών και εξωτερικών φορολογικών & τελωνειακών ελέγχων στα επίπεδα της διαφθοράς στην ελληνική φορολογική διοίκηση, σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτώμενων υπαλλήλων, ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλει σε μέτριο βαθμό στην ορθή λειτουργία των εφοριών και τελωνείων. Επίσης, σε μέτριο βαθμό η λειτουργία της Δ/νσης Εσωτερικών Υποθέσεων δρα αποτρεπτικά σε φαινόμενα διαφθοράς και η κατάργηση της Οικονομικής Επιθεώρησης ως ανώτατης εποπτικής αρχής, έχει μηδενικές έως μικρές επιπτώσεις στην αύξηση της παραβατικότητας των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών. Η ειδική εκπαίδευση και τα σεμινάρια σχετικά με την πρόληψη και τον εντοπισμό φαινομένων διαφθοράς, η ανάπτυξη συστημάτων αξιολόγησης και διαχείρισης κινδύνων, η επιλογή για τον έλεγχο των φορολογουμένων βάσει επικινδυνότητας και η εφαρμογή ελεγκτικών προτύπων κατά τους ελέγχους, θα συμβάλουν αποτελεσματικά και σε μεγάλο βαθμό στην πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς.

Όσον αφορά την ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων Υπηρεσιών, οι ερωτώμενοι απαντούν σε μεγάλη κλίμακα έως πάρα πολύ, ότι η συνεργασία της Δ/νσης Εσωτερικών Υποθέσεων με τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές πράξεις, η ενίσχυση της δυνατότητας διασταύρωσης στοιχείων από τρίτες πηγές και η αξιοποίηση των πληροφοριακών στοιχείων του Υπουργείου Οικονομικών, διευρύνουν κατά πολύ τις δυνατότητες ελέγχου και κατά συνέπεια συμβάλλουν στην πάταξη της διαφθοράς.

Όσον αφορά την πρόληψη και ευαισθητοποίηση της Δημόσιας Ακεραιότητας, η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτώμενων εμφανίζεται πρόθυμη να καταγγείλει φαινόμενα διαφθοράς. Η πλειοψηφία επίσης των ερωτώμενων πιστεύει σε μεγάλη κλίμακα έως πάρα πολύ ότι η μείωση της γραφειοκρατίας, η θέσπιση βραβείων και κινήτρων για καινοτόμες λύσεις μείωσης της διαφθοράς, η καθιέρωση μαθημάτων στα σχολεία σε θέματα ακεραιότητας και η ενίσχυση της ενημέρωσης μέσω διαδικτύου περί της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας, είναι στοιχεία που θα συμβάλουν στη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες, στην καθιέρωση αισθήματος εμπιστοσύνης προς τις φορολογικές αρχές και στην επικράτηση της αρχής της διαφάνειας.

4.7 Επίλογος

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα στην Ελλάδα είναι η εκτεταμένη διαφθορά. Η αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος είναι ζωτικής σημασίας για την αποκατάσταση της γενικής εμπιστοσύνης στη δημόσια διοίκηση και για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Η πολιτική δέσμευση και υποστήριξη σε ανώτατο επίπεδο για μια συνεκτική προσέγγιση και εφαρμογή αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας. Ο σχεδιασμός της στρατηγικής καταπολέμησης της διαφθοράς της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης πρέπει να είναι προσανατολισμένος στην εθνική στρατηγική καταπολέμησης της διαφθοράς, μέσω της κατάρτισης ενός Στρατηγικού Σχεδίου καταπολέμησης της Διαφθοράς. Το όραμα της Φορολογικής & Τελωνειακής Διοίκησης είναι να γίνει ο κορυφαίος επαγγελματικός οργανισμός του δημόσιου τομέα, παρέχοντας στους πολίτες υπηρεσίες με πρότυπα υψηλής ποιότητας. Αποστολή της Φορολογικής & Τελωνειακής Διοίκησης είναι να παρέχει προς τους πολίτες, τις καλύτερες δυνατές υπηρεσίες, βοηθώντας τους να κατανοήσουν και να εκπληρώσουν τις φορολογικές και τελωνειακές τους υποχρεώσεις εφαρμόζοντας νόμους που προάγουν την αντικειμενικότητα και την ισονομία προς όλους. Για την υλοποίηση του οράματος, η ελληνική Φορολογική Διοίκηση πρέπει να δημιουργήσει και να εφαρμόσει ένα θετικό και ανθεκτικό κλίμα κατά της διαφθοράς, να επικοινωνήσει τις συνέπειες της διεφθαρμένης συμπεριφοράς και να ευαισθητοποιήσει το σύνολο του προσωπικού της.

Για τη διερεύνηση του φαινομένου της διαφθοράς στους κόλπους της ελληνικής φορολογικής διοίκησης, πραγματοποιήθηκε έρευνα με τη διεξαγωγή δομημένων συνεντεύξεων – ερωτηματολογίων που ελήφθησαν από υπαλλήλους Δημόσιων Οικονομικών Εφοριών και Τελωνείων της πόλης της Θεσσαλονίκης. Ενδεχόμενα μειονεκτήματα που εκ της φύσεως της έρευνας υπάρχουν, είναι ότι οι προσωπικές συνεντεύξεις είναι πολύ σύντομες, ότι το δείγμα είναι μη πιθανότητας, δηλαδή μη αντιπροσωπευτικό. Όσον αφορά τις δυσχέρειες που διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, θα μπορούσαμε να επικεντρωθούμε στο σημείο του ότι λόγω του θέματος της έρευνας (διαφθορά), οι απαντήσεις των ερωτώμενων ενδεχόμενα να μην ήταν αυθόρμητες στο βαθμό που θα έπρεπε προκειμένου να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να γίνουν αντικείμενο μελέτης από την ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών της Ελλάδας κατά τη διαδικασία εκπόνησης κώδικα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών και της κατάρτισης ενός Στρατηγικού Σχεδίου καταπολέμησης της Διαφθοράς.

Μία μελλοντική εξέλιξη της παρούσας έρευνας θα μπορούσε να συμπεριλάβει και συνεντεύξεις και από άλλους κλάδους του Υπουργείου των Οικονομικών της Ελλάδας, όπως των Οικονομικών Επιθεωρητών και των Δημοσιονομικών Υπαλλήλων, καθιστώντας το δείγμα πιο αντιπροσωπευτικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Ι. Μάρκοβιτς – Πέτρος Ελευθεριάδης – Νικ. Δουλαδέρης *“Καταπολέμηση των Φαινομένων της Διαφθοράς – Ελεγκτικοί Μηχανισμοί”* (2010)
- Ι.Βράνης *“Πόθεν Έσχες”*, Αρίων Α.Ε. (2013)
- Public Issue, *“Έκθεση για τη διαφθορά”* (2010)
- Ι. Μάρκοβιτς *“Στα ίχνη του Οικονομικού Εγκληματία”* (2013)
- Γ.Γ. Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, *“Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά της Διαφθοράς”* (2013)
- Κοντογιώργης, Γ. *“Η κομματοκρατία ως πολιτικό σύστημα, Τετράδια Πολιτικής Επιστήμης”*, Πανεπιστήμιο Κρήτης, (2004)
- Κουτσούκης, Κ. *“Παθολογία της πολιτικής. Όψεις της διαφθοράς στο νεοελληνικό κράτος, εφημερίδα Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία”*, 8 Αυγούστου 2009(2009)
- Μάρκοβιτς, Γ. *“Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού: Παρακίνηση – Εξουσία”*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press(2002)
- Μασσαλάς, Χρ. *“Οι σαθρές δομές και η διαφθορά”*, Το Βήμα, 1 Ιανουαρίου 2009
- Μουζέλης, Ν. *“Ποιοι φοβούνται την κοινωνία των πολιτών”*, Το Βήμα, 8 Απριλίου 2009
- Ζούλας, Κ. *“Η διαφθορά στην καθημερινότητά μας”*, Καθημερινή, 12 Δεκεμβρίου 2005
- Σπινέλλη, Κ. *“Οι πολλές όψεις της διαφθοράς”*, Το Βήμα, 17 Δεκεμβρίου 2009
- Στεργίου, Λ. *“Διαφθορά και Δημόσια Διοίκηση πάνε μαζί από την αρχαιότητα”*, Καθημερινή, 19 Απριλίου 2006
- Σπηλιωτόπουλος, *“Έπ. Εγχειρίδιο διοικητικού δικαίου”*, 11η έκδοση, Αθήνα (2002)
- Τάχος, Α.Ι. *“Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο”*, Αθήνα (2003)
- Ράικος, *“Δημόσια Διοίκηση και Διαφθορά” – Από τη σκοπιά του Διοικητικού Δικαίου”*, Αθήνα(2006)
- Μπιτζιλέκης, Ν.Ε. *“Υπηρεσιακά Εγκλήματα άρθρα 235 – 263α ΠΚ”*, β’ έκδοση Αθήνα(2001)
- Τάχος, Α.Ι. & Συμεωνίδης, Ι.Α. *“Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα και αντίστοιχων διατάξεων Κώδικα Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων”*, γ’ έκδοση, Αθήνα(2007)

- Λάζος, Γ. "Διαφθορά και Αντιδιαφθορά", Αθήνα (2005)
- Μπέσιλα – Μακρίδη, Ελ. "Έλεγχος της διοίκησης: Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου", Αθήνα(2006)
- Μπέσιλα – Μακρίδη, Ελ. "Ο έλεγχος της δημόσιας διοίκησης από το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης", Θεσσαλονίκη (1999)
- Χρυσανθάκης, Χ. "Η αρχή της νομιμότητας της διοικητικής δράσης υπό το φως του διοικητικού ελέγχου, Επιθεώρηση Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης", (2006)
- Μουζουράκης, Παρ. "Ο Συνήγορος του Πολίτη: ένας απολογισμός 5 χρόνων λειτουργίας, Κριτική Επιθεώρηση Νομικής Θεωρίας και Πράξης", (2003)
- Συμβούλιο της Επικρατείας, Ολομέλεια, 1849/2008 (NOMOS) ΣτΕ, Γ' Τμήμα, 3403/2006 (NOMOS)

ΞΕΝΗ

- Andersson, S., & Bergman, T. (2009) *Controlling corruption in the Public Sector, Scandinavian Political Studies*, 32(1): 45-70
- Azfar, O., Lee, Y., & Swamy, A. (2001) The causes and consequences of corruption, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 573: 42-56
- Blake, C.H., & Martin, C.G. (2006) The dynamics of political corruption: Reexamining the influence of democracy, *Democratization*, 13(1): 1-14
- Emmott, M. (2001) Woeful in Whitehall, *People Management*, 7: 3
- Handy, C. (1981) *Understanding Organizations*, Middlesex: Penguin
- Harrison, E. (2007) Corruption, *Development in Practice*, 17(4): 672-678
- Hartwig, M.A. (2008) Lessons learnt from EU anti-corruption policy, *13th International Anti-Corruption Conference*, Athens, 1 November 2008
- Heywood, P., & Krastev, I. (2006) Political Scandals and Corruption, in Heywood, P. et al., (eds.) *Developments in European Politics*, Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Katsios, S. (2006) The shadow economy and corruption in Greece, *South-Eastern Europe Journal of Economics*, 1: 61-80
- Kingshott, R.P.J., & Dincer, O.C. (2008) Determinants of public service employee corruption: A conceptual model from the psychological contract perspective, *Journal of Industrial Relations*, 50(1): 69-85
- Klitgaard, R. (1988) *Controlling Corruption*, London: University of California Press

- Lederman, D., Loayza, N., & Soares, R.R. (2001) Accountability and corruption: Political institutions matter, *World Bank Policy Research Working Paper*, No. 2708
- Transparency International (2009) *Global Corruption Report: Corruption & the Private Sector*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ι) Ελληνική Νομοθεσία σχετικά με τη διαφθορά

Στον Ποινικό Κώδικα Π.Δ. 283/85 στο 12^ο Κεφάλαιο («Εγκλήματα σχετικά με την Υπηρεσία») στα άρθρα 235 και 236 αναφέρεται για τους δημοσίους υπαλλήλους:

Άρθρο 235: Παθητική δωροδοκία

1. Υπάλληλος, ο οποίος, κατά παράβαση των καθηκόντων του ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, για τον εαυτό του ή για τρίτο, ωφελήματα οποιασδήποτε φύσης ή δέχεται υπόσχεση τούτων, για ενέργεια ή παράλειψη του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Αν η αξία των ωφελημάτων υπερβαίνει το συνολικό ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών - *ANTIK. ME THN PAR. 1 TOY APΘPOY ΔEYTEPOY TOY N. 3666/08.*

Με το άρθρο 3 του Ν. 3560/07, ορίζεται ότι :

«1. Οι διατάξεις των άρθρων 235, 236, 237 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς δημόσιους υπαλλήλους, λειτουργούς και δικαστές, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι ένορκοι και οι διαιτητές, άλλου κράτους μέλους της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς λειτουργούς ή άλλους υπαλλήλους με οποιαδήποτε συμβατική σχέση, κατά την έννοια των οικείων κανονισμών προσωπικού, κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού ή φορέα στον οποίο η Ελληνική Δημοκρατία είναι μέλος, καθώς και κάθε πρόσωπο, αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα που αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι εν λόγω λειτουργοί ή υπάλληλοι.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 237 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας που αναφέρονται σε πρόσωπα που ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή καθήκοντα διαιτητή ή ενόρκου σε διεθνή δικαστήρια, των οποίων η δικαιοδοσία είναι αποδεκτή από την Ελληνική Δημοκρατία. Ως προς τις πράξεις της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από

και προς τους λοιπούς αξιωματούχους των εν λόγω διεθνών δικαστηρίων, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 238 του Ποινικού Κώδικα».

Με το άρθρο 5 του Ν. 3560/07, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν. 3666/08, ορίζεται ότι:

«1. Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται όποιος με πρόθεση, κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει, άμεσα ή έμμεσα, οποιοδήποτε μη οφειλόμενο πλεονέκτημα ή αντάλλαγμα σε οποιοδήποτε πρόσωπο έχει διευθυντική θέση ή εργάζεται με οποιαδήποτε ιδιότητα σε φορείς του ιδιωτικού τομέα, για τον ίδιο ή για τρίτον, για ενέργεια ή για παράλειψη κατά παράβαση των καθηκόντων του, όπως αυτά διαγράφονται από το νόμο, τη σύμβαση εργασίας, τους εσωτερικούς κανονισμούς, τις εντολές ή οδηγίες των προϊσταμένων του ή προκύπτουν από τη φύση της θέσης του στην υπηρεσία του εργοδότη. Η πράξη μένει ατιμώρητη, αν συντρέχουν στο πρόσωπο του δράστη οι προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 236 του Ποινικού Κώδικα και στην περίπτωση αυτή το δώρο ή το ωφέλημα που τυχόν κατασχέθηκε ή έχει παραδοθεί στην αρμόδια αρχή αποδίδεται σε αυτόν που το έδωσε και δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή η διάταξη του άρθρου 238 του Ποινικού Κώδικα. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και κάθε διευθυντής ή εργαζόμενος με οποιαδήποτε ιδιότητα σε φορείς του ιδιωτικού τομέα, ο οποίος με πρόθεση κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας απαιτεί ή λαμβάνει, άμεσα ή έμμεσα οποιοδήποτε μη οφειλόμενο αντάλλαγμα για τον ίδιο ή για οποιονδήποτε άλλο ή δέχεται υπόσχεση ενός τέτοιου πλεονεκτήματος ή ανταλλάγματος, για ενέργεια ή παράλειψη του κατά παράβαση των καθηκόντων του.

2. Στον υπαίτιο των πράξεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών αν η αξία των πλεονεκτημάτων ή ανταλλαγμάτων υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ.

3. Η διάταξη του άρθρου 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζεται και στα αδικήματα του παρόντος άρθρου».

Με το άρθρο 8 του Ν. 3560/07, ορίζεται ότι:

«Τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, όποιος καταρτίζει ή κάνει χρήση τιμολογίου ή άλλου λογιστικού εγγράφου ή αρχείου που περιέχει ψευδείς ή ελλιπείς πληροφορίες ή παραλείπει παράνομα την καταχώρηση πληρωμής, αν οι πράξεις αυτές τελούνται για τη διευκόλυνση διάπραξης, απόκρυψης ή συγκαλύψης κάποιας από τις πράξεις που

αναφέρονται στα άρθρα 159,235,236 και 237 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και στα άρθρα τρίτο ως και έβδομο του παρόντος νόμου».

Με το άρθρο 10 του Ν. 3560/07, ορίζεται ότι :

«1. Αν κάποιος από τα αδικήματα της ενεργητικής δωροδοκίας, της προσφοράς για άσκηση επιρροής ή ξεπλύματος χρήματος που προβλέπονται από τα άρθρα 159, 235 και 237 του Ποινικού Κώδικα και τα άρθρα τρίτο ως και όγδοο του παρόντος νόμου, τελείται προς όφελος νομικού προσώπου που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που ενεργεί ως φυσικός ή ηθικός αυτουργός ή συνεργός, είτε ατομικά, είτε ως μέλος οργάνου νομικού προσώπου και κατέχει διευθυντική θέση εντός του νομικού προσώπου, με βάση εξουσία εκπροσώπησης τούτου ή εξουσιοδότησης για τη λήψη απόφασης εκ μέρους του νομικού προσώπου ή εξουσιοδότησης για την άσκηση ελέγχου εντός του νομικού προσώπου, πέραν της ποινικής ευθύνης του φυσικού προσώπου, επιβάλλεται και στο νομικό αυτό πρόσωπο με απόφαση του Προϊσταμένου της οικείας περιφερειακής διεύθυνσης της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε). :

α. διοικητικό πρόστιμο μέχρι του τριπλάσιου της αξίας του οφέλους που επιτεύχθηκε ή επιδιώχθηκε ή

β. προσωρινή ή σε περίπτωση υποτροπής οριστική απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας ή

γ. πρόσκαιρος ή οριστικός αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις.

2. Οι ίδιες κυρώσεις επιβάλλονται στο νομικό πρόσωπο και όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή την τέλεση ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στην ίδια παράγραφο από φυσικό πρόσωπο που τελεί υπό την εξουσία του.

3. Πέραν των ανωτέρω κυρώσεων δεν αποκλείονται και κυρώσεις που προβλέπονται από άλλες διατάξεις.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζεται η διαδικασία επιβολής των κυρώσεων της παραγράφου 1, οι αρμόδιες υπηρεσίες είσπραξης, ως και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου».

Με το άρθρο 12 του Ν. 3560/07, ορίζεται ότι :

«1. Για τις αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται στα άρθρα 235, 236 και 237 του Ποινικού Κώδικα και στα άρθρα τρίτο έως και όγδοο του παρόντος νόμου εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 253Α παράγραφος 1 στοιχεία γ', δ', ε' και παράγραφοι 2 και 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, που προστέθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 2928/2001.

3. Κατά την ποινική προδικασία για τις πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου μπορεί να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα για την αποτελεσματική προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό των καταγγελλόντων τις πράξεις αυτές ή των ουσιωδών μαρτύρων ή των πραγματογνωμόνων ή των θυμάτων ή συγγενών τους ή άλλων προσώπων που συνδέονται στενά με αυτούς, όπου τούτο είναι αναγκαίο, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 9 παράγραφοι 2 έως 4 του Ν. 2928/2001 - ΑΝΤΙΚ. ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡ. 6 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 2 ΤΟΥ Ν. 3666/08.

Με το άρθρο 4 του Ν. 3666/08, ορίζεται ότι :

«1. Οι διατάξεις των άρθρων 235, 236, 237 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς δημόσιους υπαλλήλους, λειτουργούς και δικαστές, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι ένορκοι και οι διαιτητές, άλλου κράτους μέρους της Σύμβασης που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς λειτουργούς ή άλλους υπαλλήλους με οποιαδήποτε συμβατική σχέση, κατά την έννοια των οικείων κανονισμών προσωπικού, κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού ή φορέα στον οποίο η Ελληνική Δημοκρατία είναι μέλος, καθώς και σε κάθε πρόσωπο, αποσπασμένο ή όχι, που εκτελεί καθήκοντα που αντιστοιχούν σε αυτά που εκτελούν οι εν λόγω λειτουργοί ή υπάλληλοι.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 237 και 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και επί των πράξεων της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας που αναφέρονται σε πρόσωπα που ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή καθήκοντα διαιτητή ή ενόρκου σε διεθνή δικαστήρια, των οποίων η δικαιοδοσία είναι αποδεκτή από την Ελληνική Δημοκρατία. Ως προς τις πράξεις της ενεργητικής και της παθητικής δωροδοκίας από και προς τους λοιπούς αξιωματούχους των εν λόγω διεθνών δικαστηρίων, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 238 του Ποινικού Κώδικα».

Με το άρθρο 7 του Ν. 3666/08, ορίζεται ότι:

«1. Κατά την ποινική προδικασία για τις πράξεις που προβλέπονται από την κυρούμενη με τον παρόντα νόμο Σύμβαση μπορεί να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα για την αποτελεσματική προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό των καταγγελλόντων τις πράξεις αυτές ή των ουσιωδών μαρτύρων ή των πραγματογνωμόνων ή των θυμάτων ή συγγενών τους ή άλλων προσώπων που συνδέονται στενά με αυτούς, όπου τούτο είναι αναγκαίο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παράγραφοι 2 ως 4 του Ν. 2928/2001. 2. Για τις αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται στα άρθρα 235, 236 και 237 του Ποινικού Κώδικα και στα άρθρα τέταρτο, πέμπτο και έκτο του παρόντος νόμου εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 253Α παράγραφος 1 περιπτώσεις γ', δ', ε' και παράγραφοι 2 και 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας».

Άρθρο 236: Ενεργητική δωροδοκία

1. Όποιος υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφελήματα για τον εαυτό του ή για τρίτο, για ενέργεια ή παράλειψη του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντα του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.
2. Αν η αξία των ωφελημάτων υπερβαίνει το συνολικό ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.
3. Η πράξη μένει ατιμώρητη, αν αυτός με δική του θέληση και πριν εξετασθεί οπωσδήποτε για την πράξη την αναγγείλει στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο ή άλλη αρμόδια αρχή, εγχειρίζοντας έγγραφη αναφορά ή προφορικά οπότε συντάσσεται σχετική έκθεση. Στην περίπτωση αυτή το δώρο ή τα ωφελήματα που τυχόν κατασχέθηκαν ή έχουν παραδοθεί στον ανακριτή αποδίδονται σε αυτόν που το έδωσε και δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή η διάταξη του άρθρου 238 - *ΑΝΤΙΚ. ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΥ Ν. 3666/08.*

Ειδικές αναφορές υπάρχουν στα άρθρα:

- > 236 (Δωροδοκία δικαστή),
- > 244 (Καταπίεση): Υπάλληλος που εν γνώσει εισπράττει φόρους, δασμούς, τέλη ή άλλα φορολογήματα, δικαστικά έξοδα ή οποιαδήποτε δικαιώματα που δεν οφείλονται τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών,

- > 255 (Αθέμιτη συμμετοχή): Υπάλληλος που άμεσα ή έμμεσα και ιδίως χρησιμοποιώντας άλλο πρόσωπο ή με πράξεις συγκαλυμμένος, πήρε μέρος σε πλειστηριασμό, μίσθωση, δημοπρασία ή σε οποιαδήποτε άλλη πράξη στην οποία ασκεί τα υπηρεσιακά του καθήκοντα, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή,
- > 256 (Απιστία σχετική με την υπηρεσία): Υπάλληλος που κατά τον προσδιορισμό, την είσπραξη ή τη διαχείριση φόρων, δασμών, τελών ή άλλων φορολογημάτων ή οποιωνδήποτε εσόδων ελαττώνει εν γνώσει του και για να ωφεληθεί ο ίδιος ή άλλος, τη δημόσια, τη δημοτική ή την κοινοτική περιουσία, της οποίας η διαχείριση του είναι εμπιστευμένη, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών, β) αν η ελάττωση είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών,
- > 258 (Υπεξαίρεση στην υπηρεσία): Υπάλληλος ο οποίος παράνομα ιδιοποιείται χρήματα ή άλλα κινητά πράγματα που τα έλαβε ή τα κατέχει λόγω αυτής της ιδιότητάς του, και αν ακόμα δεν ήταν αρμόδιος γι' αυτό, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών, β) αν το αντικείμενο της πράξης είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών,
- > 259 (Παράβαση καθήκοντος): Υπάλληλος που με πρόθεση παραβαίνει τα καθήκοντα της υπηρεσίας του με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή για να βλάψει το κράτος ή κάποιον άλλο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αν η πράξη αυτή δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη.

Αναφορές υπάρχουν επίσης στον **Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων (Ν. 3528/07)**, στο Μέρος Ε' - Κεφάλαιο Α' (Πειθαρχικό Δίκαιο - πειθαρχικά παραπτώματα και βασικές αρχές) και συγκεκριμένα στα άρθρα 106 έως και 108, όπου δίνονται οι ορισμοί του πειθαρχικού παραπτώματος, οι μορφές τους και η εφαρμογή των κανόνων και αρχών του ποινικού δικαίου για τα πειθαρχικά παραπτώματα.

Άρθρο 106

Ορισμός πειθαρχικού παραπτώματος

1. Πειθαρχικό παράπτωμα αποτελεί κάθε παράβαση υπαλληλικού καθήκοντος που συντελείται με υπαίτια πράξη ή παράλειψη και μπορεί να καταλογισθεί στον υπάλληλο.
2. Το υπαλληλικό καθήκον προσδιορίζεται τόσο από τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν στον υπάλληλο οι κείμενες διατάξεις, οι εντολές και οδηγίες όσο και από τη συμπεριφορά που πρέπει να τηρεί ο υπάλληλος και εκτός της υπηρεσίας ώστε να μη θίγεται το κύρος αυτής.

3. Το υπαλληλικό καθήκον, κατά την προηγούμενη παράγραφο, σε καμία περίπτωση δεν επιβάλλει στον υπάλληλο πράξη ή παράλειψη που να αντίκειται προδήλως στις διατάξεις του Συντάγματος και των νόμων.

Άρθρο 107

Πειθαρχικά παραπτώματα

1. Πειθαρχικά παραπτώματα αποτελούν ιδίως:

- α) πράξεις με τις οποίες εκδηλώνεται άρνηση αναγνώρισης του Συντάγματος ή έλλειψη αφοσίωσης στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία,
- β) η παράβαση καθήκοντος κατά τον Ποινικό Κώδικα ή άλλους ειδικούς ποινικούς νόμους, γ) η παράβαση της αρχής της αμεροληψίας,
- δ) η αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων,
- ε) η άρνηση ή παρέλκυση εκτέλεσης υπηρεσίας,
- στ) η αμέλεια, καθώς και η ατελής ή μη έγκαιρη εκπλήρωση του καθήκοντος,
- ζ) η παράβαση της υποχρέωσης εχεμύθειας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 26 του παρόντος,
- η) η άσκηση κριτικής των πράξεων της προϊσταμένης αρχής που γίνεται δημοσίως, γραπτώς ή προφορικώς, με σκόπιμη χρήση εν γνώσει εκδήλως ανακριβών στοιχείων ή με χαρακτηριστικά απρεπείς εκφράσεις,
- θ) η άσκηση εργασίας ή έργου με αμοιβή χωρίς προηγούμενη άδεια της υπηρεσίας,
- ι) η αδικαιολόγητη άρνηση προσέλευσης για ιατρική εξέταση,
- ια) η αδικαιολόγητη μη έγκαιρη σύνταξη ή η σύνταξη μεροληπτικής έκθεσης αξιολόγησης,
- ιβ) η ανάρμοστη συμπεριφορά προς τους πολίτες, η αδικαιολόγητη μη εξυπηρέτησή τους και η μη έγκαιρη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους,
- ιγ) η αδικαιολόγητη μη έγκαιρη απάντηση σε αναφορές πολιτών,
- ιδ) η αδικαιολόγητη προτίμηση νεότερων υποθέσεων με παραμέληση παλαιότερων,
- ιε) η άμεση ή μέσω τρίτου προσώπου συμμετοχή σε δημοπρασία την οποία διενεργεί επιτροπή, μέλος της οποίας είναι ο υπάλληλος ή η αρχή στην οποία αυτός ανήκει,
- ιστ) η χρησιμοποίηση της δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας ή πληροφοριών που κατέχει ο υπάλληλος λόγω της υπηρεσίας ή της θέσης του, για εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων του ίδιου ή τρίτων προσώπων,
- ιζ) η αποδοχή οποιασδήποτε υλικής εύνοιας ή ανταλλάγματος για το χειρισμό υπόθεσης από τον υπάλληλο κατά την άσκηση των καθηκόντων του,

- ιη) η χρησιμοποίηση τρίτων προσώπων για την απόκτηση υπηρεσιακής εύνοιας ή την πρόκληση ή ματαίωση διαταγής της υπηρεσίας,
- ιθ) η σύναψη στενών κοινωνικών σχέσεων με πρόσωπα των οποίων ουσιώδη συμφέροντα εξαρτώνται από τον τρόπο αντιμετώπισης θεμάτων της αρμοδιότητας του υπαλλήλου,
- κ) η φθορά λόγω ασυνήθιστης χρήσης, η εγκατάλειψη ή η παράνομη χρήση πράγματος το οποίο ανήκει στην υπηρεσία,
- κα) η παράλειψη δίωξης και τιμωρίας πειθαρχικού παραπτώματος, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 110 του παρόντος,
- κβ) η άρνηση παροχής πληροφόρησης στους πολίτες,
- κγ) η άρνηση σύμπραξης, συνεργασίας και χορήγησης στοιχείων ή εγγράφων κατά τη διεξαγωγή έρευνας, επιθεώρησης ή ελέγχου από τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και τα ιδιαίτερα Σώματα και Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου.

2. Διατάξεις που ορίζουν ειδικά πειθαρχικά παραπτώματα διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 108

Εφαρμογή κανόνων και αρχών του ποινικού δικαίου

1. Κανόνες και αρχές του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας εφαρμόζονται ανάλογα και στο πειθαρχικό δίκαιο, εφόσον δεν αντίκεινται στις ρυθμίσεις του παρόντος και συνάδουν με τη φύση και το σκοπό της πειθαρχικής διαδικασίας.
2. Εφαρμόζονται ιδίως οι κανόνες και οι αρχές που αφορούν:
 - α) τους λόγους αποκλεισμού της υπαιτιότητας και της ικανότητας προς καταλογισμό,
 - β) τις ελαφρυντικές ή επιβαρυντικές περιστάσεις για την επιμέτρηση της πειθαρχικής ποινής,
 - γ) την έμπρακτη μετάνοια,
 - δ) το δικαίωμα σιγής του πειθαρχικώς διωκομένου, ε) την πραγματική και νομική πλάνη,
 - στ) το τεκμήριο της αθωότητας του πειθαρχικώς διωκομένου, ζ) την επιείκεια υπέρ του πειθαρχικώς διωκομένου,
 - η) την προστασία των δικαιολογημένων συμφερόντων ως λόγο που αίρει τον πειθαρχικό χαρακτήρα δυσμενών κρίσεων, εκφράσεων και εκδηλώσεων, εκτός εάν συνιστούν το πειθαρχικό παράπτωμα της χαρακτηριστικώς ανάρμοστης συμπεριφοράς.

ii) ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οδηγίες: Παρακαλούμε δηλώστε, σημειώνοντας με X, το βαθμό συμφωνίας σας με κάθε μια από τις παρακάτω προτάσεις						
		Καθόλου	Σε μικρή κλίμακα	Σε μέτρια κλίμακα	Σε μεγάλη κλίμακα	Πάρα πολύ
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑ						
1	Παρατηρούνται φαινόμενα διαφθοράς στους κόλπους της ελληνικής φορολογικής διοίκησης;					
2	Επηρεάζει η διαφθορά τα Δημόσια Έσοδα του Κράτους και την οικονομική ανάπτυξη της Χώρας;					
3	Εφαρμόζεται ο κανόνας δικαίου στην Υπηρεσία σας;					
4	Εφαρμόζονται ορθές πρακτικές στην Υπηρεσία σας;					
5	Υιοθετούνται και εφαρμόζονται μέτρα καταστολής αιτιών διαφθοράς στην Υπηρεσία σας;					
6	Προτείνονται και εφαρμόζονται μέτρα επίτευξης αποτελεσμάτων στην καταπολέμησης της διαφθοράς στην Υπηρεσία σας;					
7	Εφαρμόζεται η αρχή της διαφάνειας κατά τη λήψη αποφάσεων από την Υπηρεσία σας;					
8	Η εξυπηρέτηση του Πολίτη αποτελεί πυξίδα των ενεργειών της Υπηρεσίας σας;					
9	Υπάρχει σύστημα αυτοαξιολόγησης στην Υπηρεσία σας;					

10	Η μείωση των μονάδων στις Υπηρεσίες βοηθά στον περιορισμό των παραβατικών συμπεριφορών					
11	Πιστεύετε ότι απαιτείται η εφαρμογή ενός στρατηγικού σχεδίου καταπολέμησης της Διαφθοράς στην φορολογική διοίκηση;					
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : ΔΙΑΦΘΟΡΑ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ						
1	Πόσο 'κοστίζει' στον Επιχειρηματικό τομέα η διαφθορά;					
2	Πόσο επηρεάζει τον Υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων ;					
3	Παράγει οικονομικές Στρεβλώσεις στο Δημόσιο Τομέα;					
4	Τονίζει τις κοινωνικές ανισότητες;					
5	Σε ποιο ποσοστό αυξάνει το κόστος των επιχειρήσεων και κατά συνέπεια των αγαθών;					
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ						
1	Η απλοποίηση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;					
2	Η απλοποίηση του Κώδικα φόρου Προστιθεμένης Αξίας, συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;					
3	Η αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας στη διαδικασία επιστροφών (ΦΠΑ, Φόρου Εισοδήματος, λοιπών φόρων)					

	συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;					
4	Η ρύθμιση των προστίμων των φορολογικών & τελωνειακών παραβάσεων συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;					
5	Η θεσμοθέτηση διαφανών διαδικασιών πειθαρχικής αντιμετώπισης των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;					
6	Η αυστηροποίηση του πειθαρχικού ποινολογίου συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς;					
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ & ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ						
1	Ο Εσωτερικός Έλεγχος συμβάλλει στην ορθή λειτουργία των Εφοριών και Τελωνείων;					
2	Η λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων δρα αποτρεπτικά σε φαινόμενα διαφθοράς;					
3	Η κατάργηση της Οικονομικής Επιθεώρησης ως ανώτατης εποπτικής αρχής, έχει επιπτώσεις στην αύξηση της παραβατικότητας των υπαλλήλων του Υ.Ο.;					
4	Η ειδική εκπαίδευση και τα σεμινάρια					

	προς τους υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών θα συμβάλει στην πάταξη της διαφθοράς;					
5	Κρίνετε απαραίτητη την ανάπτυξη συστημάτων αξιολόγησης και διαχείρισης κινδύνων στη φορολογική & τελωνειακή διοίκηση;					
6	Η επιλογή των υποθέσεων για τον έλεγχο των φορολογουμένων πρέπει να πραγματοποιείται βάσει επικινδυνότητας;					
7	Η Εφαρμογή ελεγκτικών προτύπων για τους φορολογικούς και τελωνειακούς ελέγχους συμβάλλει στο διαφανή τρόπο πραγματοποίησής τους;					
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5 :ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ) ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ						
1	Η συνεργασία της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων με το Γενικό Επιθεωρητή Δημ. Διοίκησης, τους αρμόδιους Εισαγγελείς και την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, θα συμβάλλει στην πάταξη της διαφθοράς;					
2	Κρίνετε απαραίτητη την ενίσχυση και επέκταση					

	δυνατότητας διασταύρωσης στοιχείων από τρίτες πηγές και άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζει η ΓΓΠΣ αναφορικά με την ηλεκτρονική (on line) λήψη στοιχείων από τρίτους;					
3	Η αξιοποίηση των πληροφοριακών στοιχείων του Υπουργείου Οικονομικών διευρύνει τις δυνατότητες πραγματοποίησης ελέγχων;					
ΘΕΝΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 6 : ΠΡΟΛΗΨΗ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ						
1	Η μείωση της γραφειοκρατίας συμβάλλει στον περιορισμό της διαφθοράς;					
2	Θα καταγγέλλατε φαινόμενα διαφθοράς;					
3	Προτείνετε τη θέσπιση βραβείων και κινήτρων για καινοτόμες λύσεις μείωσης της διαφθοράς;					
4	Η καθιέρωση μαθημάτων στα σχολεία σε θέματα ακεραιότητας θα συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση των μαθητών αναφορικά με τις επιζήμιες επιπτώσεις της διαφθοράς;					
5	Η δημιουργία κώδικα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών θα συμβάλλει στον					

	ακέραιο τρόπο λειτουργίας τους;					
6	Η ενίσχυση της ενημέρωσης μέσω διαδικτυακής πύλης και παροχή νομοθεσίας, ερμηνείας νόμων, διαδικασιών και παροχής συμβουλών και απαντήσεων σε ερωτήματα, θα συμβάλει στη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες και του αισθήματος εμπιστοσύνης προς τις φορολογικές αρχές;					
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 7: ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ						
1	Εργάζεστε σε Δ.Ο.Υ. ή Τελωνείο;	Δ.Ο.Υ.		ΤΕΛΩΝΕΙΟ		
2	Κατέχετε θέση ευθύνης;	ΝΑΙ		ΟΧΙ		
3	Άνδρας ή Γυναίκα	ΑΝΔΡΑΣ		ΓΥΝΑΙΚΑ		
4	Έτη Προϋπηρεσίας	Έως 10 έτη	10-20 έτη	20-30 έτη	30+ έτη	